

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Diplomová práce

2018

Bc. Markéta Tupá

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Kyperská republika jako specifický člen Evropské unie

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Markéta Tupá

Studijní program: Mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Irah Kučerová, Ph.D

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 11. 5. 2018

Bc. Markéta Tupá

Bibliografický záznam

TUPÁ, Markéta. *Kypr jako specifický člen Evropské unie*. Praha, 2018. 105 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí diplomové práce PhDr. Irah Kučerová, Ph.D

Rozsah práce: 201 168 znaků včetně mezer

Anotace

Diplomová práce zkoumá specifika kyperského členství v Evropské unii. Největší zvláštnosti členství jsou spojeny s tzv. „kyperskou otázkou“, kdy ostrov je od roku 1964 fakticky rozdělen na řeckou a tureckou část. Kyperská republika, resp. její řecko-kyperská část vstoupila v roce 2004 do Evropské unie, naopak v severním Kypru se *acquis communautaire* neuplatňuje, přestože kyperští Turci jsou občany Unie. Je zde řecká část konfliktu, kterou představují kyperští Řekové a Řecko, kteří jsou součástí EU a turecká část – kyperští Turci a Turecko, kteří stojí mimo.

Turecko již od roku 1974 okupuje severní část ostrova a kyperští Turci v roce 1983 vyhlásili samostatnou Severokyperskou tureckou republiku. Turecko se chce stát součástí Unie, avšak Kyperská republika, resp. kyperský problém představuje překážku. Kyperská republika má tak zvláštní postavení, kdy její vztah s Tureckem má vliv na vztah Turecka a Evropské unie.

Dalším specifikem je to, že ostrov vstoupil do Unie rozdělený. Předpokládalo se, že vstup Kypru do Unie bude katalyzátorem řešení kyperského problému. To se ovšem nestalo. Naopak vstup rozděleného ostrova přinesl Evropské unii vůči Kypru povinnosti, které nemá vůči žádnému jinému členskému státu.

Kyperská republika má velmi dobré vztahy s Ruskem. Na ostrově žije mnoho Rusů a Kypr také každoročně navštíví mnoho ruských turistů. Rusy láká na Kypr nejen příznivé počasí, výhodný daňový systém a dobré služby, ale také to, že se na původ jejich peněz nikdo příliš neptá. Existují tak podezření na praní špinavých peněz. Ruské peníze v kyperských bankách představovaly problém při kyperské bankovní krizi. Co se týče protiruských sankcí, Kyperská republika se přidala ke státům EU, ovšem parlament vydal v roce 2016 rezoluci, kde protiruské sankce kritizoval.

Annotation

The diploma thesis examines the specifics of Cypriot membership in the European Union. The biggest specifics are associated with the so-called "Cypriot question", when the island has been divided into Greek and Turkish parts since 1964. The Republic of Cyprus, respectively, its Greek-Cypriot part entered the European Union in 2004; on the contrary, northern Cyprus does not apply the *acquis communautaire*, even though the Turkish Cypriots are citizens of the Union. There is the Greek part of the conflict, which is represented by the

Cypriot Greeks and Greece that are part of the EU and the Turkish part - the Turkish Cypriots and Turkey who are outside the EU.

Turkey has occupied the northern part of the island since 1974, and the Turkish Cypriots in 1983 declared the Turkish Republic of Northern Cyprus. Turkey wants to become part of the Union, but the Republic of Cyprus, or more precisely, the Cyprus problem is an obstacle.

The relationship between Turkey and the Republic of Cyprus affects the relationship between Turkey and the European Union.

Another specific feature is that the island entered the Union divided. Cyprus's accession to the Union was supposed to be a catalyst for the solving of the Cyprus problem. But that did not happen. The entry of the divided island has brought an obligations to the European Union towards Cyprus, which it does not have to any other Member State.

The Republic of Cyprus has very good relations with Russia. Many Russians live on the island, and many Russian tourists visit Cyprus every year. The Russians are attracted to Cyprus not only by the good weather, the favorable tax system and good services, but also by the fact that no one is asking too much about the origin of their money. So there is suspicion of money laundering. Russian money in Cypriot banks was a problem in the Cypriot banking crisis. What is concerning of anti-Russian sanctions, the Republic of Cyprus joined the EU, but the parliament issued a resolution in 2016 where anti-Russian sanctions were criticized.

Klíčová slova

Kypr, Turecko, Evropská unie, Severokyperská turecká republika, Rusko, kyperský problém

Keywords

Cyprus, Turkey, European Union, Turkish Republic of Northern Cyprus, Russia, Cyprus problem

Title/název práce

Cyprus as a specific member of the European union

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Irah Kučerové, Ph.D za cenné rady při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	11
1. Rozdělený ostrov.....	16
1.1. Britská nadvláda	16
1.2. Vznik Kyperské republiky.....	18
1.3. Rozdělení ostrova.....	20
2. Kypr, Evropská unie a Turecko	23
2.1. Vývoj před vstupem Kyperské republiky do EU.....	23
2.1.1. Asociační dohoda a finanční protokoly	23
2.1.2. Vstup Kyperské republiky do Evropské unie.....	25
2.1.2.1. Lucemburský summit.....	28
2.1.2.2. Helsinský summit.....	30
2.1.3. Role Řecka	32
2.2. Vývoj po vstupu Kypru do EU.....	33
2.2.1. Dodatkový protokol, deklarace a „protideklarace“	34
2.2.2. „Zmrazení“ kapitol přístupového jednání	36
2.2.3. Migrační dohoda a Kypr.....	39
3. Evropská unie, řešení kyperské otázky a Severokyperská turecká republika	41
3.1. Evropská unie jako aktér v kyperském konfliktu.....	41
3.2. Severokyperská turecká republika	45
3.3. Severní Kypr a Evropská unie	50
3.3.1. Podpora vyjednávacího procesu	51
3.3.2. „Green Line Regulation“	52
3.3.3. Provádění pomoci v severním Kypru.....	56
3.3.3.1. Cíl 1: Rozvoj a obnova infrastruktury	57
3.3.3.2. Cíl 2: Podpora sociálního a hospodářského rozvoje	58
3.3.3.3. Cíl 3: Posílení usmíření, opatření na posilování důvěry a podpora občanské společnosti	59
3.3.3.4. Cíl 4: Přibližování tureckého společenství na Kypru Evropské unii	61
3.3.3.5. Cíle 5 a 6: Příprava tureckého společenství na Kypru na zavedení a provádění <i>acquis communautaire</i>	62
4. Kyperská ekonomika a vztah Kypru s Ruskem.....	64
4.1. Rusko-kyperské vztahy.....	67
4.2. Kyperská krize	72
4.3. Protiruské sankce a kyperská rezoluce.....	75

Závěr	78
Summary	81
Seznam literatury	82

Seznam zkratek

AKP	Strana spravedlnosti a rozvoje (Adalet ve Kalkınma Partisi)
CYRUBA	Cyprus-Russian Business Association
CTP	Republikánská turecká strana (Cumhuriyetçi Türk Partisi)
ECU	European Currency Unit
EEZ	Exklusivní ekonomická zóna
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EOKA	Národní organizace kyperského boje
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
SKTR	Severokyperská turecká republika
TAIEX	Úřad pro technickou pomoc a výměnu informací
TMT	Turecká obranná organizace
UBP	Strana národní jednoty (Ulusal Birlik Partisi)
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus

Úvod

Téma své diplomové práce „Kyperská republika jako specifický člen Evropské unie“ jsem si zvolila, protože zvláštnostem kyperského členství zatím nebyla věnována velká pozornost, přestože mají svůj význam a představují zajímavé téma. Metodologicky se jedná o intrinsitní případovou studii, kdy se tedy práce věnuje případu jenom kvůli němu samému. Tato metoda byla zvolena, protože Kyperská republika má jako člen Evropské unie specifika, jež žádný z dalších členů Unie nemá a není jej tedy možné komparovat.

Kyperská republika má díky své výhodné geografické poloze bohatou historii. Kvůli strategickému umístění ostrova na obchodní tepně zde vystřídalo svou nadvládu několik mocných říší. Dlouhá a bohatá historie ostrova je tak v nepřímé úměrnosti s jeho velikostí. Ostrov osídlili Mykénští Řekové a dali mu z kulturního a jazykového hlediska charakter, který si uchovává dodnes. Během prvního století pak bylo na ostrově přijato křesťanství¹. Ostrov na křižovatce námořních tras mezi Asií, Evropou a Afrikou (Egyptem) se postupně dostával pod nadvládu Egypta, Asýrie, Persie, Makedonie a Římské říše, po jejímž rozpadu se stal součástí Byzance a křesťanství se tak stalo oficiálním náboženstvím. Během třetí křižácké výpravy dobyl ostrov Richard Lví srdce a o rok později jej za sto tisíc dinárů prodal templářskému řádu, který ostrov předal francouzskému šlechtici Guyi de Lusignanovi. Na Kypru byl pak zaveden feudální systém a obyvatelům byla vnucována katolická víra. Roku 1489 získali ostrov Benátčané. Ti vnímali Kypr jako poslední baštu křesťanství ve východním Středomoří, opevnili velká města a tvrdě vzdorovali Osmanské říši. Přesto ale roku 1571 Turci ostrov dobyli a zůstali na něm dalších tři sta let. Potomci těchto osmanských Turků společně s konvertity z křesťanství na islám tvoří dnes značnou část turecko-kyperské komunity².

Kypr je tedy tvořen dvěma hlavními etniky, a sice kyperskými Řeky a kyperskými Turky. Kyperská řečtina tvoří dle údajů kyperské „Press and Information Office“³ necelých sedmdesát

¹ Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Historical Brief (<http://www.aspectsofcyprus.com/historical-brief> 5. 3. 2018)

² Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Historical Brief (<http://www.aspectsofcyprus.com/historical-brief> 5. 3. 2018).

³ Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Population (<http://www.aspectsofcyprus.com/population> 5. 3. 2018).

dva procent ostrovní populace, kyperští Turci pak tvoří devět a půl procenta, přičemž se uvádí jejich počet na 90 100 obyvatel. Naopak turecko-kyperská „State Planning Organization“ uvádí počet obyvatel severního Kypru v roce 2016 na 335 455⁴. Rozdíl v údajích může být dán započtením Turků, kteří byli po turecké invazi roku 1974 na ostrov dováženi (viz níže).

Kvůli vzájemným rozporům je ostrov od roku 1964 fakticky rozdělen na dvě části: řeckou, která je oficiálním reprezentantem Kyperské republiky, a tureckou, která kvůli neuspokojivým bilaterálním jednáním vyhlásila roku 1983 samostatnou Severokyperskou tureckou republiku (SKTR). Hlavním cílem však pro ni stále zůstává sjednocení ostrova. Takto rozdělený se Kypr, respektive jeho řecká část, se v květnu 2004 stala součástí Evropské unie (EU).

Kypr má jakožto člen Evropské unie svá specifika. Největší zvláštnosti jsou spojeny právě s tzv. kyperskou otázkou, tedy faktickým rozdělením ostrova a pocitem sounáležitosti jeho obyvatel k Řecku, resp. Turecku. Dění na ostrově a vztahy mezi primárními aktéry konfliktu, tedy kyperskými Řeky a kyperskými Turky, měly již od vzniku samostatné republiky v roce 1960 vliv na aktéry vnější, tedy Turecko a Řecko, přičemž tato korelace platí i naopak.

Kyperští Řekové jako jedna strana konfliktu a také Řecko jsou součástí Evropské unie, naopak kyperští Turci a Turecko nikoliv. Je zde tedy „řecká strana konfliktu“, která je součástí mezinárodní organizace, jejímž členem se Turecko, neuznávající Kyperskou republiku, chce stát již od roku 1987 a také kyperští Turci, kteří si v dubnu 2004 odhlasovali přijetí Annanova plánu na sjednocení ostrova, a tedy společný vstup do Evropské unie. Plán však nebyl přijat, neboť kyperští Řekové při záruce vstupu jak sjednoceného, tak rozděleného ostrova do EU plán razantně odmítli.

První výzkumnou otázkou tedy bude: „*Jak se kyperské členství promítá do vztahů Evropské unie, Turecka a Kypru*“? To, jaký vztah má Turecko ke Kypru, totiž determinuje jeho vztah s Evropskou unií. Tím, že Kypr byl přijat do Unie rozdělený, za situace, kdy Kyperskou republiku reprezentují pouze kyperští Řekové, byla zpochybněna legitimita role EU jako

⁴ State Planning Organization (2016). Economic and Social Indicators 2016: 3 (<http://www.devplan.org/Ecosos/BOOK/SEG-2016.pdf> 5. 3. 2018).

nezávislého aktéra. Na druhou stranu je však potřeba uvést, že Evropská unie od začátku preferovala vstup sjednoceného Kypru a vyjadřovala podporu snahám OSN o sjednocení ostrova.

Při zkoumání vzájemných vztahů nelze opomenout roli Řecka. Kyperská otázka patří mezi hlavní spory této země s Tureckem. Právě Řecko bylo kyperským prostředníkem, který se snažil protlačit vstup Kyperské republiky do Unie pod výhrůzkou, že je odhodlán vetovat vstup ostatních žadatelů o členství, tedy včetně České republiky. Když v roce 1997 na summitu v Lucemburku Evropská rada zařadila Kypr mezi státy, s nimiž budou vedeny předvstupní rozhovory, a zároveň se rozhodla nezařadit mezi tyto země Turecko, přerušila Ankara s Bruselem politický dialog. Vyřešení kyperské otázky je pokládáno za jednu z podmínek vstupu Turecka do Evropské unie. Samotná Unie hovoří v negociačním rámci EU a Turecka o přistoupení Turecka do EU z roku 2005 v článku šest⁵ o potřebě vyřešení kyperské otázky a nediskriminačním plnění protokolu k Asociační dohodě. Na základě tohoto protokolu se totiž rozšiřuje celní unie mezi Tureckem a Evropskou unií na dalších deset států, což Turecko v případě Kypru odmítá respektovat. Přijetí Turecka do Evropské unie je navíc podmíněno souhlasem všech členských států a nebude-li vyřešena kyperská otázka, je prakticky jisté, že Kyperská republika a Řecko budou vstup Turecka do Unie vetovat.

První hypotézou k výše zmíněné výzkumné otázce tedy je: *„Úspěšné vyřešení kyperské otázky je důležitým předpokladem pro vstup Turecka do Evropské unie“*. Druhou hypotézou k téže výzkumné otázce pak je: *„Kyperská republika členstvím v EU získala určitou ochranu před mocenskými zájmy Turecka“*.

Jak již bylo řečeno, Kypr vstoupil do EU, bohužel, rozdělený. To je pro Unii velmi specifická situace. Protože kyperští Turci před vstupem Kypru do EU prokázali silnou vůli přijmout Annanův plán a vstoupit tak do Unie společně s kyperskými Řeky ve sjednoceném ostrově, Evropská unie na základě rozhodnutí Rady stanovila v severním Kypru zvláštní režim. Ten má pomoci zmírnit izolaci kyperských Turků, protože, kromě Turecka, SKTR žádný stát

⁵ Council of the European Union (2005). Enlargement: Accession negotiations with Turkey: General EU Position (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/NegotiatingFrameowrk/Negotiating_Frameowrk_Full.pdf 5. 3.2018).

neuznává a připravit je na faktický vstup do EU po sjednocení ostrova. Evropská unie stanovila svou politiku vůči turecko-kyperské komunitě záhy po neúspěšném referendu o Annanově plánu. Měl by být především podporován ekonomický rozvoj oblasti, která je oproti jižní části ostrova zaostalejší, a také přispívat ke vzájemnému sblížení obou komunit. V červenci 2004 vytvořila Komise návrhy, jež mají vést ke splnění cílů, které si Evropská unie stanovila. Jedná se především o ekonomický a socioekonomický rozvoj oblasti, rozvoj infrastruktury a přípravu na evropskou legislativu a politiku.

Druhou výzkumnou otázkou této práce tedy bude: „*Jak se členství v EU promítá do řešení kyperské otázky a jaké povinnosti faktické rozdělení ostrova Evropské unii přineslo?*“. Hypotézou k této otázce pak je: „*Členství Kypru v Evropské unii přispívá v řešení kyperské otázky*“. Hypotézu jsem oproti projektu diplomové práce poupravila, protože tato formulace je dle mého názoru oproti formulaci „*Členství Kypru v Evropské unii přispívá ke sblížení řecko-kyperské a turecko-kyperské komunity*“ přesnější.

Kyperská ekonomika má těžiště v terciárním sektoru. Zaměřuje se především na bankovní služby, tzv. shipping services, turismus, má charakter mezinárodního business centra a daňového ráje. Kypr má velmi dobré ekonomické vztahy s Ruskem, které se však začínají promítat i do dalších sektorů jako politický či vojenský. V říjnu roku 2017 označil na desátém summitu kypersko-ruské mezivládní komise pro ekonomickou spolupráci ministr financí Kyperské republiky Rusko za „extrémě důležitého partnera“⁶. Dodal, že Rusko není pro Kypr jen extrémě důležitým ekonomickým partnerem ale i důležitým partnerem politickým⁷.

Kyperská republika byla, společně s Řeckem a Maďarskem, jednou ze tří členských zemí Evropské unie, které nijak zvlášť neodsuzovaly ruské akce na Ukrajině. Tyto státy se však přidaly k protiruským sankcím, takže postoj EU vůči Rusku zůstal jednotný.

Pod patronátem kyperské obchodní komory pak byla zřízena Kypersko-ruská obchodní asociace (Cyprus-Russian Business Association-CYRUBA), která má za úkol podporovat a rozšiřovat hospodářské a obchodní vztahy mezi Kyprem a Ruskem, navrhopvat vládám obou

⁶ Cyprus Mail (2017). Agreement signed with ‘extremely important partner’ Russia (<http://cyprus-mail.com/2017/10/03/agreement-signed-extremely-important-partner-russia> 5. 3. 2018).

⁷ Cyprus Mail (2017). Agreement signed with ‘extremely important partner’ Russia (<http://cyprus-mail.com/2017/10/03/agreement-signed-extremely-important-partner-russia> 5. 3. 2018).

zemí způsoby a prostředky pomocí nichž lze dále zlepšit obchodní a hospodářské vztahy, pořádat setkání úředníků obou zemí nebo třeba lákat ruské podnikatele a firmy na Kypr⁸.

Třetí výzkumnou otázkou pak je: „*Má charakter kyperské ekonomiky a především pak jeho dobré vztahy s Ruskem nějaký vliv na vztahy Evropské unie, Kypru a Ruska?*”. Hypotézou k této otázce je: „*Členstvím Kypru v Evropské unii se výrazně neproměnily vztahy Ruska a Kypru ani Ruska a Evropské unie, dobré vztahy Kypru s Ruskem mají spíše negativní vliv na jeho vztah s Evropskou unií*”.

⁸ Cyprus-Russian Business Association (2016). Memorandum (<http://www.cyprus-russian.org.cy/memorandum> 5. 3. 2018).

1. Rozdělený ostrov

Nejvýraznějším specifickým Kyperské republiky je to, že vstoupila do Evropské unie rozdělená. Generální tajemníci OSN sice měli snahu v rámci poskytování dobrých služeb ostrov sjednotit, ale žádný z plánů na sjednocení, včetně toho nejslibnějšího, kterým byl Annanův plán, nebyl oběma komunitami přijat. Počátky rozdělení ostrova sahají ještě před vznik samostatné Kyperské republiky. Obě komunity, jak řecko-kyperská tak turecko-kyperská, žily spíše vedle sebe než spolu.

Abychom pochopili důvody a charakter kyperského konfliktu, který zůstává překážkou vstupu Turecka do Evropské unie a Unii pak přináší specifické povinnosti vůči Kypru, respektive jeho turecko-kyperské části, a abychom pochopili vztahy mezi jednotlivými aktéry konfliktu, jak primárními, tak vnějšími, je nejdříve potřeba stručně popsat historické souvislosti, které k tomuto konfliktu vedly.

1.1. Britská nadvláda

V roce 1878 se vlády nad Kyprem ujala Velká Británie. Po rusko-turecké válce pod ni Kypr přešel smlouvou s Osmanskou říší ze 4. června 1878 jako její protektorát⁹. Osmanská říše předala moc nad ostrovem Británii výměnou za garanci, že Británie bude jejím spojencem proti další možné ruské agresi. Formálně však Kypr zůstával stále součástí Osmanské říše a to až do chvíle, kdy se Osmanská říše zapojila do první světové války na straně Německa. Velká Británie pak v roce 1914 ostrov anektovala. V roce 1923 se na základě smlouvy z Lausanne Turecko vzdalo ohledně Kypru všech práv a o dva roky později se ostrov stal Britskou korunní kolonií¹⁰.

Již brzy poté, co Řecko v roce 1830¹¹ získalo nezávislost, se objevila myšlenka na enosis, tedy připojení ostrova k Řecku, která mezi kyperskými Řeky stále přetrvávala. Velká Británie

⁹ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 6. 3. 2018).

¹⁰ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 32-33.

¹¹ CIA World Factbook (2018): Greece: Government (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gr.html> 16. 3. 2018).

se ale nehodlala vzdát ostrova s tak velkým strategickým významem, obzvláště když ležel v blízkosti její důležité námořní cesty Suezským průplavem do Indie. „*Zklamání kyperských Řeků pak vedlo v letech 1929-1931 k několika výtržnostem, které ale Velká Británie ostře potlačila*“ (Bell-Fialkoff: 157).

Po druhé světové válce se požadavky na enosis stále stupňovaly. V roce 1950 uskutečnila místní řeckoortodoxní církev plebiscit, ve kterém se 96 % kyperských Řeků vyslovalo pro připojení k Řecku (Hradečný: 71). Vůdčí osobou řeckokyperského boje za enosis byl arcibiskup Makarios III., který radikálním způsobem prosazoval odchod Britů ze země a pomoc „mateřské“ země. (Hradečný: 71). Řecko si však v době vyhrocené studené války nechtělo kalit svůj vztah s Velkou Británií, a tak se k Makariovým požadavkům stavělo rezervovaně. Teprve roku 1953 učinil pravicový řecký premiér Alexandros Papagos kyperskou otázku předmětem jednání s Velkou Británií a po neúspěších ve vyjednávání internacionalizoval kyperskou otázku na půdě OSN. Ani to mu však nepřineslo očekávané výsledky (Hradečný: 72). Velká Británie navíc v této době ve smyslu “rozděl a panuj” vtáhla do konfliktu Turecko. Británie jej vyzvala k energičtější reakci proti řeckému pokusu o enosis, vzhledem k existenci turecko-kyperské složky na ostrově, která tvořila asi 18 % obyvatel¹².

Zklamání z neúspěchu při mezinárodních vyjednáváních o kyperské otázce vedlo k dalšímu vyhrocování situace. „*Řecko-kyperská Národní organizace kyperského boje EOKA, založená pravicovým extremistou, plukovníkem Georgisem Grivasem, zahájila v dubnu a březnu 1955 teroristickou kampaň, jejímiž cíli byly vojenské základny a rozhlasové stanice, vládní úředníci i civilisté*“ (Bell-Fialkoff: 157). Pravicové složky turecko-kyperského prostředí pak odpověděly na aktivity EOKA vytvořením vlastní skupiny, Turecké obranné organizace TMT, která od roku 1957 vystupovala s požadavkem na rozdělení ostrova (taksim) (Hradečný: 74).

¹² Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 33.

1.2. Vznik Kyperské republiky

Mezi oběma stranami konfliktu docházelo ke krvavým mezinárodním střetům, které v této době kulminovaly v roce 1958, a v jejichž důsledku docházelo k odchodu etnických minorit z mnohých smíšených vesnic. O rok později však došlo k obratu. Obě strany konfliktu již byly unaveny a postupně došly k názoru, že jsou odsouzeny k hledání kompromisu. Jednání probíhala v únoru a březnu 1959 v Curychu a Londýně. Podpisem Curyško-londýnských dohod v r. 1959 se Řecko vzdalo enosis, Turecko taksim a Velká Británie svého dosavadního vlastnictví nad Kyprem. Podpis k londýnskému dokumentu připojily také obě kyperské komunity¹³.

Na základě Curyško-londýnských dohod se tak Kypr k 16. srpnu 1960 stal samostatnou republikou¹⁴. Curyško-londýnské dohody sestávaly ze tří smluv, a sice Zakládající smlouvy, Garanční smlouvy a Alianční smlouvy¹⁵. Na základě Zakládající smlouvy sestává Kyperská republika nejen z území ostrova Kypr a přilehlých ostrovů, ale také dvou britských vojenských základen, a to základny Akrotiri a Dhekelii. Důležitý je článek šest, který říká, že Kyperská republika, Řecko, Turecko a Velká Británie mají společně konzultovat a spolupracovat ve věcech zajištění obrany Kyperské republiky¹⁶. Další smlouvou je smlouva Garanční. Tato listina hovoří o důležitosti zachování územní integrity. V prvním článku se zmiňuje zákaz jakékoliv politické či ekonomické unie s jiným státem a aktivit, které by k tomuto stavu měly směřovat¹⁷. Kypru bylo zakázáno stát se členem jakéhokoli politického nebo ekonomického svazku, jehož členem by nebyla některá z garančních mocností¹⁸. Druhý a třetí článek Smlouvy zavazuje Řecko, Turecko a Velkou Británii respektovat územní integritu Kyperské republiky a vyvarovat se jakékoli aktivity, která by vedla k výše

¹³ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 34

¹⁴ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 34

¹⁵ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 34

¹⁶ Presidency of TRNC (2017). Documents: Cyprus Problem (1960-1963)

(<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

¹⁷ Presidency of TRNC (2017). Documents: Cyprus Problem (1960-1963)

(<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

¹⁸ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 6. 3. 2018).

zmiňované unii¹⁹. Důležitý je článek 4, který říká, že v případě porušení předchozích ustanovení jsou tyto mocnosti povinny zajistit návrat do stavu opětovného dodržování Garanční smlouvy a pokud není možná společná akce, povede ji každý stát samostatně²⁰.

Třetí smlouvou je Alianční smlouva, která se zabývá otázkou zajištění míru a bezpečnosti v souladu s chartou OSN. Opět se hovoří o respektování územní integrity a o společné akci v případě potřeby obrany nově vzniklého státu. Na základě článku 4 pak byly na ostrově rozmístěny řecké (950 mužů) i turecké (650 mužů) vojenské jednotky, které měly zajistit výcvik kyperské armády²¹.

Prezidentem Kyperské republiky se stal řecko-kyperský arcibiskup Makarios III. Na základě ústavy z roku 1960 byla vytvořena republika s prezidentským systémem vládnutí, kdy prezidentem měl být kyperský Řek a viceprezidentem kyperský Turek, kteří měli být voleni svými komunitami (čl. 1)²². Ačkoli kyperští Turci tvořili asi 18 % obyvatelstva, bylo jim přiřknuto 30 % křesel parlamentu, 30 % mandátů ve vládě, 30 % postů v úředním aparátu a 40 % postů v armádě (Cabada 2007: 202). Takovýto systém, který byl kyperskými Řeky vnímán jako nespravedlivý, vznikl na základě dohody tří garančních mocností, bez ohledu na skutečnosti na ostrově²³.

(podkapitola převzata z bakalářské práce: Tupá, Markéta (2013). Kvazi státy v současném mezinárodním systému – případová studie, Plzeň: Západočeská univerzita)

¹⁹Presidency of TRNC (2017. Documents: Cyprus Problem (1960-1963)

(<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

²⁰ Presidency of TRNC (2017. Documents: Cyprus Problem (1960-1963)

(<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

²¹ Presidency of TRNC (2017. Documents: Cyprus Problem (1960-1963)

(<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

²² Presidency of the Republic of Cyprus (2018): Constitution ([http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/\\$file/CY_Constitution.pdf?openelement](http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/$file/CY_Constitution.pdf?openelement) 7. 3. 2018).

²³ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

1.3. Rozdělení ostrova

Politický systém, který byl v Kyperské republice nastaven, se ukázal jako nefunkční a záhy po vyhlášení samostatnosti začal dostávat první trhliny. Od roku 1963 se poměry mezi kyperskými Turky a kyperskými Řeky začaly zhoršovat, což mělo přímý důsledek na zhoršování vztahů mezi Řeckem a Tureckem (Hradečný: 87). V listopadu 1963 předložil prezident Makarios viceprezidentovi návrh na přijetí 13 doplňků v ústavě. V případě jejich přijetí by byly dosavadní výhody kyperských Turků výrazně omezeny, a proto byl návrh jak kypersko-tureckým viceprezidentem tak Tureckem razantně odmítnut. Celá situace však přerostla v ozbrojené střety obou komunit, které přešly až v etnickou válku, a především kyperští Turci se tak začali stahovat do svých enkláv²⁴. Od prosince 1963 do března 1964 uprchlo ze svých domovů kolem 25 000 kyperských Turků (Hradečný: 90).

Dne 4. března 1964 Rada bezpečnosti OSN vydala rezoluci 186, kterou ustavila peacekeepingovou misi UNFICYP a také zavedla poskytování dobrých služeb²⁵. Znamená to tedy, že speciální zástupce generálního tajemníka OSN měl zprostředkovávat dialog mezi znesvářenými stranami konfliktu a každého půl roku informovat generálního tajemníka o stavu na Kypru prostřednictvím své zprávy. Na ostrově mezitím docházelo k dalšímu zhoršování situace. „*Turecko-kyperská reprezentace na protest proti řeckým útokům odešla ze státních institucí do samosprávných enkláv*“²⁶. Nová řecká vláda navíc na ostrově tajně rozmístila vojenskou divizi o síle 10 000 mužů a také Ankara pašovala na ostrov zbraně a zvyšovala podíl tureckých vojáků²⁷. Spojené státy ve snaze odstranit napětí mezi svými severoatlantickými spojenci představily tzv. Achesonův plán, který předpokládal rozdělení ostrova mezi Řecko a Turecko. Jednání o přijetí Achesonova plánu však ztroskotala a na ostrově docházelo k nové eskalaci násilí (Hradečný: 95-97). Útok řecko-kyperské národní gardy na

²⁴ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, *Mezinárodní politika* (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

²⁵ Press and Information Office (2001). *About Cyprus (Lefkosia, Cyprus)*: 35

²⁶ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, *Mezinárodní politika* (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

²⁷ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, *Mezinárodní politika* (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

turecko-kyperské enklávy Kokkina a Mansura vyvolaly v srpnu 1964 reakci Turecka, které začalo řecko-kyperské pozice bombardovat²⁸.

Útok národní gardy v listopadu 1967 pod vedením Grivase proti dvěma turecko-kyperským vesnicím vztah těchto dvou zemí ještě více zhoršil²⁹. „*Poté, co kyperští Řekové zaútočili v prosinci 1967 na tureckou vesnici Kofinou u Larnaky, zřídili kyperští Turci svou provizorní vládu, což znamenalo důležitý krok k rozdělení (Bell-Fialkoff: 158)*“.

Další události na Kypru byly ovlivněny děním v Řecku. V listopadu 1973 došlo v Řecku k puči a v čele junty stanul Dimitri Ioannidis, zastávající ultranacionalistický politický kurz. Když v červenci 1974 zaslal prezident Makarios Athénám nótu, ve které razantně žádal o okamžité stažení řeckých důstojníků z Kypru, zařídilo Řecko jeho svržení a namísto něj byla ustavena loutková vláda Nikose Sampsona (Hradečný: 110-111).

Tento akt však vyvolal reakci Turecka. To se nejdříve pokoušelo dohodnout s Velkou Británií na společné akci, přičemž ospravedlnění nacházelo v čl. 4 Garanční smlouvy (viz výše). Po negativní britské reakci se Turecko rozhodlo uskutečnit akci samostatně³⁰. Turecké jednotky se vylodily 20. července u Kyrénie a dobyly ji. Po neúspěšných diplomatických jednáních v Ženevě obsadili Turci 36,2 % území ostrova³¹. Ze severního Kypru odešlo nebo bylo vyhnáno asi 195 000 kyperských Řeků, opačným směrem pak směřovala vlna asi 45 000 kyperských Turků a mnoho dalších osob zůstalo nezvěstných. O svůj domov tak přišlo na 40 % obyvatelstva (Šlachta 2007: 64). Severní a jižní část ostrova se etnicky homogenizovaly, přičemž obě skupiny jsou odděleny tzv. Attilovou linií, ustavenou v okamžiku příměří ze dne 16. srpna 1974, nazývanou také nárazníková zóna nebo zelená linie, která je kontrolována jednotkami UNFICYP a o níž budu také hovořit v následujících kapitolách.

Turecká akce se neseťkala s pochopením mezinárodního společenství a byla považována za neoprávněné narušení suverenity Kyperské republiky. OSN vydala několik rezolucí,

²⁸ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

²⁹ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 7. 3. 2018).

³⁰ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 8. 3. 2018).

³¹ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 36

ve kterých vyzývala k ukončení intervence, nastolení míru a spolupráci s jednotkami UNFICYP pro zajištění základních potřeb uprchlíků.

Po této turecké intervenci požadovali Kyperští Turci, v čele s Raufem Denктаšem, revizi uspořádání z roku 1960 ve smyslu federativního bikomunálního a bizonálního státu a v roce 1975 tak vyhlásili “Turecký federativní stát Kypr”³². Tento akt však nebyl mezinárodním společenstvím uznán. Rada bezpečnosti vydala rezoluci 367³³, kde prohlašuje, že Kyperská republika není federací a že má být zachována územní integrita státu. Dokument také zdůrazňoval potřebu účasti generálního tajemníka OSN pro zprostředkování jednání. Úřad generálního tajemníka Javiera Péreze de Cuellara poskytoval Denктаšovi i Kyprianovi (nástupce Makaria) dobré služby, ale jednání nevedla k žádnému rozuzlení (İşeri 2004: 133) a tak severokyperský „parlament“ vyhlásil 15. listopadu 1983 nezávislost Severokyperské turecké republiky v čele s „prezidentem“ Denктаšem (Hradečný: 134). Severokyperskou tureckou republikou se budu podrobněji zabývat později.

V následujících letech probíhala a stále přerušovaně probíhají jednání mezi oběma stranami o sjednocení Kypru. V lednu roku 1985 probíhaly bilaterální rozhovory pod vedením generálního tajemníka Javiera Péreze de Cuellara. Kyperská republika se měla stát federálním bizonálním státem. Prezidentem měl být kyperský Řek a viceprezidentem kyperský Turek. Ve vládě měl být podíl kyperských Řeků a kyperských Turků 7:3, podobný poměr měl platit i pro dolní komoru parlamentu. V horní komoře měl být poměr 1:1. Návrh však nakonec ztroskotal (Hradečný: 135-136). Stejně tak ztroskotala jednání pod záštitou generálního tajemníka Butruse-Ghálího v roce 1992, kdy podle jeho „*set of ideas*“ *měla být vytvořena „bizonální, bikomunální federace s jedinou mezinárodněprávní subjektivitou“*³⁴.

³² Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 8. 3. 2018).

³³United Nations (1975): Resolution adopted and decisions taken by Security Council in 1975: Resolution 367 (http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/367 8. 3. 2018).

³⁴ Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, Mezinárodní politika (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 8. 3. 2018).

2. Kypr, Evropská unie a Turecko

Kypr má pro Turecko strategický význam nejen kvůli existenci turecko-kyperské menšiny na ostrově, ale také díky jeho poloze v blízkosti tureckého pobřeží. Vždy proto bylo v jeho zájmu, aby Kypr nepodléhal nějaké cizí mocnosti, tím spíše ne Řecku, jeho odvěkému rivalovi. Když v roce 1983 vyhlásili kyperští Turci samostatnost a na severu ostrova vznikl kvazi-stát Severokyperská turecká republika, považovalo mezinárodní společenství tento krok za neplatný. Za jediného legitimního reprezentanta ostrova je považována vláda Kyperské republiky tvořená po odchodu kyperských Turků pouze kyperskými Řeky a přítomnost tureckého kontingentu na ostrově je vnímána jako okupace území suverénního státu. Jediným státem, který uznává Severokyperskou tureckou republiku, je Turecko, které naopak neuznává Kyperskou republiku. Vstup Kyperské republiky do Evropské unie tak představoval další překážku pro vstup Turecka do EU.

2.1. Vývoj před vstupem Kyperské republiky do EU

„Evropská unie byla do dění na Kypru zapojena více způsoby, a sice skrze Asociační smlouvu z roku 1973, působením jejích dvou členů, Velké Británie a Řecka, kteří jsou zároveň tzv. garančními mocnostmi, poskytováním finanční pomoci, a nakonec členstvím Kyperské republiky v Unii“ (Muftuler-Bac: 281).

2.1.1. Asociační dohoda a finanční protokoly

V roce 1973 vstoupila v platnost asociační dohoda mezi Kyprem a Evropským hospodářským společenstvím (EHS), jejímž cílem bylo vytvoření celní unie ve dvou etapách. První etapa měla být dokončena v roce 1977. Přejít do druhé etapy byl však ztížen politickou situací na ostrově, a tak byla první etapa prodloužena až do roku 1983³⁵. Protokol upravující přechod do druhé etapy byl podepsán 19. října 1987³⁶. V tomto roce pak byla zahájena druhá etapa, která

³⁵European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

³⁶European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

měla probíhat ve dvou fázích, na jejichž konci měla vzniknout celní unie pro všechny průmyslové výrobky a některé zemědělské produkty, jako například citrusy, které jsou jedním z hlavních kyperských vývozních artiklů. První fáze druhé etapy probíhala mezi léty 1988-1997, během těchto let Kyperská republika postupně omezila cla na průmyslové výrobky a některé zemědělské produkty a začala na tyto artikly uplatňovat společný externí tarif. Stejně tak Společenství snížilo cla na zboží dovážené z Kypru, především na zemědělské produkty jako jsou brambory, citrusy, ovoce, zelenina a víno³⁷. Druhá fáze probíhala mezi léty 1998-2002 a na jejím konci Kyperská republika a Evropské společenství konečně dosáhly celní unie. (Sertoglu, Ozturk 2003: 60-61).

Evropská unie poskytovala po několik let Kypru půjčky a granty. V prvním finančním protokolu, který vstoupil v platnost roku 1979 na dobu pěti let, se Společenství rozhodlo poskytnout Kypru 20 mil. ECU³⁸ v půjčkách Evropské investiční banky (EIB), 4 mil. ECU v půjčkách s nízkou úrokovou mírou a granty ve výši 6 mil. ECU³⁹. Byly schváleny tři projekty, které by měly být přínosem pro obě společenství, a to rozšíření elektrické sítě na celý ostrov, zlepšení vodovodních sítí v Larnace, Nikósii a Famagustě a zlepšení kanalizačních sítí v Nikósii⁴⁰.

Druhý finanční protokol vstoupil v platnost 1. května 1984 a byl uplatňován do konce roku 1988. Bylo poskytnuto 28 mil. ECU z EIB, 6 mil. ECU v půjčkách s nízkým úrokem a 10 mil. ECU v grantech. Cílem bylo zlepšit kyperský průmysl, zemědělství a business management. Největším byl projekt na zlepšení vodovodních sítí v Nikósii, Famagustě, oblasti Limassolu a Larnaky⁴¹. 14. července 1989 vstoupil v platnost třetí finanční protokol, který poskytoval celkem 62 mil. ECU. Protokol se opět zaměřil na podporu

³⁷European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

³⁸ European Currency Unit – evropská měnová jednotka

³⁹ European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

⁴⁰ European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

⁴¹ European Commission (2018). Press Releases Database: Press Release Details (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

konkurenceschopnosti Kypru. A konečně čtvrtý finanční protokol, který byl uplatňován od roku 1996 do roku 1999, měl hodnotu 74 mil. ECU. Protokol se zacíлил na další integraci řecko-kyperské ekonomiky do EU a pomoc při řešení kyperského problému. Většina peněz, které byly touto finanční pomocí poskytnuty, byly rozděleny mezi kyperské Řeky. U prvního finančního protokolu to bylo konkrétně 80 %, u druhého 96 % a u třetího a čtvrtého dokonce 100 %, Cílem bylo, aby se tamní ekonomika připravila vstup do Unie (Sertoglu, Ozturk 2003:62-63).

2.1.2. Vstup Kyperské republiky do Evropské unie

Existuje mnoho důvodů, proč státy chtějí být součástí Evropské unie. Ve většině případů převažují motivace ekonomické, kdy státy touží být součástí velkého trhu nebo být příjemci pomoci z evropských fondů (Nugent 2003: 5). V případě Kypru však byly důležitější politické a bezpečnostní důvody.

Dne 3. července 1990 kyperská vláda odevzdala jménem celého ostrova přihlášku do Evropských společenství⁴². Kyperští Turci rezolutně odmítli podání přihlášky jménem celého ostrova, protože i když SKTR žádný stát, kromě Turecka, neuznává, má faktickou kontrolu nad severní částí ostrova. Opírali se přitom o Garanční smlouvu, která říká, že Kyperská republika se nesmí stát součástí organizace, které nejsou členy jak Řecko, tak Turecko, a také o znění Ústavy, která garantuje turecko-kyperskému viceprezidentovi právo veta v zahraničně politických otázkách, zvláště těch, které se týkají vstupu do nějaké mezinárodní organizace⁴³. Lídr Severokyperské turecké republiky, prezident Denктаš, oznámil, že začátek přístupových rozhovorů povede k vytvoření unie mezi SKTR a Tureckem⁴⁴.

Kyperská republika odevzdala svou přihlášku Radě Evropských společenství, která se 17. září 1990 rozhodla, že tuto přihlášku přijme a na základě primárního práva ES ji zaslala

⁴²Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Cyprus in the World: EU Member State: Landmark Dates (<http://www.aspectsofcyprus.com/landmark-dates> 17. 3. 2018).

⁴³European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 7-8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁴⁴European Parliament (2000). Briefing No 1: Cyprus and the Enlargement of the European union (http://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/1a3_en.htm 18. 3. 2018).

k posouzení Komisi. Ta 30. června 1993 vydala své stanovisko⁴⁵. Při vytváření tohoto stanoviska se Komise opírala o informace poskytnuté Kyperskou republikou (kypersko-řeckou částí). Tím se mohla v očích kyperských Turků snížit její důvěryhodnost. Podle informací Komise však při poskytování informací kypersko-turecká strana odmítla spolupracovat⁴⁶.

Komise zde vyjádřila přesvědčení, že Kypr do Evropy patří. Vláda Kyperské republiky je Evropským společenstvím uznávána jako jediný legitimní reprezentant země. Komise se přitom opírá o rezoluce OSN (viz výše). Podle Evropského společenství tedy podaná přihláška byla přípustná. Komise dále uvádí, že při zkoumání způsobilosti Kyperské republiky stát se součástí ES, musí být brán zřetel na vazby kypersko-řeckého společenství na jednoho z členů ES (Řecko) a kypersko-turecké komunity na přidružený stát Společenství (Turecko) (čl. 11 Stanoviska)⁴⁷. Komise zde dále hovoří o tom, že politické problémy spojené s rozdělením ostrova budou mít nevyhnutelně dopad na politiku Společenství směrem k Turecku, a že vstup Kypru do ES nejenom podpoří bezpečnost a prosperitu ostrova, ale také pomůže sblížit obě komunity. Dále Komise ve svém Stanovisku zmiňuje, že v případě, že Kypr vstoupí do ES, bude větší šance na snížení ekonomických rozdílů mezi severním a jižním regionem (čl. 46 Stanoviska)⁴⁸. Komise také sděluje, že vstup Kypru do Společenství bude znamenat mírové a trvalé řešení kyperské otázky – řešení, které umožní oběma komunitám dojít ke smíření a znovunastolení důvěry (čl. 47 Stanoviska)⁴⁹. Podle tohoto dokumentu, považuje Společenství Kypr za způsobilý ke vstupu a jakmile budou vyhlídky na urovnání kyperského problému jistější, je připraveno zahájit proces na jehož konci by mělo být přistoupení Kypru do ES (čl.48 Stanoviska)⁵⁰. Dokonce ještě předtím, než se tak stane,

⁴⁵European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 5 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁴⁶ European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8-9 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁴⁷European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁴⁸ European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁴⁹ European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁵⁰ European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

se Společenství zavazuje používat všechny nástroje dostupné na základě Asociační dohody, aby přispělo k úzké spolupráci s kyperskou vládou a ekonomickému, sociálnímu a politickému přechodu Kypru k integraci se Společenstvím. Komise v dokumentu dále zmiňuje, že navzdory snahám generálního tajemníka OSN musí Společenství brát v potaz možné ztroskotání bilaterálních jednání o sjednocení ostrova. Pokud k tomu dojde, měla by Komise znovu prozkoumat otázku kyperského přistoupení do Společenství, a to v lednu 1995 (čl. 51 Stanoviska)⁵¹

Dne 26. ledna 1995 Komise předložila své přehodnocení kyperské žádosti a potvrdila jeho vhodnost k členství v Unii⁵². Evropská rada na summitu 15. a 16. prosince 1995 v Madridu vyjadřuje potěšení, že v rámci předvstupní strategie byl v červenci 1995 zahájen strukturovaný dialog s Kyprem a Maltou. Rada znovu zdůrazňuje význam, který přikládá tomu, aby bylo vynaloženo značné úsilí na dosažení spravedlivého a funkčního řešení kyperské otázky v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN⁵³. V Agendě 2000, v části věnované Kypru pak Unie vyjadřuje své odhodlání hrát pozitivní roli při řešení kyperské otázky v souladu s rezolucemi OSN. „Unie nemůže a ani nechce zasahovat do institucionálního uspořádání, které si obě strany mezi sebou mají dohodnout. Je však připravena jednat s oběma stranami poradit, nakolik jsou připravována ujednání v souladu s *acquis communautaire*. Chybějící motivací přinese vyhlídka na přijetí do Unie, jehož politické i hospodářské výhody si začínají jasně uvědomovat kyperští Turci i kyperští Řekové“⁵⁴. V dokumentu se hovoří o tom, že jednání s Kyprem by mohla být zahájena ještě před dosažením politického urovnání. „Unie sdílí názor vyslovený generálním tajemníkem OSN, že totiž na rozhodnutí o zahájení jednání by mělo být nahlíženo jako na známku pozitivního vývoje, který podpoří hledání politického urovnání“⁵⁵. Dokument také zmiňuje,

⁵¹ European Commission (1993). The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership: 8 (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

⁵² European Parliament (2000). Briefing No 1: Cyprus and the Enlargement of the European union (http://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/1a3_en.htm 18. 3. 2018).

⁵³ European Council (1994). Madrid European council 15 and 16 December 1995: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/mad1_en.htm#enlarge 18. 3. 2018).

⁵⁴European Commission (1997): Agenda 2000: 21(<http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2008/10/eu13.pdf> 18. 3. 2018).

⁵⁵European Commission (1997): Agenda 2000: 22 (<http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2008/10/eu13.pdf> 18. 3. 2018).

že pokud obě strany pokročí natolik, aby se jednání o přistoupení mohli zúčastnit i kyperští Turci, jednání se tím usnadní a urychlí, v opačném případě budou rozhovory zahájeny pouze s řecko-kyperskou vládou, protože ta je oficiálním zástupcem Kyperské republiky⁵⁶.

Dne 20. 7. 1997 Turecko a SKTR podepsaly devítibodovou dohodu o integraci, která se zabývá postupnou ekonomickou a finanční integrací a částečnou integrací v bezpečnostní oblasti a oblasti vnějších vztahů. V této dohodě turecká vláda deklaruje, že ve všech mezinárodních setkáních týkajících se Kypru bude turecká delegace zahrnovat i zástupce kyperských Turků a že jakýkoliv útok na kyperské Turky bude považován za útok na Turecko (Muftuler-Bac, Guney 2005: 288). V srpnu 1997 uzavřelo Turecko se Severokyperskou tureckou republikou asociační dohodu, podle které by se kyperští Turci zúčastnili přístupových rozhovorů pouze tehdy, kdy by bylo SKTR uznáno jako entita⁵⁷. V březnu 1998 ještě Turecko a SKTR uzavřely dohodu o ekonomické a obchodní spolupráci, která má snížit dopad ekonomických embarg⁵⁸ na SKTR (Muftuler-Bac, Guney 2005: 288). V červenci 1997 předsednictví Rady EU potvrdilo, že přístupové rozhovory s Kyprem začnou v roce 1998 a zdůraznilo, že zde není spojitost mezi začátkem rozhovorů a vyřešením kyperské otázky⁵⁹.

2.1.2.1. Lucemburský summit

Ve dnech 12. a 13. prosince 1997 se uskutečnil summit v Lucemburku. V závěrech jednání v článku 10 se hovoří o tom, že s Kyprem budou otevřeny přístupové rozhovory⁶⁰. Ty začnou 30. března 1998 setkáním ministrů zahraničí. Podle článku 22 závěrečného dokumentu

⁵⁶European Commission (1997): Agenda 2000: 22 (<http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2008/10/eu13.pdf> 18. 3. 2018).

⁵⁷European Parliament (2000). Briefing No 1: Cyprus and the Enlargement of the European union (http://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/1a3_en.htm 18. 3. 2018).

⁵⁸ V roce 1994 byl na základě rozsudku Evropského soudu zakázán dovoz brambor a citrusů ze severního Kypru, kvůli, z mezinárodně-právního hlediska, neplatným rostlinolékařským osvědčením. Toto rozhodnutí představovalo úspěch řecko-kyperské strany, jakožto jediné mezinárodně uznávané autority na ostrově, bylo ale kritizováno kyperskými Turky, protože se tím prohloubí ekonomické rozdíly mezi severem a jihem země.

⁵⁹ European Parliament (2000). Briefing No 1: Cyprus and the Enlargement of the European union (http://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/1a3_en.htm 18. 3. 2018).

⁶⁰European Council (1997). Luxembourg European council 12 and 13 December 1997: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/lux1_en.htm 18. 3. 2018).

summitu bude mít Kypr specifickou předvstupní strategii založenou na: účasti v některých projektech, zejména s cílem posílit soudní a správní kapacitu, a projektech v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí; účasti v některých programech a agenturách Společenství (stejně jako v přístupu uplatňovaném u ostatních kandidátských států); využití technické pomoci poskytované TAIEX (Úřad pro technickou pomoc a výměnu informací). Podle článku 28 závěrečného dokumentu by ze vstupu Kypru do Unie měla mít užitek obě společenství, měl by pomoci k nastolení míru a usmíření obou komunit. Dokument také vyzývá k zapojení kyperských Turků do přístupových rozhovorů⁶¹.

Otevření rozhovorů s Kyperskou republikou způsobilo rozhořčení Turecka, které se o členství uchází mnohem déle. Evropská rada ale alespoň stanovila „*Evropskou strategii pro Turecko*“, kde v článku 31 potvrzuje, že Turecko je oprávněné ke vstupu do Evropské unie, ale plnění politických a ekonomických kritérií je neuspokojivé⁶².

Turecko podalo přihlášku do Evropského hospodářského společenství již v roce 1959⁶³, to ale navrhlo, aby do té doby, než bude Turecko způsobilé ke vstupu, byla uzavřena asociační dohoda. Dne 12. září 1963 tak byla uzavřena Ankarská dohoda, která vstoupila v platnost 1. prosince 1964 s cílem vytvoření celní unie. Turecko pak opětovně podalo přihlášku ke vstupu v roce 1987⁶⁴. „*V prosinci 1989 Společenství zveřejnilo svůj posudek, v němž konstatovalo, že Turecko není z různých politických i hospodářských důvodů dostatečně na vstup připraveno*“ (Cihelková 2003: 386). Evropská komise zde hovoří o tom, že hodnocení politického aspektu by bylo neúplné, kdyby nebyl brán v potaz negativní vliv neshod mezi Tureckem a Řeckem, a také situace na Kypru (Basturk 2013: 17).

⁶¹ European Council (1997). Luxembourg European council 12 and 13 December 1997: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/lux1_en.htm 18. 3. 2018).

⁶² European Council (1997). Luxembourg European council 12 and 13 December 1997: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/lux1_en.htm 18. 3. 2018).

⁶³ Republic of Turkey: Ministry of Foreign Affairs (2017). History of Turkey-EU Relations (https://www.ab.gov.tr/brief-history_111_en.html).

⁶⁴ Republic of Turkey: Ministry of Foreign Affairs (2017). History of Turkey-EU Relations (https://www.ab.gov.tr/brief-history_111_en.html).

Článek 35 závěrečného dokumentu Lucemburského summitu pak hovoří o tom, že posílení vztahů mezi Tureckem a Evropskou unií kromě jiného závisí na podporování mírových rozhovorů na Kypru⁶⁵.

2.1.2.2. Helsinský summit

Od roku 1998 Komise pravidelně vydávala zprávy o pokroku Kypru ve vztahu k členství v Evropské unii. Ve zprávě ze 17. prosince 1998 Komise vyjádřila svou lítost, že nedošlo ke sjednocení ostrova před zahájením přístupových rozhovorů a že se kyperská Turci odmítli rozhovorů zúčastnit. Rada pro všeobecné záležitosti zopakovala, že cílem EU zůstává vytvoření bi-komunální, bi-zonální federace, aby tak mohla být přístupová smlouva implementována na celém ostrově. Zpráva také zmiňuje, že pokroky v předstupu procesu a pokroky v oblasti nastolení řešení kyperského problému se budou vzájemně posilovat⁶⁶.

Komise také vydávala pravidelnou zprávu o pokroku Turecka ve vztahu k členství, ve které se vyjadřovala mimo jiné i o kyperském problému. Podle zprávy z roku 1998 vydala 27. ledna 1997 Severokyperská turecká republika a Turecko společnou deklaraci, ve které označují rozhodnutí otevřít přístupové rozhovory s Kyperskou republikou za „historickou chybu“ a tvrdí, že každý krok, který povede k unilaterálnímu vstupu řecké části Kypru do EU, urychlí integraci mezi SKTR a Tureckem. V červenci 1997 Turecko a SKTR podepsaly asociační dohodu (viz výše)⁶⁷. Ve zprávě z roku 1999 Komise zmiňuje, že Turecko by mělo projevit silné odhodlání pomoci vyřešit kyperskou otázku⁶⁸ a úplně stejné tvrzení pak opakuje ve zprávě o pokroku Kypru ve vztahu k členství v EU z roku 1999⁶⁹.

⁶⁵European Council (1997). Luxembourg European council 12 and 13 December 1997: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/lux1_en.htm 18. 3. 2018).

⁶⁶ European Commission (1998). Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession:14 (http://aei.pitt.edu/44550/1/cyprus_1998.pdf 19. 3. 2018).

⁶⁷ European Commission (1998). Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession: 20-21 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_1998.pdf 19. 3. 2018).

⁶⁸ European Commission (1999). Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession: 14-15 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_1999.pdf 19. 3. 2018).

⁶⁹ European Commission (1999). Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession:14 (http://www2.parliament.cy/parliamentgr/101/commission_1999report.pdf 19. 3. 2018).

Ve dnech 10. a 11. prosince 1999 se uskutečnil summit v Helsinkách. Evropská rada v závěrečném dokumentu vyjádřila silnou podporu bilaterálním jednáním a zdůraznila, že sjednocení by ulehčilo proces vstupu Kypru do EU. Zároveň ale uvedla, že pokud do konce přístupových jednání nebude dosaženo dohody o sjednocení ostrova, může Kypr vstoupit do Unie rozdělený (čl. 9 (b) závěrečného dokumentu Summitu)⁷⁰ Toto rozhodnutí bylo velmi důležité z hlediska pozdějších událostí, když obě kyperské komunity hlasovaly o přijetí Annanova plánu a do značné míry určilo roli Evropské unie v řešení kyperské otázky (viz níže).

Summit v Helsinkách také přiznal Turecku statut kandidátské země. Rada EU pak v přístupovém partnerství z roku 2001 stanovila Turecku jako krátkodobý cíl podporovat snahy generálního tajemníka OSN v hledání řešení kyperské otázky⁷¹. Stejně tak v roce 2003 stanovila Rada Turecku jako jednu z priorit 2003/2004 podporu řešení kyperského konfliktu⁷².

V pravidelných zprávách o pokroku Turecka ve vztahu k členství Komise opakovaně vyzývá Turecko, aby podpořilo řešení kyperského konfliktu a pobízelo zástupce severního Kypru, aby využili příležitosti ke sjednocení, po kterém by se mohli společně s kyperskými Řeky zúčastnit vyjednávání o přístupu do EU. Ve zprávě pro rok 2003 se hovoří o tom, že 8. srpna 2003 Turecko a Severokyperská turecká republika podepsaly dohodu o vytvoření celní unie. Tato dohoda byla v rozporu s mezinárodním právem a závazky Turecka k EU (vzhledem ke společné celní unii). Nakonec tedy Turecko vyjádřilo, že nebude tuto dohodu ratifikovat⁷³.

V březnu 2002 navštívil evropský komisař pro rozšíření Günter Verheugen Kypr a připomněl lídrům obou komunit důležitost včasného vyřešení kyperské otázky. Dále přislíbil,

⁷⁰ European Council (1999). Helsinki European council 10 and 11 December 1999: Presidency Conclusions (http://www.europarl.europa.eu/summits/hell_en.htm 18. 3. 2018).

⁷¹ Council of the European Union (2001). Council decision of 8 March 2001 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2001.pdf 19. 3. 2018).

⁷² Council of the European Union (2003). Council decision of 19 May 2003 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2003.pdf 19. 3. 2018)

⁷³European Commission (2003). Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession: 41 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2003.pdf 21. 3. 2018)..

že v případě vyřešení konfliktu vynaloží Unie 206 milionů EUR na zmírnění rozdílů mezi severní a jižní částí ostrova⁷⁴.

V prosinci 2002 byly všechny přístupové kapitoly Kyperské republiky do EU považovány za uzavřené⁷⁵. Dne 16. dubna 2003 podepsala v Aténách Kyperská republika přístupovou smlouvu⁷⁶. Kypr vstoupil do Unie 1. května 2004. Ke Smlouvě náleží, vzhledem ke vstupu rozděleného ostrova, ještě protokol č. 10. „*O Kypru*“⁷⁷. Na základě tohoto protokolu se pozastavuje *acquis communautaire* na území, které není pod kontrolou Kyperské vlády – tedy na území Severokyperské turecké republiky. „*V případě vyřešení kyperské otázky bude toto pozastavení zrušeno*“⁷⁸.

2.1.3. Role Řecka

Role Řecka ve vztazích Kyperské republiky, Turecka a Evropské unie není zanedbatelná. Řecko bylo od svého vstupu v roce 1981 schopno ovlivňovat politiku Společenství, resp. Unie ve svůj prospěch ve vztahu k Turecku a otázkách týkajících se kyperského konfliktu (Basturk 2013: 17). Využívalo svého členství dvěma způsoby. Prvním bylo prohloubení izolace kyperských Turků, když dosáhlo zákazu importu citrusů a brambor z TRNC (rozsudek Evropského soudu z roku 1994). Druhým bylo „*spojování jakéhokoli rozvoje vztahů EU-Turecko s řešením kyperského problému*“ (Muftuler-Bac, Guney 2005: 285). Vstupem Řecka tak ztratilo Společenství svůj statut nestranného hráče, protože řecké členství přeneslo pozici Společenství/EU blíže k řeckým zájmům. (Muftuler-Bac, Guney: 285). Společenství se ale vždy snažilo hledat vyvážený vztah

⁷⁴ European Commission (2002). Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession:26 (http://aei.pitt.edu/44554/1/cyprus_2002.pdf 21. 3. 2018).

⁷⁵ Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Cyprus in the World: EU Member State: Landmark Dates (<http://www.aspectsofcyprus.com/landmark-dates> 17. 3. 2018).

⁷⁶ Press and Information Office (2018). Aspects of Cyprus: Cyprus in the World: EU Member State: Landmark Dates (<http://www.aspectsofcyprus.com/landmark-dates> 17. 3. 2018).

⁷⁷ Evropská Unie (2003). Protokol č. 10: O Kypru (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 21. 3. 2018).

⁷⁸ Evropská Unie (2003). Protokol č. 10: O Kypru (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 21. 3. 2018).

k oběma (Turecku a Řecku), a to zvláště v období Studené války, kdy si nemohlo dovolit příliš odvracet Turecko od Západu (Basturk 2013: 17).

Můžeme říci, že vztah Evropské unie a Řecka byl postaven na dělání kompromisů. Díky rozhodovacím mechanismům uvnitř Společenství/Unie získalo Řecko svým vstupem určitou „páku“ k prosazování svých požadavků a politik. Využilo všech možných nástrojů, aby podpořilo přihlášku Kypru do EU. V březnu 1995 dostalo Řecko příslib, že přístupové rozhovory s Kyprem by mohly začít 6 měsíců po skončení mezivládní konference 1996. V tomto případě tím Řecko podmiňovalo přijetí dohody Turecka a EU o celní unii (Suvarierol 2010: 57). V roce 1997 Řecko na Lucemburském summitu hrozilo, že bude blokovat celé východní rozšíření, pokud do něho nebude zahrnut také Kypr, a v závěrečných ustanoveních ze summitu v Helsinkách roku 1999 bylo explicitně zmíněno, že Kypr může vstoupit i rozdělený, bylo to proto, aby Řecko souhlasilo s přiznáním statutu kandidátské země Turecku (Suvarierol 2010: 64-65).

2.2. Vývoj po vstupu Kypru do EU

Kyperská republika vstoupila do Evropské unie spíše z politických a bezpečnostních důvodů než z důvodů ekonomických jako většina ostatních členů. Bezpečnostní příčiny hrály pro Kypr, kvůli jeho zranitelnosti vůči Turecku a kvůli kyperskému problému, největší roli ze všech členských států (Nugent 2003: 9). Vstup do Unie zlepšil bezpečnost jižního Kypru před další možnou tureckou agresí, protože se toto území stalo teritoriem EU. Jak říká Nugent: *„Vstupem do Unie si Kypr zajistil soft power jako ochranu před Tureckem“*, předpokládá totiž, že Turecko by si nedovolilo vojenskou akci proti členskému státu Unie (Nugent 2003: 10) Když se Kypr stal členem EU, mohl se začít podílet na jejím rozhodování a získat tak převahu nad Tureckem, které je stále mimo ni. Členstvím v EU mohl Kypr vyvíjet na Turecko tlak ohledně svého uznání a řešení kyperské otázky.

Při vstupu rozděleného Kypru se také všeobecně předpokládalo, že vstup do Unie umožní rychlejší vyřešení kyperského problému. (Sertoglu, Ozturk 2003: 66). Jednak proto, že kyperští Turci se budou chtít stát součástí Unie, a jednak proto, že dokud nebude kyperský problém vyřešený, Kypr bude vetovat přístupová jednání s Tureckem (Nugent 2003: 12-13). Tento předpoklad se ale nakonec nepotvrdil (viz níže)

2.2.1. Dodatkový protokol, deklaráce a „protideklaráce“

Turecko získalo status kandidátské země v roce 1999 na summitu v Helsinkách (viz výše) a od této doby dominovala kyperská otázka vzájemným vztahům Turecka a Evropské unie⁷⁹. Zatímco ještě v roce 2003 byla turecká podpora řešení kyperského problému sporná, během roku 2004 projevil Turecko snahu vystupovat aktivně v jeho řešení. Turecko se zúčastnilo interkomunálních jednání v Bürgenstocku a také podporovalo Annanův plán, když vyzvalo kyperské Turky, aby hlasovali pro jeho přijetí⁸⁰.

Evropská rada 16. a 17. prosince 2004 stanovila Turecku dvě podmínky, které musely být splněny, aby mohly začít přístupové rozhovory. První podmínkou bylo přijetí šesti legislativních opatření, která se týkala posílení právního státu a ochrany lidských práv⁸¹.

Byl jím zákon o sdruženích, trestní zákoník, zákon o odvolacích soudech, trestní řád, zákon o justiční policii a zákon o výkonu trestu⁸². Tuto podmínku Turecko zcela splnilo 1. června 2005⁸³.

Druhou podmínkou bylo podepsání dodatkového protokolu k Ankarské dohodě a tedy rozšíření celní unie mezi Evropskou unií a Tureckem na deset nových členských států včetně Kypru. Tuto podmínku Turecko splnilo 29. července 2005, kdy dodatkový protokol podepsalo⁸⁴. „*Současně spolu s protokolem vydalo Turecko prohlášení, že podpis, ratifikace a provedení tohoto protokolu neznamena v žádném případě uznání Kyperské republiky v něm*

⁷⁹ European Commission (2004). Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession:51 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2004.pdf 21. 3. 2018).

⁸⁰ European Commission (2004). Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession:51-52 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2004.pdf 21. 3. 2018).

⁸¹ Hokovský, Radko (2016). Tureckou maturitou bude Kypr, Asociace pro mezinárodní otázky (<http://www.amo.cz/tureckou-maturitou-bude-kypr> 23.3. 2018).

⁸² European Commission (2005): Press Release Database: Frequently asked questions about the accession negotiations and Turkey-EU relations (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-05-227_en.htm 21. 3. 2018)

⁸³ Evropský parlament (2005). Usnesení Evropského parlamentu o zahájení jednání o přistoupení s Tureckem (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0350+0+DOC+XML+V0//CS> 23. 3. 2018).

⁸⁴ EurActiv. cz (2017). Vztahy EU a Turecka. (<http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-turecka-000141> 23. 3. 2018).

uvedené“⁸⁵. Tuto jednostrannou deklaraci považuje turecká strana za nedílnou součást dodatkového protokolu. Již dříve bylo řečeno, že Turecko je jedinou zemí, která uznává Severokyperskou tureckou republiku, a naopak neuznává Kyperskou republiku. Turecko tak i nadále odmítalo přístup kyperským lodím a letadlům na své území⁸⁶.

Tato deklarace rozčílila nejenom kyperskou vládu, ale také Řecko, Rakousko a Francii. Francouzský premiér Dominique de Villepin prohlásil, že se mu zdá nemyslitelné, aby mohla začít jakákoliv vstupní jednání se zemí, která neuznává všechny evropské státy, tedy celou pětadvacítku⁸⁷. Ačkoli byl začátek přístupových rozhovorů s Tureckem naplánován na 3. října 2005, Evropská komise přezkoumávala, jestli deklarace o neuznání Kyperské republiky nepředstavuje právní překážku k otevření přístupových rozhovorů⁸⁸.

Jelikož Turecko nemínilo deklaraci odvolat, vydaly členské státy EU něco jako „protideklaraci“. Toto prohlášení bylo vydáno 21. září 2005. Prohlášení stanovuje, že je odpovědí na tureckou deklaraci a lituje jeho rozhodnutí neuznat podpisem dodatkového protokolu k Ankarské dohodě Kyperskou republiku. Článkem 2 tohoto dokumentu „*Evropská unie a její členské státy jasně stanovují, že turecká deklarace je jednostranná, není součástí Protokolu a nemá žádný vliv na závazky, které z něho plynou*“⁸⁹

V článku 3 se pak hovoří o tom, že Evropská unie a její členské státy předpokládají úplnou a nediskriminační implementaci Dodatkového protokolu a odstranění všech překážek k volnému pohybu zboží včetně překážek v dopravě⁹⁰. Evropská unie také zdůrazňuje, že otevření relevantních kapitol přístupového jednání záleží na tureckém plnění jeho smluvních

⁸⁵ Evropský parlament (2005). Usnesení Evropského parlamentu o zahájení jednání o přistoupení s Tureckem (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0350+0+DOC+XML+V0//CS 23. 3. 2018>).

⁸⁶ Hokovský, Radko (2016). Tureckou maturitou bude Kypr, Asociace pro mezinárodní otázky (<http://www.amo.cz/tureckou-maturitou-bude-kypr 23.3. 2018>).

⁸⁷ Hospodářské noviny (2005). EK ještě posoudí turecké neuznání Kypru (<https://ihned.cz/c116580400-ek.jeste-posoudi-turecke-neuznani-kypru 23. 3. 2018>).

⁸⁸ Hospodářské noviny (2005). EK ještě posoudí turecké neuznání Kypru (<https://ihned.cz/c116580400-ek.jeste-posoudi-turecke-neuznani-kypru 23. 3. 2018>).

⁸⁹ Council of the European Union (2005). Declaration by the European Community and its Member States (europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-243_en.pdf 10. 5. 2018).

⁹⁰ Council of the European Union (2005). Declaration by the European Community and its Member States (europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-243_en.pdf 10. 5. 2018).

povinností vůči všem členským státům. V opačném případě tím bude ovlivněno celé vstupní vyjednávání. Článek 5 tohoto dokumentu zmiňuje, že uznání všech členských států je nezbytnou součástí vstupního procesu a vyzývá k okamžité normalizaci vztahů mezi Tureckem a členskými státy Unie. Turecko má také podporovat jednání o sjednocení pod záštitou OSN⁹¹

2.2.2. „Zmrazení“ kapitol přístupového jednání

Dne 12. října 2005 vydala Rada EU jednací rámec pro vstup Turecka do Unie, čímž byla, podle článku 5 zahájena přístupová jednání. Jednotlivá jednání měla probíhat na mezivládních konferencích, kde všechna rozhodnutí členských států budou přijímána na základě jednomyslnosti⁹². Tento mechanismus tedy dával Kypru možnost vetovat projednávání jednotlivých kapitol. V principech jednacího rámce se hovoří mimo jiné také o Kypru. Turecko má nejen aktivně přispívat k řešení kyperské otázky a normalizovat svůj vztah s členskými státy EU, tedy i Kypr, ale také plnit smluvní závazky vyplývající z Ankarské dohody a jejího protokolu⁹³. V roce 2006 turecký premiér a ministr zahraničí několikrát prohlásili, že nebudou implementovat dodatkový protokol, dokud nebude ukončena izolace Severokyperské turecké republiky. Naopak Unie připomínala, že Protokol je právním závazkem nesouvisejícím se situací turecko-kyperské komunity⁹⁴. V roce 2007

⁹¹ Council of the European Union (2005). Declaration by the European Community and its Member States (europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-243_en.pdf 10. 5. 2018)

⁹² Council of the European Union (2005). Enlargement: Accession negotiations with Turkey: General EU Position : 1- 3 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/NegotiatingFrameowrk/Negotiating_Frameowrk_Full.pdf 24. 3.2018).

⁹³ Council of the European Union (2005). Enlargement: Accession negotiations with Turkey: General EU Position : 8 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/NegotiatingFrameowrk/Negotiating_Frameowrk_Full.pdf 24. 3.2018).

⁹⁴ European Commission (2006). Turkey 2006 Progress Report: 23 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2006.pdf 24. 3. 2018)

průzkum dokonce ukázal, že „70 procent Turků by raději přerušilo rozhovory s Uní než ustoupilo v kyperské otázce“⁹⁵.

Protože podle pravidelných zpráv Komise o pokroku Turecka ve vztahu k členství nedocházelo ani k nediskriminačnímu plnění Dodatkového protokolu, ani k normalizaci vztahů mezi Tureckem a Kyprem, rozhodlo se Společenství k dalšímu kroku. Jelikož diplomatické kroky, které Unie podnikla, nepřinesly očekávané výsledky, vydala Komise dne 29. listopadu 2006 doporučení týkající se pokračování přístupových rozhovorů s Tureckem⁹⁶. Komise doporučila neotevřít kapitoly, které souvisí s omezeným uplatňováním Dodatkového protokolu. Jsou jimi: Kapitola 1: Volný pohyb zboží, Kapitola 3: Služby, Kapitola 9: Finanční služby, Kapitola 11: Zemědělství a rozvoj venkova, Kapitola 13: Rybolov, Kapitola 14: Doprava, Kapitola 29: Celní unie, Kapitola 30: Vnější vztahy⁹⁷.

Mělo být tedy „zmrazeno“ osm z celkových třiceti pěti kapitol. Kromě toho Komise navrhuje, aby žádné kapitoly nebyly provizorně uzavřeny, dokud nepotvrdí, že Turecko plní vůči EU své smluvní závazky⁹⁸. Dne 11. prosince 2006 bylo z rozhodnutí Rady ministrů zahraničí těchto osm kapitol skutečně „zmrazeno“⁹⁹.

I když bylo touto cestou vyjednávání o přistoupení Turecka do Unie zpomaleno, členské státy stále projevovaly touhu, aby přístupová jednání nebyla zastavena. O nutnosti pokračování vyjednávání kvůli strategické důležitosti Turecka pro EU se hovořilo i v Doporučení Komise ohledně neotevření jednotlivých kapitol (viz výše). Problém „zmrazení“ čtvrtiny kapitol i neochota některých států Unie, jako například Francie a Německa, přijmout Turecko do

⁹⁵ IDNES.cz (2006). Evropská komise pozastavila jednání s Turky (https://zpravy.idnes.cz/evropska-komise-pozastavila-jednani-s-turky-f34-/zahranicni.aspx?c=A061129_111457_zahranicni_ad 24. 3. 2018).

⁹⁶European Commission (2006). Press Releases Database: Commission presents its recommendation on the continuation of Turkey's accession negotiations (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-1652_en.htm?locale=en 24. 3. 2018).

⁹⁷European Commission (2006). Press Releases Database: Commission presents its recommendation on the continuation of Turkey's accession negotiations (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-1652_en.htm?locale=en 24. 3. 2018).

⁹⁸European Commission (2006). Press Releases Database: Commission presents its recommendation on the continuation of Turkey's accession negotiations (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-1652_en.htm?locale=en 24. 3. 2018).

⁹⁹Castle, Stephen (2006). EU freezes talks on Turkey membership (<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/eu-freezes-talks-on-turkey-membership-428085.html> 24. 3. 2018).

Unie ale nakonec vedly k „prakticky úplnému zastavení tureckého přibližování k EU na úrovni formálních přístupových vyjednávání“¹⁰⁰

Podle informací z pravidelných zpráv Komise o pokroku Turecka ve vztahu k členství nedocházelo ani v následujících letech k nediskriminačnímu plnění dodatkového protokolu či normalizaci vztahů Turecka s Kyprem. Také v aktualizovaném přístupovém partnerství z roku 2006¹⁰¹ a 2008¹⁰² Unie opět Turecku ukládá, aby aktivně podporovalo řešení kyperského problému, plnilo dodatkový protokol a normalizovalo své vztahy s Kyperskou republikou.

V roce 2012 kvůli kyperskému předsednictví přerušilo Turecko s Bruslem vztahy. Kyperská republika se navíc potýkala s problémy ohledně plánované těžby ropy blízko svého pobřeží. Podle zprávy Komise z roku 2012¹⁰³ Turecko hrozilo těžebním společnostem odplatou, pokud se zapojí do průzkumu ložisek. Představitelé Severokyperské turecké republiky a Turecka podepsali v tomto roce Dohodu o vymezení kontinentálního šelfu a turecká společnost TPAO se zapojila do průzkumů šelfu blízko Famagusty¹⁰⁴. Také v následujících letech měly Turecko a Kyperská republika spory ohledně toho, zda Kypr může ve své exkluzivní ekonomické zóně (EEZ) těžit ropu. Evropská unie tak opakovala, že Kyperská republika je suverénní stát s právem těžit ve své EEZ nerostné suroviny, což je v souladu s mezinárodním právem i evropským právem. Kvůli chování Turecka Kyperská republika zablokovala v přístupovém jednání Turecka kapitolu 15 (Energetika)¹⁰⁵. Zatímco Ankara trvá

¹⁰⁰ Parlamentní institut (2012). Vztah Kyperské republiky a Turecka (www.psp.cz/doc/00/13/13/00131397.pdf).

¹⁰¹ Council of the European union (2006). COUNCIL DECISION of 23 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with Turkey: 39 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2006.pdf 31. 3. 2018).

¹⁰² Council of the European union (2008). COUNCIL DECISION of 18 February 2008 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey and repealing Decision 2006/35/EC: 10 (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2008.pdf 31. 3. 2018).

¹⁰³ European Commission (2012). Turkey Progress Report:35-36 (https://www.ab.gov.tr/files/tr_rapport_2012_en.pdf 25. 3. 2018)

¹⁰⁴ European Commission (2012). Turkey Progress Report 35-36 (https://www.ab.gov.tr/files/tr_rapport_2012_en.pdf)

¹⁰⁵ EurActiv. cz (2009). Kypr dále blokuje turecká přístupová jednání s EU (<http://euractiv.cz/clanky/budoucnost-eu/kypr-dale-blokuje-turecka-pristupova-jednani-seu-006306> 25. 3. 2018)..

na tom, aby kyperští Turci mohli využívat energetické zdroje ve Středozemním moři, kyperská vláda tento postup odmítá¹⁰⁶.

2.2.3. Migrační dohoda a Kypr

Migrační dohoda dala diskusím EU a Turecka novou dynamiku (alespoň do té doby, než v Turecku došlo k pokusu o puč, následným čistkám a posunu vlády k autoritářskému režimu)¹⁰⁷. Problémem ale bylo, že jednou z podmínek Turecka k uzavření migrační dohody bylo otevření dalších kapitol přístupového jednání. Na to ale nechtěla přistoupit Kyperská republika, která jednostranně blokuje šest kapitol přístupového jednání Turecka – EU.

Těmito kapitolami jsou: Kapitola 2: Volný pohyb pracovníků; Kapitola 15: Energetika; Kapitola 23: Soudnictví a základní práva; Kapitola 24: Spravedlnost, svoboda a bezpečnost; Kapitola 26: Vzdělávání a kultura; Kapitola 31: Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika¹⁰⁸.

Kyperská republika byla odhodlána otevření dalších kapitol přístupového jednání blokovat. Začátkem března 2016 sdělil kyperský mluvčí, že: „*Pokud jde o turecký požadavek k otevření kapitol jednostranně blokových Kyperskou republikou, zachovává prezident (Nikos Anastasiadis) pevný postoj*¹⁰⁹“. Kyperská strana se také nechala slyšet, že Turecko musí nejdříve splnit své povinnosti, tedy mimo jiné uznat Kyperskou republiku¹¹⁰.

¹⁰⁶EurActiv. cz (2009). Kypr dále blokuje turecká přístupová jednání s EU (<http://euractiv.cz/clanky/budoucnost-eu/kypr-dale-blokuje-turecka-pristupova-jednani-seu-006306> 25. 3. 2018).

¹⁰⁷ Česká televize (2017). Lídři států Evropské unie chtějí snížit finanční podporu Turecka (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2279008-lidri-statu-eu-chteji-snizit-financni-podporu-turecka-komise-najde-zpusoby> 23. 3. 2018).

¹⁰⁸ Evropské hodnoty (2016). Migration Policy Watch: Je potřeba zaměřit se na nové migrační trasy (<http://www.evropskehodnoty.cz/migration-policy-watch-2> 25. 3. 2018).

¹⁰⁹ Eurozprávy.cz (2016). Migrační dohoda dostává trhliny. Kypr odmítl nové přístupové rozhovory Turecka s EU (<http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/147981-migracni-dohoda-dostava-trhliny-kypr-odmitl-nove-pristupove-rozhovory-turecka-s-eu/> 25. 3. 2018.)

¹¹⁰ Lidovky.cz (2016). Dohoda schválena. Nelegální migranti budou vraceni z Řecka do Turecka (https://www.lidovky.cz/lidri-evropy-schvalili-dohodu-s-tureckem-budou-vcet-vsechny-migranty-z-reckych-ostrovu-gwq-zpravy-svet.aspx?c=A160318_111042_ln_zahranici_mct 25. 3. 2018).

Nakonec bylo dosaženo kompromisu a Dohoda byla 18. března 2016 představena Turecku¹¹¹. Kompromis spočíval v tom, že bylo dohodnuto uvolnění Kapitoly 33: Finanční a rozpočtová opatření, kterou blokovala Francie¹¹². Tato kapitola měla podle Dohody být otevřena do konce června 2016, přičemž o otevření dalších kapitol se dohoda nezmiňuje¹¹³.

¹¹¹ Evropské hodnoty (2016). Migration Policy Watch: Je potřeba zaměřit se na nové migrační trasy (<http://www.evropskehodnoty.cz/migration-policy-watch-2> 25. 3. 2018).

¹¹² Evropské hodnoty (2016). Migration Policy Watch: Je potřeba zaměřit se na nové migrační trasy (<http://www.evropskehodnoty.cz/migration-policy-watch-2> 25. 3. 2018).

¹¹³ Česká televize (2016). Evropa se dohodla s Tureckem: Od neděle začne vracet uprchlíky (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1728391-evropa-se-dohodla-s-tureckem-od-nedele-zacne-vracet-uprchliky> 25. 3. 2018).

3. Evropská unie, řešení kyperské otázky a Severokyperská turecká republika

Skutečnost, že Kypr vstoupil do unie rozdělený, přinesla Unii různé specifické povinnosti. Již dva dny poté, co kyperští Turci 24. dubna 2004 vyjádřili souhlas Annanově plánu (viz níže), vydala Rada EU rozhodnutí týkající se severního Kypru. Dokument vyjadřuje rozhodnutí Rady ukončit izolaci kyperských Turků a podpořit sjednocení ostrova tím, že bude podpořen ekonomický rozvoj severního Kypru. Rada v dokumentu vyzývá Komisi, aby vytvořila návrhy, které povedou nejenom k ekonomické integraci ostrova, ale také zlepšení kontaktů mezi oběma komunitami a s Evropskou unií¹¹⁴. Přestože Evropská unie v dokumentu lituje, že Annanův plán na sjednocení ostrova nebyl přijat, sehrála sama v procesu hlasování o jeho přijetí svou roli.

3.1. Evropská unie jako aktér v kyperském konfliktu

První verze Annanova plánu byla představena v listopadu 2002 a pátá, konečná verze, byla představena v březnu 2004¹¹⁵. Annanův plán počítal s vytvořením Sjednocené kyperské republiky, která by byla bikomunálním, bizonálním státem, složeným z Řecké kyperské republiky a Turecké kyperské republiky na základě švýcarského modelu¹¹⁶. Stát by měl jednu mezinárodně právní subjektivitu a obyvatelé by měli dvě občanství. Jak občanství společného státu, tak i jedné ze dvou republik, které by bylo pouze doplňujícím¹¹⁷. Zakládající, Garanční a Alianční smlouva by zůstaly v platnosti¹¹⁸. Společná vláda by rozhodovala mimo jiné v zahraničně politických otázkách, otázkách obrany, imigrace, vydávání pasů a do určité míry

¹¹⁴ Council of the European Union (2004). Council conclusions: Minister meeting on Cyprus – 26 April 2004 (<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/council-conclusions-26042004.pdf> 1. 4. 2018).

¹¹⁵ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹¹⁶ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹¹⁷ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹¹⁸ Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

v ekonomických otázkách¹¹⁹. Jednotlivé republiky by měly velkou míru autonomie¹²⁰ a rozhodovaly by o všech otázkách, které by nebyly v moci společné vlády¹²¹. Každá republika by také měla vlastní ústavu¹²².

Sjednocená kyperská republika měla mít dvoukomorový parlament. Horní sněmovna by měla 48 členů v poměru 1:1. Dolní sněmovna by měla také 48 členů, přičemž komunity by byly zastoupeny v poměru na základě počtu obyvatel (Migdalovitz 2007: 8). Rozhodovat se v jednotlivých komorách mělo na základě prosté většiny. Obě republiky by měly také svou vlastní legislativu¹²³. Výkonná moc měla být v rukou prezidentské rady, kterou by volil senát a schvalovala poslanecká sněmovna na dobu pěti let, přičemž turecká komunita by musela mít alespoň dva zástupce¹²⁴. Prezidentská rada by volila ze svého středu prezidenta a viceprezidenta – kyperského Řeka a kyperského Turka, kteří by se střídali na postech každých 10 měsíců (Migdalovitz 2007: 8). Prezidentská rada by si také mezi sebe rozdělila šest ministerstev, přičemž ministr zahraničních věcí a ministr pro evropské záležitosti by nesměli být ze stejné komunity¹²⁵. Nejvyšší soud by se skládal ze stejného počtu kyperských Turků a kyperských Řeků a také tří nezávislých soudců¹²⁶.

Důležitou otázkou pak představovalo teritorium. Území Turecké kyperské republiky mělo tvořit 28,5 % rozlohy ostrova. Teritorium zabírané kyperskými Turky by se tedy zmenšilo (z dosavadních 36,2 %). Proces zmenšování severního Kypru měl probíhat v šesti etapách

¹¹⁹ Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁰ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²¹ Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²² Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²³ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁴ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁵ Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁶ Cypriot Puzzle (2015). The Annan Plan (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

v celkové době více než 42 měsíců¹²⁷. Mělo také dojít k demilitarizaci ostrova (Migdalovitz 2007: 8).

Referendum o Annanově plánu se konalo 24. dubna 2004. Plán byl odmítnut kyperskými Řeky, když 75,8 % z nich hlasovalo proti, zatímco 64,9 % kyperských Turků by plán přijalo¹²⁸. Plán byl podporován jak Řeckem, tak Tureckem, které vědělo, že vyřešením kyperské otázky by se odstranila jedna z překážek v cestě tureckého členství v EU. Naopak řecko-kyperští politici v situaci, kdy Kyperská republika měla od Unie slíbeno, že ostrov může vstoupit i rozdělený, propagovali spíše odmítnutí plánu. „*Prezident Tassos Papadopoulos byl striktně proti Plánu a v televizním projevu vyzval kyperské Řeky, aby ho odmítli*“¹²⁹. Papadopoulos tvrdil, že plán je výhodnější pro kyperské Turky a že jakmile bude Kypr (jeho řecká část) v Unii, bude schopna vyjednat si výhodnější podmínky¹³⁰.

Nabízí se tedy otázka, jakou roli při tomto pokusu o sjednocení ostrova, zprostředkovaném OSN jakožto nestranného hráče, sehrála Evropská unie. Státy, které chtějí do Unie vstoupit se musí podřídit podmínkám, které si Unie ve vztahu ke vstupu klade, přičemž tato logika neplatí naopak. Státy si nemohou klást podmínky za jakých do Unie vstoupí. Tato skutečnost tak dává Evropské unii určitou moc ovlivňovat domácí politiku těchto kandidátských států (Kyrīs 2014: 4). Jak tvrdí Coppieters, Evropská unie má jakožto aktivní hráč potenciál ovlivnit krátkodobé strategie domácích aktérů zapojených do etnického konfliktu tím, že spojí určitý výsledek řešení konfliktu s integrací do evropských struktur (Coppieters a kol. 2004: 22). Výhled na společný vstup do Unie s kyperskými Řeky ovlivnil hlasování kyperských Turků, kteří tak chtěli Kypr sjednotit.

¹²⁷ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁸ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹²⁹ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

¹³⁰ Theodoulou, Michael (2016). The Peace Plans: 2004 Annan Plan, Cyprus Mail (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

Přestože zpočátku v SKTR převažovala „antievropejská“ nálada, s blížícím se plánovaným vstupem Kypru do Unie se situace měnila a SKTR zažilo velký nárůst proevropské politiky. Turečtí Kypřané ve sjednocení viděli mimo jiné možnost ukončení izolace. Období před vstupem Kypru do EU je tedy charakterizováno růstem proevropské politiky a politiky pro sjednocení a to jak v Severokyperské turecké republice, tak v Turecku (Kyris 2013: 8-9). Turecko vidělo v Annanově plánu velkou příležitost k vyřešení konfliktu a nechtělo, aby do Unie vstoupili pouze kyperští Řekové, protože tuto vládu neuznává (viz výše).

Kyperští Řekové měli poměrně malou motivaci plán přijmout, protože od Helsinského summitu roku 1999 měli zaručeno, že Kyperská republika může do Unie vstoupit i rozdělená. Tyto výhodné podmínky jim zajistilo Řecko, které by jinak nesouhlasilo s udělením statusu kandidátské země Turecku (viz výše). Podle Iseriho je škoda, že Evropská unie nevyužila možnost podmínit vstup do EU přijetím Annanova plánu. Podle něj Evropská unie jakožto třetí „strana“ v kyperském konfliktu (společně s OSN) nebyla, na rozdíl od OSN nestranným hráčem, ale vystupovala ve prospěch kyperských Řeků (iseri 2004: 142-143). Skutečností, že v případě nepřijetí Annanova plánu dostanou kyperští Řekové „odměnu“ v podobě vstupu do Unie, a naopak kyperští Turci, ať už budou hlasovat jakkoliv, budou v tomto případě ze vstupu vyloučeni, protože jedinou legitimní vládou je kypersko-řecká, získali kyperští Řekové převahu. Nemuseli se bát, že v případě nepřijetí Plánu přijde „trest“ v podobě vyloučení ze členství. Jak říká Kyris, Evropská unie ve skutečnosti dala kyperským Řekům důvod Annanův plán odmítnout, protože věřili, že jejich samostatný vstup do Unie jim zajistí lepší vyjednávací pozici v kyperském konfliktu (Kyris 2014: 7-9). Kromě toho jim měl vstup zajistit ochranu před agresí Turecka (viz výše).

Evropská unie předpokládala, že vstup rozděleného Kypru do Unie podpoří řešení konfliktu. Tento svůj předpoklad také zmiňuje v některých dokumentech vydávaných ohledně Kypru (viz výše). Unie se domnívala, že kyperská otázka se vyřeší, protože kyperští Turci nebudou chtít být mimo Unii, stejně tak jako Turecko. Vstup Kypru do Unie nebyl katalyzátorem k řešení problému, jak se předpokládalo (Kyris 2014: 1), naopak se situace ještě více zkomplikovala (Iseri 2004: 143). Vstupem do Unie a díky rozhodovacím mechanismům uvnitř ní, získala Kyperská republika určitou „páku“ k prosazování svých zájmů na úkor kyperských Turků nebo Turecka. Například kyperská vláda měla námitky k provádění pomoci kyperským Turkům jako „odměny“ za přijetí Annanova plánu, o které Rada rozhodla 26. dubna 2004, a která měla vést k ukončení izolace této komunity. „*Plán Komise*

na tzv. „Direct Trade Regulation“ stále nebyl uskutečněn, protože kyperští Řekové tvrdí, že by přispěl k uznání samozvané Severokyperské turecké republiky“ (Kyrīs 2014: 11). Ve vztahu k Turecku mohou kyperští Řekové používat v Unii právo veta. Vstupem Kyperské republiky do Evropské unie tak Unie definitivně přišla o svou roli nestranného aktéra, což mělo vliv na její vztahy jak s Tureckem, tak s kypersko-tureckou komunitou (Kyrīs 2013: 11).

3.2. Severokyperská turecká republika

Severokyperská turecká republika vznikla 15. listopadu 1983, kdy severokyperský „parlament“ vyhlásil samostatnost (Fisher 2001: 311). SKTR je sekulárním¹³¹ de facto státem, nikoliv však státem de iure, protože tato entita není mezinárodně uznávaná. Kyperská vláda v roce 1974 uzavřela přístavy a letiště na území Severokyperské turecké republiky, protože zde nevykonává efektivní kontrolu a nemohla by v těchto oblastech ručit za bezpečnost plavby¹³². Jediným státem, který SKTR uznává, je Turecko. Kvůli své mezinárodní izolaci je SKTR na Turecku v mnoha ohledech závislá. Nejenom že, například, veškerá pošta a telefonní spojení musí procházet přes Turecko, ale také z ekonomického hlediska je tento kvazi stát na Turecku zcela závislý. Turecko poskytuje Severokyperské turecké republice každý rok finanční pomoc a je jejím nejdůležitějším obchodním partnerem (Ozdeser-Ozyigit 2007: 89). Mezinárodní neuznávání Severokyperské turecké republiky jí přináší i další problémy. Například všechny mezinárodní lety musí procházet přes Turecko, sportovní týmy SKTR se nemohou zúčastňovat mezinárodních sportovních soutěží a „pasy“ severokyperské turecké republiky nejsou mezinárodně uznávané, takže „občané“ SKTR si musí pořídit pas turecký nebo kyperský¹³³.

Ústava Severokyperské turecké republiky byla přijata 5. května 1985¹³⁴. „*Politický systém je poloprezidentský a post prezidenta je považován za nejvýznamnější ústavně-politickou*

¹³¹ Constitutionnet.org. Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus (<http://www.constitutionnet.org/sites/default/files/Cyprus%20-%20North%20Constitution.pdf> 3. 4. 2018).

¹³² Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2014). Closed Ports and Airports (http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2016.nsf/mfa13_en/mfa13_en?OpenDocument 3. 4. 2018).

¹³³ Embargoed. Org. Life under Embargoes (<https://www.embargoed.org/learn-more> 3. 4. 2018).

¹³⁴ Constitutionnet.org. Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus (<http://www.constitutionnet.org/vl/item/constitution-turkish-republic-northern-cyprus> 3. 4. 2018).

instituci v systému“ (Cabada 2007: 210). Je to dáno faktem, že prezident Rauf Denktaş zastával prezidentský úřad od roku 1973 až do roku 2005, kdy ho vystřídal Ali Talat a pro mezinárodní společenství de facto ztělesňuje Severokyperskou tureckou republiku (Cabada 2007: 210). Článek 77 Ústavy stanovuje, že parlament SKTR má 50 poslanců, jejichž pravomoci jsou stanoveny článkem 78 Ústavy¹³⁵. Parlament přijímá, ruší nebo mění zákony, uděluje důvěru vládě, přijímá rozhodnutí ohledně rozpočtu, rozhoduje v otázkách měny a vyhlášení války, dává souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv, schvaluje rozvojové plány, rozhoduje o udělení amnestie a výkonu trestů smrti vynesných soudy¹³⁶. Poslanci jsou voleni na základě proporčního systému s klauzulí 5 % na dobu pěti let¹³⁷. Není zde instituce náhradníků, v případě potřeby se konají doplňkové volby (Cabada 2007: 211). SKTR je rozdělena do tří volebních obvodů: Lefkosa (23 mandátů), Gasimagusa (19 mandátů) a Girne (8 mandátů) (Cabada 2007: 211).

V posledních volbách, v roce 2018, vyhrála nacionalistická strana UBP. Strana UBP (Ulusal Birlik Partisi – Strana národní jednoty) byla založena Raufem Denktaşem v roce 1975¹³⁸. Vždy byla proti sjednocení a dlouhou dobu měla v SKTR převahu. Teprve v parlamentních volbách 1993 utrpěla svou první porážku. K moci se vrátila v roce 1996 a její předseda Derviş Eroglu zastával funkci premiéra až do roku 2003¹³⁹. Od roku 2000 se od ní začali voliči stále více odklánět. V této době začala převažovat strana CTP (Cumhuriyetçi Türk Partisi – Republikánská turecká strana). Republikánská turecká strana představuje hlavní opozici Strany národní jednoty a je to strana, která je pro sjednocení¹⁴⁰. Tato středolevicová politická strana zažila úspěch ve volbách v roce 2003 a také 2005, když ve volbách v roce 2005 jednoznačně vyhrála a její straník

¹³⁵ Constitutionnet.org. Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus (<http://www.constitutionnet.org/sites/default/files/Cyprus%20-%20North%20Constitution.pdf> 3. 4. 2018).

¹³⁶ Constitutionnet.org. Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus (<http://www.constitutionnet.org/sites/default/files/Cyprus%20-%20North%20Constitution.pdf> 3. 4. 2018).

¹³⁷ Parties and Elections (2018). Northern Cyprus (<http://www.parties-and-elections.eu/ncyprus.html> 3. 4. 2018).

¹³⁸ World Elections (2013). North Cyprus (TRNC) (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

¹³⁹ World Elections (2013). North Cyprus (TRNC) (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

¹⁴⁰ World Elections (2013). North Cyprus (TRNC) (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

Mehmet Ali Talat byl zvolen prezidentem¹⁴¹. V posledních letech ale její popularita upadá a na síle nabrala opět UBP. Ta získala v posledních volbách 21 mandátů, zatímco proevropská strana CTP jich získala pouhých 12¹⁴². Další politickou stranou v SKTR je například Demokratická strana (Demokrat Partisi, DP) (Cabada 2007: 210-211) která je stranou pantovou¹⁴³. Volby jsou v TRNC svobodné, problémem však zůstává, že kyperští Řekové a Maronité, kteří zde žijí, jsou zbaveni volebního práva¹⁴⁴.

Výkonnou moc představuje vláda a prezident, který je volen na dobu pěti let ziskem absolutní většiny hlasů. Prezident jmenuje premiéra a dle jeho návrhu také jmenuje deset ministrů (Cabada 2007: 210). K vládě je ještě přidružena Bezpečnostní rada. Ta je složena z prezidenta, předsedy parlamentu, premiéra, ministra vnitra, ministra obrany, ministra zahraničních věcí, velitele policie a velitele armády (čl. 111 Ústavy)¹⁴⁵. Na vrcholu soudní moci stojí nejvyšší soud, který je složen z předsedy a sedmi soudců jmenovaných prezidentem a který plní zároveň funkci ústavního soudu a volební komise (Cabada 2007: 212).

Země je hodně militarizovaná. Nachází se zde asi 33 000 tureckých vojáků, zatímco severokyperské jednotky pak čítají asi 4 500 mužů (Sert 2010: 251). Svou sílu armáda demonstruje vždy při oslavách státního svátku 20. července k výročí příchodu tureckých vojsk (1974), který je označován jako Den míru a svobody¹⁴⁶. Kromě tohoto svátku se slaví například Den republiky SKTR (15. listopadu), ale i poměrně dost tureckých svátků¹⁴⁷.

¹⁴¹ World Elections (2013). North Cyprus (TRNC) (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

¹⁴² Parties and Elections in Europe (2018). Northern Cyprus (<http://www.parties-and-elections.eu/ncyprus.html> 3. 4. 2018).

¹⁴³ World Elections (2013). North Cyprus (TRNC) (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

¹⁴⁴ Freedom House (2016). Northern Cyprus (<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/northern-cyprus> 3. 4. 2018).

¹⁴⁵ Constitutionnet.org. Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus (<http://www.constitutionnet.org/sites/default/files/Cyprus%20-%20North%20Constitution.pdf> 3. 4. 2018).

¹⁴⁶ North Cyprus Online.com (2018). North Cyprus Public Holidays (<http://www.northcyprusonline.com/North-Cyprus-Online-General-Information-public-holidays.php> 3. 4. 2018).

¹⁴⁷ North Cyprus Online.com (2018). North Cyprus Public Holidays (<http://www.northcyprusonline.com/North-Cyprus-Online-General-Information-public-holidays.php> 3. 4. 2018).

Severokyperská turecká republika má svou vlastní státní vlajku, znak i hymnu a používá turecké názvy měst.

Na Kypru je dodnes asi 212 400¹⁴⁸ vnitřně vysídlených osob. Přesuny obyvatel můžeme rozdělit do dvou fází. Kyperští Turci byli nuceni se přesouvat jako první, a to v důsledku násilí ze strany kyperských Řeků (viz výše). K největším přesunům docházelo mezi léty 1963-1964. Dále pak docházelo k obrovskému přesunu kyperských Řeků na jih po roce 1974 (Sert 2010: 240). Mnoho osob zůstalo nezvěstných a kyperští Turci a kyperští Řekové dnes spolupracují v oblasti exhumace a identifikace těchto nezvěstných osob¹⁴⁹. S vnitřním vysídlením osob souvisí také otázka majetku, který po sobě tito lidé zanechali. Tento problém je klíčový pro vyřešení kyperské otázky. Zatímco majetek kyperských Turků na jihu ostrova přešel pod správu ministerstva vnitra a kyperští Turci mohou po opuštění severního Kypru požádat o jeho navrácení, kyperští Turci majetek kyperských Řeků přerozdělovali a byl tak zcela vyvlastněn¹⁵⁰. Ačkoli z pohledu mezinárodního práva tento majetek stále patří kyperským Řekům (Sert 2010: 247–248), v současné době je využíván tureckými přistěhovalci, kteří sem byli Tureckem dovezeni (viz níže) nebo prodáván britským nebo jiným zahraničním občanům¹⁵¹.

Kyperští Turci a kyperští Řekové mají rozdílné představy o tom, jak by vyřešení majetkové otázky mělo proběhnout. Zatímco kyperští Řekové zdůrazňují svá práva na vrácení majetku, který zde byl zanechán, kyperští Turci chtějí na severu představovat většinu, což ovšem limituje počet kyperských Řeků, kterým by mohl být majetek navrácen. Ve skutečnosti ale

¹⁴⁸ International Displacement Monitoring Centre (2015), Cyprus IDP Figures Analysis (<http://www.internal-displacement.org/europe-the-caucasus-and-central-asia/cyprus/figures-analysis> 3. 4. 2018).

¹⁴⁹ United Nations (2008). Cyprus: UN-backed missing persons group launches website in Greek, Turkish (<https://news.un.org/en/story/2008/05/259932-cyprus-un-backed-missing-persons-group-launches-website-greek-turkish> 3. 4. 2018).

¹⁵⁰ Crisis Group (2010). Cyprus Bridging the Property Divide: 2–5 (http://www.observatori.org/paises/pais_69/documentos/210%20Cyprus%20-%20Bridging%20the%20Property%20Divide.pdf 4. 4. 2018).

¹⁵¹ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 40.

méně než jedna čtvrtina kyperských Turků nebo kyperských Řeků tvrdí, že by se navrátila do svého původního bydliště na jihu, resp. severu země¹⁵².

Po turecké invazi roku 1974 zůstalo na severu Kypru asi 20 000 kyperských Řeků a Maronitů, kteří jsou odříznuti na poloostrově Karpas a ve vesnicích v západní Kyrénii. Jejich práva na svobodu pohybu, náboženství a vzdělání, svobodu projevu nebo volební právo jsou stále porušována. Protože SKTR není mezinárodně uznána, Mezinárodní soud pro lidská práva viní Turecko z útlaku těchto lidí z důvodu jejich etnického původu, jazyka nebo náboženství¹⁵³. Turecko je dále obviňováno, že na území severního Kypru dovezlo od intervence roku 1974 několik tisíc kolonistů z Turecka, aby posílením tureckého prvku pozměnilo demografickou skladbu obyvatel¹⁵⁴. Kyperští Řekové tvrdí, že kyperští Turci se kvůli přistěhovalcům z Anatólie stali minoritou a že sami ze severního Kypru raději emigrují. Tato politika byla, mimo jiné, odsouzena Evropským parlamentem¹⁵⁵. Tito přistěhovalci, kteří nejsou příliš profesně vzdělaní, mají odlišné zvyky a tradice, se liší od kyperských Turků, což je zdrojem napětí mezi nimi a kyperskými Turky, kteří je vnímají jako cizí element¹⁵⁶.

V říjnu 2017 zaslali kyperští Řekové dopis generálnímu tajemníkovi OSN ohledně „*politiky Turecka, cílené na integraci severního Kypru*“¹⁵⁷. Dopis sděluje, že v souvislosti se zhoršením situace lidských práv v Turecku došlo ke zhoršení situace také v severním Kypru, které je jím okupováno. Kyperští Řekové tvrdí, že v severním Kypru dochází k čistkám. V poslední době se prý také zintenzivnil příliv kolonistů z Anatólie, aby tak docházelo ke stále většímu poturečťování oblasti. Kyperští Řekové dále hovoří o tom, že

¹⁵² Crisis Group (2010). Cyprus Bridging the Property Divide (http://www.observatori.org/paises/pais_69/documentos/210%20Cyprus%20-%20Bridging%20the%20Property%20Divide.pdf 4. 4. 2018).

¹⁵³ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 47.

¹⁵⁴ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 49.

¹⁵⁵ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 50.

¹⁵⁶ Press and Information Office (2001). About Cyprus (Lefkosia, Cyprus): 51.

¹⁵⁷ Press and Information Office (2017). MFA press release on Turkey's policy for the integration of the Turkish Cypriot community ([http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/\\$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf](http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf) 4. 4. 2018).

kvůli vlivu AKP (Strana spravedlnosti a rozvoje) v Turecku dochází v severním Kypru k systematickému posilování islámu, které narušuje sekulární charakter oblasti (i když Turecko je také sekulárním státem). K posilování role náboženství dochází prostřednictvím vzdělávacích institucí. V poslední době prý byla v severním Kypru otevřena řada náboženských škol a institucí, které jsou financovány Tureckem a výuka náboženství je také od roku 2009 zařazena mezi povinné předměty¹⁵⁸. Turecké ministerstvo mládeže a sportu navíc zřídilo v severním Kypru „zahraniční koordinační kancelář“, která má za úkol organizaci všech sportovních akcí a akcí pro mládež¹⁵⁹. Převaha Turecka je prý naprosto čitelná, nápadným příkladem je třeba vynucené zavedení stejného časového pásma, jako je v Turecku. Dochází tak k absurdní situaci, kdy na jednom malém ostrově mají být dvě časová pásma. Kyperští Turci jsou ale na Turecku ekonomicky i jinak (viz výše) zcela závislí a mají omezený prostor k tomu, aby mohli Turecko kritizovat¹⁶⁰.

(Podkapitola částečně převzata z bakalářské práce: Tupá, Markéta (2013). Kvazi státy v současném mezinárodním systému – případová studie, Plzeň: Západočeská univerzita)

3.3. Severní Kypr a Evropská unie

Politika Evropské unie vůči severnímu Kypru byla stanovena 26. dubna 2004. Protože kyperští Turci vyjádřili při hlasování o Annanově plánu touhu vstoupit, společně s kyperskými Řeky, do Unie, rozhodla Rada o ukončení izolace kyperských Turků a podpoře jejich ekonomického rozvoje, který má pomoci procesu sjednocení. Rada vyzvala Komisi, aby předložila návrhy, které mají pomoci ekonomické integraci ostrova a zlepšení kontaktů

¹⁵⁸ Press and Information Office (2017). MFA press release on Turkey's policy for the integration of the Turkish Cypriot community ([http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/\\$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf](http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf) 4. 4. 2018).

¹⁵⁹ Press and Information Office (2017). MFA press release on Turkey's policy for the integration of the Turkish Cypriot community ([http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/\\$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf](http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf) 4. 4. 2018).

¹⁶⁰ Press and Information Office (2017). MFA press release on Turkey's policy for the integration of the Turkish Cypriot community ([http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/\\$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf](http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf) 4. 4. 2018).

mezi oběma komunitami a s Evropskou unií. Rada také doporučila, aby 259 milionů EUR, vyhrazených pro severní Kypr, případě sjednocení, bylo nyní použito pro tyto účely¹⁶¹.

Když Kyperská republika 1. května 2004 vstoupila do Unie, byl k přístupové dohodě přidán ještě protokol č. 10 „*O Kypru*“¹⁶². Na základě článku 1 se uplatňování *acquis communautaire* pozastavuje na těch územích Kyperské republiky, nad nimiž její vláda nevykonává faktickou kontrolu, tedy na území kvazi státu Severokyperské turecké republiky. O zrušení pozastavení evropského práva na tomto území, v případě urovnání sporu, rozhodne Rada na návrh Komise¹⁶³.

Vzhledem k rozdělení ostrova má Komise vůči Kypru několik specifických povinností, které nemá k žádnému jinému členskému státu. Evropská komise má sledovat vyjednávací proces a poskytovat politickou a technickou podporu. Dále má Komise implementovat program na pomoc kyperským Turkům, který má podpořit sjednocení, a také pravidelně informovat o realizaci tzv. „Green Line Regulation“¹⁶⁴ (viz níže).

3.3.1. Podpora vyjednávacího procesu

Aby bylo koordinováno úsilí Komise podporovat rozhovory o sjednocení Kypru pod záštitou OSN a poskytovat a technickou podporu, rozhodl Jean-Claude Juncker dne 17. června 2015 o vytvoření Služby podpory strukturální reformy, v jeho přímé kompetenci, se speciální jednotkou pro Kypr. V červenci 2015 jmenoval Juncker Pietera Van Nuffela svým osobním zástupcem pro misi dobrých služeb OSN na Kypru, který ho má o všem informovat¹⁶⁵. Od září 2015 je pak na žádost Junkera Pieter Van Nuffel permanentně přítomný na Kypru a je přisedící Komisi pro přípravu vstupu do EU, která byla vytvořena OSN se souhlasem obou

¹⁶¹ Council of the European Union (2004). Council conclusions: Minister meeting on Cyprus – 26 April 2004 (<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/council-conclusions-26042004.pdf> 5. 4. 2018).

¹⁶² Evropská Unie (2004). Protokol č. 10: O Kypru (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 5.4.2018).

¹⁶³ Evropská Unie (2004). Protokol č. 10: O Kypru (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 5. 4. 2018).

¹⁶⁴ European Commission (2018). Representation in Cyprus (https://ec.europa.eu/cyprus/node/58_en 5. 4. 2018).

¹⁶⁵ European Commission (2017). Cyprus Settlement Process under the Juncker Commission: A Timeline (https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20170113_cyprus.pdf 5. 4. 2018).

stran, aby pomohla kyperským Turkům s aspekty přístupu do EU po sjednocení¹⁶⁶. Dne 17. února 2017 Komise rozhodla převést Pracovní skupinu pro turecko-kyperskou komunitu, tým Komise pověřený prováděním programu pomoci EU pro komunitu kyperských Turků a pomoc kyperským Turkům při přípravě na sjednocení Kypru, pod přímou správu Junkera¹⁶⁷. Jean-Claude Juncker byl také přítomen u bikomunálních jednání pod záštitou generálního tajemníka OSN v lednu 2017 v Ženevě.

3.3.2. „Green Line Regulation“

Dne 29. dubna 2004 přijala Rada nařízení č. 866/2004 „o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení¹⁶⁸“ („Green Line Regulation“)¹⁶⁹. „Green Line Regulation“ stanovuje podmínky za jakých mohou osoby, zboží a služby překročit zelenou linii/demarkační linii, která odděluje severní a jižní Kypr¹⁷⁰.

Nařízení Rady č. 866/2004 stanovuje, že protože oblast severního Kypru leží dočasně mimo celní a daňové území Společenství a mimo prostor svobody, bezpečnosti a práva, přičemž zelená linie netvoří vnější hranici EU, měla by zvláštní pravidla zajišťovat rovnocennou úroveň ochrany, bezpečnosti a veřejného pořádku i hospodářských zájmů EU. Aby bylo zajištěno právo svobodného pohybu občanů Kypru, byla tímto nařízením stanovena pravidla pohybu osob přes zelenou linii. Je stanoveno, že „zboží obsažené v osobních zavazadlech osob překračujících demarkační linii je osvobozeno od daně z obratu, spotřební daně a cel za

¹⁶⁶ European Commission (2017). Cyprus Settlement Process under the Juncker Commission: A Timeline (https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20170113_cyprus.pdf 5. 4. 2018).

¹⁶⁷ European Commission (2018). Representation in Cyprus (https://ec.europa.eu/cyprus/node/58_en 5. 4. 2018).

¹⁶⁸ Rada EU (2004). Nařízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení:1 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0866-20150831&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁶⁹ Evropská Unie (2004). Protokol č. 10: O Kypru (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 5. 4. 2018).

¹⁷⁰ European Commission (2018). Monitoring the Green Line Regulation (https://ec.europa.eu/info/mission-statement-structural-reform-support-service/monitoring-green-line-regulation_en 7. 4. 2018).

podmínky, že nemá obchodní charakter a jeho celková hodnota nepřesahuje 260 EUR na osobu“¹⁷¹ Množstevní limity pak činí 20 cigaret a ¼ litru lihovin¹⁷².

Každý den překračují demarkační linii tisíce Kypřanů a podle statistik přechází přes zelenou linii více kyperských Turků než kyperských Řeků. Na demarkační linii se provádí kontroly, mimo jiné proto, aby bylo zamezeno ilegálnímu přistěhovalectví osob ze třetích zemí, tedy osob, které nejsou občany EU (pozn. i když je na území severního Kypru pozastaveno evropské právo, kyperští Turci jsou občany EU). Zelená linie smí být překročena pouze na přechodech schválených Kyperskou republikou¹⁷³.

Byl zde poměrně vysoký počet ilegálních přistěhovalců ze třetích zemí. V roce 2009 došlo kvůli zhoršení možnosti získat zaměstnání v důsledku hospodářského útlumu na Kypru k 54 % poklesu nelegální imigrace¹⁷⁴ a klesající tendenci měla i v následujících letech. V letech 2015 a 2016 kvůli migrantům ze Sýrie počet ilegálních imigrantů opět vzrostl¹⁷⁵. Drtivá většina nelegálních imigrantů vstoupila do oblastí kontrolovaných vládou přes demarkační linii¹⁷⁶. Většina z nich byla ze Sýrie, oblasti západního břehu Jordánu a pásma Gazy a Íránu¹⁷⁷.

¹⁷¹ Rada EU (2004). Nařízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení: 10 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0866-20150831&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁷² Rada EU (2004). Nařízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení corrigendum ([http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0866R\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0866R(01)&from=EN) 7. 4. 2018).

¹⁷³ Přechody: Ledra Palace, Agios Dhometios, Pergamos, Strovilia, Ledra Street, Zodhia, Kato Pyrgos-Karavostasi, Kato Pyrgos-Kokkina, Kokkina-Pachyammos, Zdroje: Republic of Cyprus (2014). Information for Passengers and Public (<http://www.mof.gov.cy/mof/customs/customs.nsf/All/05AEEF243C9BFC8BC22572BF002D0A28> 7. 4. 2018), Evropská komise (2006). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 2 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0551&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁷⁴ Evropská komise (2010). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 3 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0499&from=en> 7. 4. 2018).

¹⁷⁵ Evropská komise (2017). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování 3–4 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0371&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁷⁶ Evropská komise (2007). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 4 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0553&from=en> 7. 4. 2018).

Tito přistěhovalci buď vstoupili na území Kypru přes Turecko, odkud se dostali do SKTR nebo využili přímého trajektového spojení mezi přístavy Latakia v Sýrii a Famagusta v severní části Kypru¹⁷⁸, který ale byl v září 2010 ukončen¹⁷⁹. Odtud následně ilegálně přecházeli přes demarkační linii na území pod faktickou kontrolou kyperské vlády.

Zboží, které bylo získáno na území severního Kypru, může být uvedeno na trh v jižní části ostrova, ale musí splňovat veterinární a rostlinné požadavky. Rostlinolékařští odborníci z členských států tak provedli jménem Komise v severní části Kypru řadu šetření, aby bylo možno s těmito produkty obchodovat přes demarkační linii. Zboží doprovází doklad vydaný Turecko-kyperskou obchodní komorou, která byla na základě rozhodnutí Komise ze 7. července 2004 oprávněna tyto doklady vydávat. Zboží může překročit demarkační linii pouze na povolených přechodech (viz výše) a na přechodech Pergamos a Strovilia, které jsou pod správou Velké Británie¹⁸⁰, která má na ostrově dvě vojenské základny, přičemž s oblastí severního Kypru sousedí vojenská základna Dhekelia.

Obchodování s živočišnými produkty a živými zvířaty bylo zpočátku zcela zakázáno, ale 4. května 2007 přijala Komise rozhodnutí, kterým zrušila zákaz na obchodování s některými produkty živočišného původu, konkrétně se rozhodnutí týkalo obchodu s medem a čerstvými rybami¹⁸¹. Většina obchodovaného zboží přes linii je zelenina, výrobky z kamene, zboží z papíru a nábytek, elektronické a kuchyňské vybavení, plastové výrobky nebo elektřina. Obchoduje se také s citrusy, bramborami.

¹⁷⁷ Evropská komise (2008). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 4 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0529&from=en> 7. 4. 2018).

¹⁷⁸ Evropská komise (2009). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 4 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0478&from=en> 7. 4. 2018)

¹⁷⁹ Evropská komise (2012). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0251&from=en> 7. 4. 2018).

¹⁸⁰ Rada EU (2004). Nařízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení: 5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0866-20150831&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁸¹ Evropská komise (2007). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 2 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0553&from=en> 7. 4. 2018).

Až na výjimky probíhal obchod se zbožím překračujícím zelenou linii pouze v rámci ostrova. V prosinci 2005 jedna zásilka překračující demarkační linii byla určena ke spotřebě ve Velké Británii (cukrářské výrobky, Cyprus Delights)¹⁸². V následujících letech pak linii překročily několikrát zásilky s hliníkovým odpadem, které byly dopraveny do Velké Británie, a v únoru 2008 překročila linii zásilka citrusových plodů určená na výstavu v Německu¹⁸³. Je také možné že brambory původem ze severního Kypru, určené ke spotřebě na Kypru, byly na území kontrolovaném vládou přebaleny a poslány do zahraničí¹⁸⁴. Několikrát také překročila demarkační linii zásilka ocelového šrotu, která byla dopravena do Indie. „*Bylo nezbytné, aby tyto obchodní transakce probíhaly prostřednictvím společnosti registrované v oblasti kontrolované vládou, která může provádět transakce v rámci EU a splňuje formality pro vývoz do třetích zemí*“¹⁸⁵.

Při porovnání sumy z roku 2004 a sumy z roku 2016 se celková hodnota zboží přepravovaného přes zelenou linii zvýšila z 818 133 EUR na 4 374 968 EUR. Překážkou pro obchod zůstává mimo jiné fakt, že kyperská vláda neuznává osvědčení o technické způsobilosti pro užitková vozidla ani řidičské průkazy řidičů z povolání, vydávané na území SKTR, takže vozidla se nemohou na ostrově volně pohybovat. Komise ve své výroční zprávě z roku 2017 vyjadřuje přesvědčení, že vyřešení tohoto problému by významným způsobem

¹⁸² Evropská komise (2006). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 2 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0551&from=EN> 7. 4. 2018).

¹⁸³ Evropská komise (2008). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0529&from=en> 8. 4. 2018).

¹⁸⁴ Evropská komise (2009). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0478&from=en> 8. 4. 2018)

¹⁸⁵ Evropská komise (2012). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0251&from=en> 8. 4. 2018).

přispělo ke zvýšení obchodu¹⁸⁶. Problémem je také pašování, nejčastěji zvěřiny, divokého ptactva nebo zábavní pyrotechniky na území kontrolované vládou¹⁸⁷.

Co se služeb týče, „*Green Line Regulation*“ upravuje zdanění služeb takovým způsobem, že služby poskytované obyvateli severního Kypru se považují za služby poskytované obyvateli jižního Kypru¹⁸⁸.

3.3.3. Provádění pomoci v severním Kypru

Dne 26. dubna 2004, kdy Rada stanovila svou politiku vůči severnímu Kypru, která má vést k ukončení izolace kyperských Turků a podpoře jejich ekonomického rozvoje, Rada také doporučila, aby byly použity finance, vyhrazené pro severní Kypr v případě sjednocení. Dne 27. února 2006 tak přijala Rada nařízení č. 389/2006, „*kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru*“¹⁸⁹. Cílem opatření, která jsou Společenstvím financována, je především příprava na plné uplatňování *acquis communautaire* v severním Kypru po vyřešení konfliktu. Společenství se tedy snaží o posilování hospodářského rozvoje tureckého společenství a hospodářskou integraci ostrova. Rada si v Nařízení stanovila šest cílů.

¹⁸⁶ Evropská komise (2017). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0371&from=EN> 8. 4. 2018).

¹⁸⁷ Evropská komise (2017). Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0371&from=EN> 8. 4. 2018).

¹⁸⁸ Rada EU (2004). Nařízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení:11 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0866-20150831&from=EN> 8. 4. 2018).

¹⁸⁹ Rada EU (2006). Nařízení rady (ES) č. 389/2006, ze dne 27. února 2006 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0389&from=CS> 8. 4. 2018).

3.3.3.1. Cíl 1: Rozvoj a obnova infrastruktury

Na plnění tohoto cíle investovala Unie od roku 2007 více než 200 milionů EUR¹⁹⁰. Práce zahrnovaly mimo jiné výměnu vodovodního potrubí na severu měst Nikósie, Kyrénie, Kioneli a Lefke, která byla podle výroční zprávy za rok 2010 v tomto roce převážně dokončena. V roce 2010 také byla ve městě Mia Milia/Haspilat zahájena výstavba čističky odpadních vod¹⁹¹. Mezi další práce, které byly v rámci tohoto cíle vykonány, patří například výstavba nových vodovodních a odpadních potrubí ve Famagustě a Morphou/Güzelyurt. Ve městech Famagusta, Nikósie a Morphou/Güzelyurt pak byly postaveny čističky vod a bylo také vystaveno několik skládek, např. ve městě Koutsoventis/Güngör¹⁹². Evropská unie alokovala 5,2 milionů EUR na ochranu přírody. Kyperští Turci tak obdrželi různá zařízení, která mají pomoci s ochranou přírody, například zařízení na detekci lesních požárů¹⁹³. Mezi léty 2008-2013 byl implementován program energetické efektivity v hodnotě 11,44 milionů EUR, v rámci kterého byly instalovány nové elektroměřiče nebo otevřena první solární elektrárna, která je funkční od roku 2011¹⁹⁴. V rámci plnění tohoto cíle bylo také alokováno 10 milionů EUR na podporu telekomunikační infrastruktury a 2,4 milionu EUR na podporu dopravní infrastruktury a bezpečnosti¹⁹⁵.

¹⁹⁰ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

¹⁹¹ Evropská komise (2011). Pátá výroční zpráva za rok 2010 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru:3 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0283&from=en>).

¹⁹² EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

¹⁹³ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 2018). 9. 4.

¹⁹⁴ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 2018). 9. 4.

¹⁹⁵ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 2018). 9. 4.

3.3.3.2. Cíl 2: Podpora sociálního a hospodářského rozvoje

V rámci rozvoje venkova bylo poskytnuto více než 55 milionů EUR¹⁹⁶. V červnu 2006 byla zřízena skupina pro podporu rozvoje venkova, jejímž úkolem bylo stanovit priority¹⁹⁷. Kromě této skupiny byly zřízeny ještě další tři skupiny pro technickou podporu: skupina pro chov zvířat, pro pěstování rostlin a útvar správy programu. Tyto čtyři skupiny zajišťují školení pro zemědělce, veterináře a odborníky na rozvoj venkova. Byly také zřízeny grantové programy „Zlepšení zemědělské výroby“, „Podpora venkovského podnikání“ a „Rozvoj obcí prostřednictvím venkovských iniciativ“¹⁹⁸. V rámci tohoto cíle je poskytována podpora zemědělcům v oblasti zdraví zvířat a rostlin i technická podpora k zajišťování hygienických požadavků, aby byl v budoucnu možný obchod s živočišnými produkty přes demarkační linii¹⁹⁹. Kromě toho jsou financovány projekty na zlepšení životních podmínek v rurálních oblastech, jako například ochrana kulturního dědictví, posílení místní správy a zlepšení služeb i posílení sociální soudržnosti²⁰⁰.

V oblasti rozvoje lidských zdrojů jsou poskytovány granty školám pro podporu modernizace výuky. V letech 2008-2011 byl realizován projekt „ROPSE“, který měl zajistit vzdělávání školních inspektorů a zlepšení učebních metod na školách. V rámci „Programu pro celoživotní vzdělávání, sociálního začleňování a aktivního opatření na trhu práce“ jsou

¹⁹⁶ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

¹⁹⁷ Evropská komise (2009). Třetí výroční zpráva za rok 2008 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0286&from=en> 9. 4. 2018).

¹⁹⁸ Evropská komise (2011). Pátá výroční zpráva za rok 2010 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru 4-5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0283&from=en> 9. 4. 2018).

¹⁹⁹ Evropská Komise (2016). Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru 5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN> 9.4.2018).

²⁰⁰ Evropská komise (2015). Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru 5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0208&from=en> 9. 4. 2018).

udělovány granty malým a středním podnikům, profesním komorám a vzdělávacím organizacím²⁰¹. Do roku 2016 bylo do tohoto sektoru alokováno 13 milionů EUR²⁰².

V rámci tohoto cíle je také podporována konkurenceschopnost malých a středních podniků. Program by měl pomáhat vytvořit bezpečné pracovní podmínky pro zaměstnance a zvýšit produktivitu, zaměstnanost a investice do soukromého sektoru²⁰³. Je také kladen důraz na ochranu životního prostředí²⁰⁴.

3.3.3.3. Cíl 3: Posílení usmíření, opatření na posilování důvěry a podpora občanské společnosti

Evropská unie se snaží posilovat vzájemnou důvěru, dialog a kooperaci mezi oběma společenstvími. Značnou část prostředků vynakládá na podporu Výboru pro pohřešované osoby (CMP)²⁰⁵. Do roku 2016 Unie poskytla na podporu CMP 19,9 milionů EUR²⁰⁶. Výbor má za úkol navrácení pozůstatků pohřešovaných osob jejich rodinám. V roce 2007 byla za podpory EU vytvořena webová stránka tohoto výboru ve třech jazycích²⁰⁷ a v roce 2012 uspořádal Výbor kulturní událost za účasti rodin pohřešovaných osob²⁰⁸. Úspěšným byl rok

²⁰¹ Evropská Komise (2016). Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 5 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN> 9.4.2018).

²⁰² EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

²⁰³ European Union (2012). Closer to the European Union: EU Assistance to the Turkish Cypriot Community: 7 (Luxembourg: Publication Office of the European Union).

²⁰⁴ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

²⁰⁵ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

²⁰⁶ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

²⁰⁷ Evropská komise (2008): Druhá výroční zpráva za rok 2007 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0551&from=en> 9. 4. 2018).

2013, kdy bylo identifikováno a rodinám navraceno 140 osob a celkový počet identifikovaných osob tak od roku 2006 dosáhl 477²⁰⁹. V letech 2013 a 2014 byly Výboru zpřístupněny, kvůli přítomnosti turecké armády, dříve nedostupné oblasti. V roce 2014 bylo identifikováno dokonce 157 osob²¹⁰ a do roku 2016 již bylo z celkového počtu 2001 pohřešovaných 618 osob geneticky identifikováno.²¹¹

Mezi léty 2007-2015 bylo spuštěno celkem pět grantových programů na podporu občanské společnosti, usmíření a dialogu mezi oběma společenstvími v celkové hodnotě 9,5 milionů EUR²¹². V letech 2007 byl spuštěn grantový program „*Kyperská občanská společnost v akci I*“, ve kterém bylo vybráno 15 projektů a následně byl v roce 2008 spuštěn program „*Kyperská občanská společnost v akci II*“, přičemž potřebné pokyny poskytuje žadatelům Skupina pro podporu občanské společnosti. „*Skupina také provedla kampaň o úloze občanské společnosti a o významu aktivního občanství*“.²¹³ V roce 2014 pak bylo podepsáno deset nových grantů v rámci čtvrté výzvy „*Kyperská občanská společnost v akci IV*“²¹⁴

²⁰⁸ Evropská komise (2013). Sedmá výroční zpráva za rok 2012 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0332&from=en> 9. 4. 2018).

²⁰⁹ Evropská Komise (2014). Osmá výroční zpráva za rok 2013 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0282&from=en>).

²¹⁰ Evropská Komise (2015). Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0208&from=en> 10. 4. 2018).

²¹¹ Evropská Komise (2016). Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN>).

²¹² EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 10. 4. 2018).

²¹³ Evropská komise (2009). Třetí výroční zpráva za rok 2008 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0286&from=en> 10. 4. 2018).

a v roce 2015 bylo uděleno osm nových grantů v rámci programu „*Kyperská občanská společnost v akci V*“. V rámci tohoto programu jsou za spolupráce Kypersko turecké obchodní komory a Kyperské obchodní a průmyslové komory, z projektu „*Jít příkladem*“ poskytovány stáže mladým Kypřanům v podnicích na druhé straně demarkační linie²¹⁵.

Evropská unie také podporovala projekt odminování nárazníkové zóny, který byl dokončen v roce 2012. Unie také napomáhá ochraně kulturního dědictví. Od roku 2012 bylo na ochranu a obnovu kulturního dědictví poskytnuto nejméně 8,1 milionů EUR²¹⁶.

3.3.3.4. Cíl 4: Přibližování tureckého společenství na Kypru Evropské unii

K zajištění tohoto cíle využívá EU hlavně EU Infopoint a stipendijní program. EU Infopoint zajišťuje podávání informací o prioritách, hodnotách, legislativě a programech EU²¹⁷. EU Infopoint tak pořádá různé workshopy, panelové diskuse, semináře, i jiné kulturní akce s cílem zvýšit mezi kyperskými Turky povědomí o Evropské unii²¹⁸.

Mezi léty 2007-2016 bylo uděleno více než tisíc stipendií studentům, pedagogům a výzkumným pracovníkům v celkové hodnotě 14 milionů EUR²¹⁹, stipendistům tak bylo umožněno vycestovat do zahraničí. V roce 2008 byl spuštěn grantový program „*Podpora výměnných pobytů mladých lidí a jiných mezilidských kontaktů*“ v celkové hodnotě

²¹⁴ Evropská Komise (2015). Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 6 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0208&from=en> 10. 4. 2018).

²¹⁵ Evropská Komise (2017). Třináctá zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování za období od 1. ledna do 31. prosince 2016: 8 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0371&from=EN> 10. 4. 2018).

²¹⁶ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 10. 4. 2018).

²¹⁷ EU Infopoint (2018). Project (<http://www.abbilgi.eu/en/project.html> 10. 4. 2018).

²¹⁸ EU Infopoint (2018). Activities (<http://www.abbilgi.eu/en/activities> 10. 4. 2018).

²¹⁹ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 10. 4. 2018).

800 tisíc EUR²²⁰, který má za cíl pomoci kyperským Turkům lépe pochopit evropské hodnoty²²¹.

3.3.3.5. Cíle 5²²² a 6: Příprava tureckého společenství na Kypru na zavedení a provádění *acquis communautaire*

Jako nástroj pro plnění těchto cílů je využívána Komise pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX)²²³. Od roku 2008 bylo uspořádáno více než 3 200 akcí nástroje TAIEX, které zahrnovaly vzdělávací kurzy, workshopy, semináře, pracovní setkání, studijní cesty, právní poradenství²²⁴ nebo mise expertů, kdy byli odborníci z členských států posíláni do severního Kypru, aby poskytli radu ohledně evropského práva²²⁵. TAIEX poskytuje podporu zaměstnancům státní správy, zástupcům odborových svazů nebo sdružení zaměstnavatelů. Neposkytuje přímou podporu jednotlivým občanům nebo společnostem²²⁶. V rámci těchto cílů je také

²²⁰ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 10. 4. 2018).

²²¹ Evropská komise (2009). Třetí výroční zpráva za rok 2008 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0286&from=en> 10. 4. 2018).

²²² Cíl 5: příprava právních textů v souladu s *acquis communautaire* tak, aby byly okamžitě použitelné, jakmile dojde k úplnému vyřešení kyperského problému, Cíl 6: příprava na provádění *acquis communautaire* vzhledem k odvolání jeho pozastavení, ke kterému došlo v souladu s článkem 1 protokolu č. 10 aktu o přistoupení. Zdroj: Rada EU (2006). Nařízení rady (ES) č. 389/2006, ze dne 27. února 2006: čl. 2 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0389&from=CS> 8. 4. 2018).

²²³ Evropská Komise (2016). Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN> 9.4.2018).

²²⁴ EU Infopoint (2018). EU Aid Programme (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 11. 4. 2018).

²²⁵ European Commission (2016). TAIEX (<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/taieux> 11. 4. 2018).

²²⁶ European Commission (2016). TAIEX (<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/taieux> 11. 4. 2018).

podporován obchod přes demarkační linii tím, že odborníci z členských států EU provádí pravidelné rostlinolékařské kontroly²²⁷.

²²⁷ Evropská Komise (2016). Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru: 7 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN> 9.4.2018).

4. Kyperská ekonomika a vztah Kypru s Ruskem

Kyperská ekonomika je malou a dynamickou ekonomikou s převahou terciárního sektoru. Mezi léty 1961–73 se Kypr soustředil na export nerostných surovin a zemědělských produktů, na přelomu 70. a 80. let vyvážel především průmyslové výrobky a během 80. let začal převládat terciární sektor, což platí dodnes. Z Kyperské republiky se tak postupem času stalo turistické centrum, business centrum a centrum služeb. Služby tvoří v ekonomice přes 80 %²²⁸.

Kvůli výhodám, které investorům poskytuje, se stal Kypr vyhledávaným místem pro zakládání firem. Kyperská republika má právní systém podobný britskému a výborné služby²²⁹. Kypr je často označován jako „daňový ráj“. Ostrov se vyznačuje „všeobecně příznivým podnikatelským prostředím a dobrými obchodními a daňovými službami“²³⁰. Ostrov nabízí jeden z nejatraktivnějších daňových systémů v Evropě, kdy „daň z příjmu právnických osob je nejnižší ze zemí EU (12,5 %)“²³¹. „Daň se neplatí z dividend, z příjmu stálých provozoven umístěných mimo Kypr, z kapitálových zisků z převodu cenných papírů, ze zisku z reorganizace a rovněž repatriace zisků a kapitálu se nezdaňuje“²³². Kromě toho má Kyperská republika uzavřeny dohody o zamezení dvojího zdanění s klíčovými partnery. Celkově má tak uzavřeny tyto dohody s 60 zeměmi²³³, včetně Ruska. „Zvláštní (výhodné) zacházení mají mezinárodní trusty, holdingové společnosti a společnosti vlastníci lodě“²³⁴.

²²⁸ Cyprus Profile (2017). Full Suite of Services (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/international-financial-services> 15. 4. 2018).

²²⁹ Cyprus Shipping Chamber (2016). Cyprus: A Leading Maritime Center (<http://csc-cy.org/cyprus-a-leading-maritime-center> 16. 4. 2018).

²³⁰ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 14. 4. 2018).

²³¹ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: zahraniční obchod a investice (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zahranicni-obchod-a-investice-18533.html> 14. 4. 2018).

²³² CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: zahraniční obchod a investice (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zahranicni-obchod-a-investice-18533.html> 14. 4. 2018).

²³³ Cyprus Profile (2017). Managing the World's Fleet (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/maritime-and-shipping> 16. 4. 2018).

²³⁴ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Zahraniční obchod a investice (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zahranicni-obchod-a-investice-18533.html> 14. 4. 2018).

V Kyperské republice je registrováno přes 300 tisíc firem²³⁵. Kromě výhodného daňového systému může Kypr nabídnout také strategickou geografickou polohu, rozvinutou infrastrukturu (dvě mezinárodní letiště - Larnaka a Pafos a dva mezinárodní přístavy - Limassol a Larnaka)²³⁶, kvalifikovanou pracovní sílu,²³⁷ právní systém přizpůsobený pro podnikání, nízký stupeň kriminality²³⁸ a vysokou životní úroveň²³⁹. Výhodou je dále to, že Kyperská republika je od roku 2008 součástí Eurozóny. Kypr také zajišťuje podpůrné programy pro malé a střední firmy²⁴⁰.

Kyperská republika disponuje vyspělým odvětvím finančních služeb. Největší součástí tohoto odvětví je bankovní sektor. V současné době působí na Kypru asi 40 bank.²⁴¹ Bankovní sektor se skládá ze dvou úrovní, a to bank zahraničních a bank domácích, které představují „*Bank of Cyprus*“, „*Cooperative Central Bank*“, „*Hellenic Bank*“ a „*RCB Bank*“²⁴².

Významnými jsou také služby v lodní dopravě. Již od šedesátých let lákala Kyperská republika námořní společnosti a snažila se vytvořit z Kypru námořní středisko²⁴³. Na ostrově

²³⁵ Česká televize (2013). Kypr jako „daňový ráj“ opět na vzestupu (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1078488-kypr-jako-danovy-raj-opet-na-vzestupu> 14. 4. 2018).

²³⁶ Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). Aspects of Cyprus: Economy: Investment: Cyprus: International Business Centre (<http://www.aspectsofcyprus.com/cyprus-international-business-centre> 14. 4. 2018).

²³⁷ Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). Aspects of Cyprus: Economy: Basic Economic Characteristics (<http://www.aspectsofcyprus.com/basic-economic-characteristics> 14. 4. 2018).

²³⁸ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 14. 4. 2018).

²³⁹ Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). Aspects of Cyprus: Economy: Investment: Cyprus: International Business Centre (<http://www.aspectsofcyprus.com/cyprus-international-business-centre> 14. 4. 2018).

²⁴⁰ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 14. 4. 2018).

²⁴¹ Cyprus Profile (2016). Financial Services (<http://www.cyprusprofile.com/en/doing-business/funding> 15. 4. 2018).

²⁴² Cyprus Profile (2017). Full Suite of Services (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/international-financial-services> 15. 4. 2018).

²⁴³ Cyprus Shipping Chamber (2016). Cyprus: A Leading Maritime Center (<http://csc-cy.org/cyprus-a-leading-maritime-center> 16. 4. 2018).

tak sídlí přes 130 námořních společností²⁴⁴, přičemž v Limassolu sídlí některé nejvlivnější námořní společnosti na světě. V dnešní době má Kyperská republika jedenáctou²⁴⁵ největší obchodní flotilu na světě a třetí největší v Evropské unii, čítající přes tisíc oceánských plavidel²⁴⁶. Kypr se snaží stále zkvalitňovat služby těm, kteří se plaví pod kyperskou vlajkou, a budovat si tak pověst „*vlajky pokroku a kvality*“²⁴⁷.

Každoročně navštíví Kypr kolem 3 milionů turistů²⁴⁸. Rozmach turistického ruchu byl však v minulosti přerušen tureckou invazí v roce 1974, kdy Famagusta a Kyrénie byly okupovány tureckými jednotkami. To znamenalo ztrátu asi 72 % lůžek a 40 % zařízení oblíbených turisty, jako jsou restaurace, kavárny a bary²⁴⁹. Aby byl turismus znovu rychle podpořen, byla vytvořena Kyperská turistická organizace, která má za úkol plánování, propagaci a marketing turismu. Kyperská republika se tak rychle navrátila mezi hlavní centra turistického ruchu²⁵⁰.

Do budoucna by mohla být perspektivním odvětvím také těžba zemního plynu. V roce 2011 prováděla americká firma Noble Energy průzkum a byly objeveny zásoby zemního plynu na jih od kyperského ostrova, v kyperské exkluzivní ekonomické zóně, které by podle tehdejšího prezidenta Demitrise Christofiase mohly zajistit Kyperské republice soběstačnost v této surovině až na 200 let²⁵¹. V oblasti působí kromě firmy Noble Energy ještě americká

²⁴⁴ Cyprus Profile (2017). Managing the World's Fleet (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/maritime-and-shipping> 16. 4. 2018).

²⁴⁵ Cyprus Profile (2017). Managing the World's Fleet (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/maritime-and-shipping> 16. 4. 2018).

²⁴⁶ Cyprus Shipping Chamber (2016). Cyprus: A Leading Maritime Center (<http://csc-cy.org/cyprus-a-leading-maritime-center> 16. 4. 2018)

²⁴⁷ Cyprus Shipping Chamber (2016). Cyprus: A Leading Maritime Center (<http://csc-cy.org/cyprus-a-leading-maritime-center> 16. 4. 2018)

²⁴⁸ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 14. 4. 2018).

²⁴⁹ Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). Aspects of Cyprus: Economy: Cyprus Tourism Organization (<http://www.aspectsofcyprus.com/cyprus-tourism-organisation> 14. 4. 2018).

²⁵⁰ Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). Aspects of Cyprus: Economy: Cyprus Tourism Organization (<http://www.aspectsofcyprus.com/cyprus-tourism-organisation> 14. 4. 2018).

²⁵¹ E15.cz (2011). U Kypru jsou velké zásoby zemního plynu, těžbu může ohrozit Turecko (<http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/u-kypru-jsou-velke-zasoby-zemniho-plynu-tezbu-muze-ohrozit-turecko-729563?tryMobileVersion=> 16. 4. 2018).

společnost Exxon Mobil, francouzský Total a italská ENI, jež mají zajistit průzkum s testovací těžbou²⁵². Tyto kroky se ale nelíbí Turecku, které tvrdí, že jsou tím porušována práva kyperských Turků, kteří nebudou mít z těžby žádný prospěch. Turecké vojenské lodě blokují plavidla ropných společností²⁵³. *“Předseda Evropské rady Donald Tusk vyzval Turky, aby se vyvarovali hrozeb a akcí vůči členské zemi Evropské unie“*²⁵⁴. Pokud by došlo ke sjednocení ostrova, měli by z budoucí možné těžby zemního plynu užitek také kyperští Turci. V minulosti se tak předpokládalo, že naleziště zemního plynu by mohla napomoci ke sjednocení Kypru. Mírové rozhovory však naposledy zkrachovaly v červenci 2017. Rozhovory byly vedeny pod záštitou generálního tajemníka OSN Antónia Guterrese a jeho speciálního zástupce pro Kypr Espena Eide. Je ale potřeba podotknout, že hlavní příčinou ztroskotání jednání bylo turecké odmítnutí stáhnout svou vojenskou divizi ze severního Kypru²⁵⁵.

4.1. Rusko-kyperské vztahy

Jak řekl kyperský prezident Nikos Anastasiadis, vztahy mezi Kyperskou republikou a Ruskou federací jsou založeny na společných kulturních a náboženských hodnotách, kdy jak v Rusku, tak v jižním Kypru převládá ortodoxní církve. Tyto společné hodnoty pak byly rozšířeny a utvrzeny spoluprací v ekonomické, politické a vojenské oblasti²⁵⁶.

²⁵² CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 16. 4. 2018).

²⁵³ Týden.cz (2018). Ankaře se nelíbí těžba zemního plynu u pobřeží Kypru (https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/ankare-se-nelibi-tezba-zemniho-plynu-u-pobrezi-kypru_467334.html 16. 4. 2018).

²⁵⁴ iDnes.cz (2018). Erdogan pohrozil Řekům, aby se nepokoušeli těžít plyn u pobřeží Kypru (https://zpravy.idnes.cz/turecko-kypr-tezba-zemni-plyn-dku-/zahranicni.aspx?c=A180214_150533_zahranicni_kha 16. 4. 2018).

²⁵⁵ iRozhlas.cz (2017). Rozhovory o sjednocení Kypru skončily krachem. Turecko odmítlo z ostrova stáhnout vojáky (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rozhovory-o-sjednoceni-kypru-skoncily-krachem-turecko-odmitlo-z-ostrova-stahnout_1707070721_pj 16. 4. 2018).

²⁵⁶ Haldivor Finance Limited (2017). Cyprus – Russia Relations: Advancing the Strategic Partnership (<https://www.haldivor.com/news-and-publications/37-cyprus-russia-relations-advancing-the-strategic-partnership> 18. 4. 2018).

Vztahy Kypru a Ruska sahají až ke vzniku samostatné Kyperské republiky roku 1960. Vztahy se Sovětským svazem (SSSR) udržoval již první kyperský prezident Makarios, přičemž diplomatické vztahy byly oficiálně navázány 18. srpna 1960²⁵⁷. Spojené státy Makaria podezřívaly, že provádí prosovětskou politiku. Jako důkaz vzájemných vazeb jim posloužila prohlášení N. S. Chruščova, že nepřipustí jakoukoliv cizí intervenci na Kypr, a také dohody o zbrojních dodávkách ze zemí východního bloku včetně Sovětského svazu. Američané se tak obávali, že Makarios se chce stát druhým Fidelem Castrem. Proto také v roce 1964 představili tzv. Achesonův plán, který měl zamezit nebezpečí možného vměšování SSSR na Kypru, ukončit spor mezi Řeckem a Tureckem, jejich partnery v NATO, a který by díky tzv. dvojí enosis – rozdělení ostrova mezi Turecko a Řecko, znamenal faktický zánik Kyperské republiky jako samostatného státu. Plán byl však nakonec odmítnut Řeky (Hradečný 2000: 95–96).

V roce 1992 Kyperská republika uznala Ruskou federaci jako nástupce SSSR a na začátku devadesátých let sem začali ve velké míře proudit ruští imigranti. V současné době žije na Kypru okolo 40 000 Rusů a obyvatel bývalých sovětských republik. Z toho 75 % z nich sídlí v Limassolu²⁵⁸. Je zde tak možné najít tři ruské školy pro celkem 600 studentů, dvě ruské školky a asi 20 vzdělávacích zařízení²⁵⁹. Rusy láká na Kypr nejen příznivé počasí, ale také výhodný daňový systém, výborné služby, dobré podnikatelské příležitosti a také to, že se na původ jejich peněz nikdo příliš neptá²⁶⁰. Existují tedy podezření na praní špinavých peněz²⁶¹. Výhodné podmínky dále umocňuje dohoda o zamezení dvojího zdanění²⁶². Kyperská

²⁵⁷ Consulate of the Republic of Cyprus in Krasnodar (2018). Relations with Russia (http://www.mfa.gov.cy/mfa/consulate/Consulate_Krasnodar.nsf/krasnodar_consulate23_en/krasnodar_consulat_e23_en?OpenDocument 18. 4. 2018).

²⁵⁸ Cyprus Mail (2017). While Russians elsewhere in the EU are flooding home, in Cyprus they are staying put (<http://cyprus-mail.com/2017/03/19/russians-elsewhere-eu-flooding-home-cyprus-staying-put> 18. 4. 2018).

²⁵⁹ Cyprus Mail (2017). While Russians elsewhere in the EU are flooding home, in Cyprus they are staying put (<http://cyprus-mail.com/2017/03/19/russians-elsewhere-eu-flooding-home-cyprus-staying-put> 18. 4. 2018).

²⁶⁰ BBC News (2013). Russian money in Cyprus: Why is there so much? (<http://www.bbc.com/news/business-21831943> 18. 4. 2018).

²⁶¹ Mladá fronta: Euro.cz (2017). Kde vyperou Rusové i sami sebe. Na Kypru dostanou po půl roce občanství (<https://www.euro.cz/byznys/kde-vyperou-rusove-i-sami-sebe-na-kypru-dostanou-po-pul-roce-obcanstvi-1347264> 19. 4. 2018).

²⁶² European Values (2018). Cyprus (<http://www.europeanvalues.net/cyprus> 18. 4. 2018).

republika a Rusko tak mají blízké ekonomické vztahy. Odhaduje se, že jedna třetina až jedna polovina vkladů v kyperských bankách pochází z Ruska²⁶³. Mnoho ruských businessmanů zakládá na Kypru své firmy. Podle odhadů je na Kypru mezi 30–150 tisíci ruských společností²⁶⁴. Podporovat ekonomické vztahy mezi Ruskem a Kyperskou republikou má Kypersko-ruská obchodní asociace (CYRUBA – Cyprus Russian Business Association), která byla zřízena pod záštitou kyperské obchodní a průmyslové komory. Ta má za úkol podporovat a rozšiřovat hospodářské a obchodní vztahy mezi Kyprem a Ruskem, navrhopvat vládám obou zemí způsoby a prostředky, pomocí nichž lze dále zlepšit obchodní a hospodářské vztahy, pořádat setkání úředníků obou zemí nebo třeba lákat ruské podnikatele a firmy na Kypr²⁶⁵. Poměrně novým fenoménem je kupování kyperského a tím i evropského občanství. Podle informací CzechTrade „během hospodářské krize zavedla kyperská vláda v roce 2012 program pro cizince, který jim zaručoval trvalý pobyt výměnou za investice, krátce po kolapsu bankovního sektoru na jaře 2013 rozšířila nabídku o druhý program „citizenship by investment“, který garantuje za řádově vyšší částku udělení kyperského a tím i unijního občanství“²⁶⁶. Toho využívá mnoho Ruských oligarchů. Ti na Kypru musí investovat nejméně 2 miliony EUR a po půl roce pak obdrží kyperské občanství²⁶⁷. Získání evropského občanství jim přináší mnohé výhody. Mimo jiné se tak vyhnou protiruským

²⁶³ BBC News (2013). Russian money in Cyprus: Why is there so much? (<http://www.bbc.com/news/business-21831943> 18. 4. 2018).

²⁶⁴ European Values (2018). Cyprus (<http://www.europeanvalues.net/cyprus> 18. 4. 2018).

²⁶⁵ Cyprus-Russian Business Association (2016). Memorandum (<http://www.cyprus-russian.org.cy/memorandum> 19. 4. 2018).

²⁶⁶ CzechTrade (2018). BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 19. 4. 2018).

²⁶⁷ Týden.cz (2017). Ruští oligarchové si na Kypru kupují evropské občanství (https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/rusti-oligarchove-si-na-kypru-kupuji-evropske-obcanstvi_446903.html 19. 4. 2018).

sankcím²⁶⁸. Na Kypr také každoročně proudí velký počet ruských turistů. V roce 2016 navštívilo Kypr 750 000 Rusů²⁶⁹.

Co se týče obchodu, dováží Kyperská republika z Ruska především ropu, železo i další kovy a dřevo. Naopak vyváží zemědělské produkty, potraviny a léčiva²⁷⁰. V roce 2011 Rusko poskytlo Kyperské republice půjčku ve výši dva a půl bilionu EUR. Úvěr byl Kypru původně poskytnut na dobu 4,5 roku s úrokovou sazbou 4,5 %²⁷¹. Kvůli tzv. kyperské krizi (viz níže) pak Rusko vyšlo Kypru vstříc a lhůtu na splacení úvěru prodloužilo až do období 2018–2021, přičemž úroková sazba byla snížena na 2,5²⁷² %. Protokol o restrukturalizaci půjčky byl podepsán v srpnu 2013²⁷³ a ratifikován v únoru 2015²⁷⁴. Kypru tak byla poskytnuta dodatečná finanční pomoc k záchrannému balíčku 10 miliard EUR od eurozóny a mezinárodního měnového fondu²⁷⁵ (viz níže).

Kypr a Rusko mají kromě ekonomických vazeb také vazby politické. Při své oficiální návštěvě Kypru 8. června 2005 Lavrov potvrdil, že Rusko bude nadále podporovat kyperskou

²⁶⁸ Mladá fronta: Euro.cz (2017). Kde vyperou Rusové i sami sebe. Na Kypru dostanou po půl roce občanství (<https://www.euro.cz/byznys/kde-vyperou-rusove-i-sami-sebe-na-kypru-dostanou-po-pul-roce-obcanstvi-1347264> 19. 4. 2018).

²⁶⁹ Cyprus Mail (2017). While Russians elsewhere in the EU are flooding home, in Cyprus they are staying put (<http://cyprus-mail.com/2017/03/19/russians-elsewhere-eu-flooding-home-cyprus-staying-put> 18. 4. 2018).

²⁷⁰ Consulate of the Republic of Cyprus in Krasnodar (2018). Relations with Russia (http://www.mfa.gov.cy/mfa/consulate/Consulate_Krasnodar.nsf/krasnodar_consulate23_en/krasnodar_consulat_e23_en?OpenDocument 19. 4. 2018).

²⁷¹ Cyprus Mail (2013). Russia agrees to restructure €2.5bln loan to Cyprus (<http://cyprus-mail.com/2013/08/30/final-decision-reached-on-restructuring-of-russian-loan/> 19. 4. 2018).

²⁷² President of Russia (2013). Law on ratifying protocol on restructuring Cyprus loan (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/47802> 20. 4. 2018).

²⁷³ President of Russia (2013). Law on ratifying protocol on restructuring Cyprus loan (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/47802> 20. 4. 2018).

²⁷⁴ DW.com (2015). Russia and Cyprus sign military deal for Mediterranean ports (<http://www.dw.com/en/russia-and-cyprus-sign-military-deal-for-mediterranean-ports/a-18282114> 20. 4. 2018).

²⁷⁵ Česká televize (2013). Rusko vyšlo Kypru vstříc. Prodlouží splatnost úvěru (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1100412-rusko-vyslo-kypru-vstric-prodlouzi-splatnost-uveru> 19. 4. 2018).

vládu při řešení kyperského problému²⁷⁶. Rusko také na půdě OSN vetovalo návrh Rady bezpečnosti na rezoluci, která odsuzovala kyperskou vládu za odmítnutí Annanova plánu²⁷⁷. Kyperská republika a Rusko mají uzavřeny více než dvě desítky dohod a ke spolupráci dochází i na regionální úrovni.²⁷⁸

Dohoda o rusko-kyperské vojenské spolupráci byla podepsána roku 1996. Rusko Kypru poskytlo vrtulníky, obrněná vozidla, tanky, raketové střely a systém protivzdušné obrany²⁷⁹. V únoru 2015 se pak sešli Vladimir Putin a kyperský prezident Nikos Anastasiadis a dohodli se, že Rusko bude moci využívat kyperské přístavy pro své válečné lodě. Putin prohlásil, že dohoda s Kypru o využívání jeho přístavů má Rusku sloužit k akcím v boji proti terorismu a pirátství. Britští členové parlamentu v situaci, kdy Velká Británie má na Kypru dvě své vojenské základny, označili tento krok Kyperské republiky za znepokojující. Dohoda také byla uzavřena za situace, kdy členské státy Evropské unie uvalily na Rusko sankce kvůli krizi na Ukrajině (viz níže)²⁸⁰.

²⁷⁶ Consulate of the Republic of Cyprus in Krasnodar (2018). Relations with Russia (http://www.mfa.gov.cy/mfa/consulate/Consulate_Krasnodar.nsf/krasnodar_consulate23_en/krasnodar_consulat_e23_en?OpenDocument 18. 4. 2018).

²⁷⁷ European Values (2018). Cyprus (<http://www.europeanvalues.net/cyprus> 18. 4. 2018).

²⁷⁸ Embassy of the Russian Federation in the Republic of Cyprus (2018). Relations between Russia and Cyprus (https://cyprus.mid.ru//web/cyprus_en/relations-between-cyprus-and-russia 19. 4. 2018).

²⁷⁹ Zonova, Tatiana (2015). Mediterranean trend in the Russia's foreign policy, *Rivista di Studi Politici Internazionali*, Nuova Serie vol. 82 (4): 525

²⁸⁰ Dailymail.co.uk. (2015). Putin's Cyprus deal gives Russia a foothold in the EU: British MPs blast island's decision to let Moscow's navy use its ports (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2971278/Putin-s-Cyprus-deal-gives-Russia-foothold-EU-British-MPs-blast-island-s-decision-let-Moscow-s-navy-use-ports.html> 20. 4. 2018).

4.2. Kyperská krize

V letech 2012–2013 kulminovala v Kyperské republice ekonomická krize. Kyperská republika tak procházela nejtěžším obdobím od turecké intervence roku 1974²⁸¹. Bankovní sektor na Kypru v té době tvořil 30–40 % HDP²⁸² a bylo otázkou času, kdy se tento předimenzovaný sektor ukáže jako extrémně křehký a neudržitelný²⁸³. V roce 2012 nebyl kyperský stát, jehož bankovní sektor byl v té době odhadován na sedminásobek kyperského HDP, schopen sám tento sektor, který byl postižen restrukturalizací státních dluhů v Řecku, zachránit. Proto byl nucen požádat o pomoc. Dne 25. června 2012 požádala vláda o finanční pomoc Evropský nástroj finanční stability. Předběžné podmínky dohody byly zveřejněny 30. listopadu 2012. Zahrnovaly snížení platů státních zaměstnanců, snížení sociálních výhod, příspěvků a důchodů a zvýšení daně z přidané hodnoty²⁸⁴.

Během porady států Eurozóny 15.–16. března bylo rozhodnuto o poskytnutí finanční pomoci ve výši 10 miliard EUR. Zároveň ale bylo rozhodnuto o nutnosti zdanit vklady, aby tak samotní vkladatelé, mezi nimiž je mnoho ruských oligarchů, sami přispěli k záchraně kyperské ekonomiky. „*Toto rozhodnutí „zmrazilo“ kyperskou ekonomiku. Kyperské banky byly od 16. března 2013 zavřeny a znovu se otevřely až po téměř dvou týdnech, 28. března*“²⁸⁵. Finanční pomoc projednávala tzv. Troika – Evropská centrální banka, Evropská Komise a Mezinárodní měnový fond (MMF).

Dne 18. března 2013 kyperský parlament projednával dohodu o finanční pomoci. V té bylo stanoveno, že vklady do 100 tisíc EUR budou zdaněny 6,75 procenty a vklady nad 100 tisíc

²⁸¹ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Krize na Kypru (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060329> 21. 4. 2018).

²⁸² Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kyperská krize (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060328> 21. 4. 2018).

²⁸³ Iordanidou, Sofia, Athanassios, Samaras (2014). Financial Crisis in the Cyprus republic, Javnost – the Public Vol. 21 (4): 65.

²⁸⁴ Iordanidou, Sofia, Athanassios, Samaras (2014). Financial Crisis in the Cyprus republic, Javnost – the Public Vol. 21 (4): 66.

²⁸⁵ Iordanidou, Sofia, Athanassios, Samaras (2014). Financial Crisis in the Cyprus republic, Javnost – the Public Vol. 21 (4): 66.

EUR 9,9 procenty²⁸⁶. Toto bezprecedentní řešení, na kterém se dohodli zástupci Eurozóny, MMF a Kypru, bylo však kyperským parlamentem 19. března „smeteno ze stolu“, všichni poslanci hlasovali proti přijetí. „*Prezident Anastasiadis se na poslední chvíli snažil kontroverzní zdanění zmírnit, aby omezil dopady na malé střadatele*“²⁸⁷. Nakonec bylo stanoveno, že střadatelé s vklady do 20 tisíc EUR budou od daně osvobozeni²⁸⁸. I tak se ale předpokládalo, že parlament návrh nepřijme, což se tedy také stalo.

Banky zatím zůstávaly zavřeny, přičemž každý si mohl vybrat denně maximálně 100 až 120 EUR. To, že banky byly stále zavřené, mělo v některých sektorech své důsledky. Například ve zdravotnictví, kde některé léky již v lékárnách nebyly. Také podnikatelé měli problémy, protože nebylo možné bankovními transakcemi zaplatit zboží. Měli tak potíže se zásobováním obchodů, kdy v kyperských přístavech kotvily lodě se zbožím, které ale nemohlo být zapláceno a vyloženo²⁸⁹.

Protože jednání v Rusku o další půjčce ztroskotala, neměla Kyperská republika jinou možnost než se vrátit k plánu, který EU navrhovala a nějakým způsobem ho modifikovat. Jedinou alternativou by bylo pouze vystoupení z Eurozóny a návrat ke kyperské libře²⁹⁰. Dne 25. března 2013 se Kyperská republika vyhnula bankrotu, když se ministři financí Eurozóny rozhodli schválit plán půjčky ve výši 10 miliard EUR²⁹¹, která měla hodnotu 55 % kyperského HDP²⁹². Bylo ale rozhodnuto, že nepojištěné účty nad 100 tisíc EUR budou

²⁸⁶ Reuters (2013). Cyprus' savers bear brunt of unprecedented bailout (<https://www.reuters.com/article/us-eurozone-cyprus/cyprus-savers-bear-brunt-of-unprecedented-bailout-idUSBRE92E02220130316> 21. 4. 2018).

²⁸⁷ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kyperský parlament bude jednat o zdanění vkladů (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060318> 21. 4. 2018).

²⁸⁸ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kypr - parlament jedná o zdanění bankovních vkladů (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058300319> 21. 4. 2018).

²⁸⁹ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kypr - až o 80 % zdaní vklady u banky Laiki (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058360327> 21. 4. 2018).

²⁹⁰ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Eurozóna pomůže Kypru (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060325> 21. 4. 2018).

²⁹¹ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Eurozóna pomůže Kypru (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060325> 21. 4. 2018).

²⁹² Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kypr: záchranný plán schválen (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058310325> 21. 4. 2018).

zdaněny²⁹³. O tom, jak vysoká daň vlastně bude, se spekulovalo, často se hovořilo o 30 procentech, někdy však až o 80 procentech. Nemělo tedy dojít k plošnému zdanění vkladů, daň zasáhla pouze velké účty. Druhá největší banka – banka Laiki skončila a další banky procházely hlubokou restrukturalizací. Největší banka v zemi – Bank of Cyprus uvalila na nepojištěné vklady, akcionáře a držitele obligací daň 47,5 procenta²⁹⁴.

To, jaké podmínky Unie stanovila, vzbudilo mezi kyperskými Řeky velké zklamání. Docházelo k četným protestům, přičemž rostly nesympatie hlavně vůči Německu, které, společně s MMF, trvalo na tom, aby vklady byly zdaněny²⁹⁵. V této době se podle průzkumu veřejného mínění zvyšoval na Kypru počet euroskeptiků, kdy 67 % kyperských Řeků chtělo opustit Eurozónu a přes 90 % bylo proti jakémukoliv zdanění vkladů²⁹⁶. Další podmínkou, kterou EU stanovila, bylo zmenšení bankovního sektoru na průměr EU, což vzbuzovalo u kyperských Řeků značné obavy²⁹⁷. Výhodné daně však na Kypru zůstaly. Daň pro firmy se zvýšila pouze na 12,5 %²⁹⁸.

Dne 28. března se banky konečně znovu otevřely. Denně bylo možné vybrat až 300 EUR, vývoz ze země byl maximálně 1000 EUR a transakce nad 5000 EUR musela schvalovat centrální banka. Tato přísná pravidla, která byla stanovena, aby se zabránilo přesouvání peněz z Kypru, byla postupně uvolňována²⁹⁹.

Opatření, která byla v případě Kyperské republiky učiněna, byla naprosto bezprecedentní a vzbuzovala obavy do budoucna. Kypr se stal po Španělsku, Portugalsku, Irsku a Řecku,

²⁹³ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kypr: záchranný plán schválen (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058310325> 21. 4. 2018).

²⁹⁴ Iordanidou, Sofia, Athanassios, Samaras (2014). Financial Crisis in the Cyprus republic, Javnost – the Public Vol. 21 (4): 65

²⁹⁵ The Guardian (2013). Cyprus bailout deal with EU closes bank and seizes large deposits (<https://www.theguardian.com/world/2013/mar/25/cyprus-bailout-deal-eu-closes-bank> 21. 4. 2018).

²⁹⁶ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kypr: záchranný plán schválen (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058310325> 21. 4. 2018).

²⁹⁷ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kyperská krize (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060328> 21. 4. 2018).

²⁹⁸ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Kyperská krize (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060328> 21. 4. 2018).

²⁹⁹ Česká televize (2013). Studio ČT 24: Krize na Kypru (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060329> 21. 4. 2018).

pátým státem, který se obrátil kvůli dluhové krizi na Eurozónu o pomoc³⁰⁰. Žádné z těchto zemí však podmínky zdanění vkladů uloženy nebyly. V případě Kyperské republiky neměla Unie zájem zachraňovat peníze ruských oligarchů, jejichž původ je často zpochybňován. Ekonomická krize také měla dopad na politické dění v zemi. Podle Katsouridese ekonomická krize poprvé ve volební historii země odsunula kyperský problém na druhé místo a nejdůležitější otázkou, která se tak řešila, byla ekonomika³⁰¹.

4.3. Protiruské sankce a kyperská rezoluce

Kyperská republika musí hledat vyváženou pozici mezi Evropskou unií a Ruskem. Jak již bylo nastíněno, s Ruskem má Kyperská republika tradičně dobré vztahy, ovšem na druhou stranu by měla v rámci jednotného postoje Evropské unie sdílet její politiku a nedostat se tak v rámci EU do izolace.

Kvůli anexi Krymu a situaci ve východní Ukrajině byly na Ruskou federaci ze strany Západu, tedy i států Evropské unie, uvaleny sankce. V březnu 2014 vyhlásil parlament Krymu samostatnost a požádal o připojení k Rusku. Stalo se tak po konání kontroverzního referenda, kdy 97 % hlasujících se mělo vyjádřit pro připojení³⁰². Západ toto referendum neuznal. Byly přijaty sankce na osoby z Ruska, Krymu i Ukrajiny. Na Západě jim byla „zmrazena“ konta a byl jim zakázán vstup do zemí EU³⁰³. Tento seznam se časem rozšiřoval nejen o další osoby ale i firmy³⁰⁴. Na konci července 2014 Evropská unie poprvé přistoupila k ekonomickým sankcím. Podnětem bylo sestřelení letadla na lince z Amsterdamu do Kuala Lumpur proruskými povstalci, podporovanými ze strany Ruské federace. Tyto cílené sankce se měly

³⁰⁰ Reuters (2013). Cyprus' savers bear brunt of unprecedented bailout (<https://www.reuters.com/article/us-eurozone-cyprus/cyprus-savers-bear-brunt-of-unprecedented-bailout-idUSBRE92E02220130316> 21. 4. 2018).

³⁰¹ Katsourides, Yiannos (2013). The Comeback of the Right in Crisis-ridden Cyprus: The 2013 Presidential Elections. *South European Society and Politics* 19 (1) 51–70.

³⁰² Česká televize (2014). Události: Pondělí 17. března 2014: Sankce proti ruským a ukrajinským představitelům (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100317> 24. 4. 2018).

³⁰³ Česká televize (2017). EU prodloužila protiruské sankce vůči vybraným lidem a firmám. Platit budou minimálně do září (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2056510-eu-prodlouzila-protiruske-sankce-vuci-vybranym-lidem-a-firmam-platit-budou-minimalne-do> 24. 4. 2018).

³⁰⁴ Česká televize (2014). Události: Pondělí 17. března 2014: Sankce proti ruským a ukrajinským představitelům (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100317> 24. 4. 2018).

dotknout bankovní, zbrojní a energetické oblasti, včetně obchodu s ropou³⁰⁵. Začátkem srpna 2014 přišly ruské odvetné sankce. Ty se týkaly zákazu dovozu masa, sýrů, ovoce, zeleniny a mléčných výrobků ze zemí EU, Spojených států, Kanady, Austrálie a Norska³⁰⁶.

Protiruské sankce byly ze strany Kyperské republiky kritizovány. Dne 7. července 2016 přijal kyperský parlament rezoluci, ve které apeloval na vládu, aby se snažila prosadit zrušení protiruských sankcí. Návrh rezoluce předložila kyperská komunistická Pokroková strana pracujícího lidu (AKEL). Rezoluce byla podporována všemi politickými stranami, pouze poslanci ze strany Demokratického shromáždění (DISY) se zdrželi hlasování. Rezoluce označuje protiruské sankce za kontraproduktivní³⁰⁷. Poslanci upozorňují, že sankce nepřispěly k řešení ukrajinské krize a naopak poškodily obchodní vztahy mezi Kyperskou republikou a Ruskem. V rezoluci je také řečeno, že „*sankce, uvalené Evropskou unií na ruské občany, obzvláště na členy státní dumy Ruské federace, jsou neakceptovatelné. Mnoho těchto Rusů bylo přáteli Kyperské republiky*“³⁰⁸. Kyperský člen Evropského parlamentu Takis Hadjigeorgiou řekl, že rezoluce vyjadřuje obavy o dobré vztahy a Ruskem a také touhu Kypřanů udržet si a dále rozvíjet tyto dobré vztahy³⁰⁹. Také kyperský prezident Nikos Anastasiadis při setkání s ruským ministrem zahraničních věcí, Lavrovem kritizoval protiruské sankce. Sdělil, že nejsou východiskem z problému³¹⁰.

Ruské ministerstvo zahraničních věcí kyperský parlament pochválilo. V oficiálním stanovisku vyjádřilo, že výsledek hlasování kyperského parlamentu ukazuje, že většina Kypřanů stojí o oživení vzájemně prospěšných obchodních a ekonomických vztahů s Ruskem. Stanovisko také vyslovuje přesvědčení, že podobné rezoluce budou přijímány i v dalších

³⁰⁵ Česká televize (2014). Události: Úterý 29. července 2014: Evropská unie zpřísňuje sankce vůči Rusku (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100729> 24. 4. 2018).

³⁰⁶ TASS (2016). Foreign Ministry praises Cyprus resolution against anti-Russian sanctions (<http://tass.com/politics/887010> 24. 4. 2018).

³⁰⁷ Defend Democracy Press (2016). Cyprus rebels against anti-Russian sanctions (<http://www.defenddemocracy.press/cyprus-rebels-anti-russian-sanctions> 24. 4. 2018).

³⁰⁸ Defend Democracy Press (2016). Cyprus rebels against anti-Russian sanctions (<http://www.defenddemocracy.press/cyprus-rebels-anti-russian-sanctions> 24. 4. 2018).

³⁰⁹ Sputnik (2016). Cyprus Resolution Against Anti Russia Sanctions to Add to EU-Moscow Ties (<https://sputniknews.com/politics/201607081042667863-sanctions-resolution-relations> 24. 4. 2018)

³¹⁰ TASS (2016). Russia is against external pressure in Cyprus settlement – Lavrov (<http://tass.com/politics/901126> 24. 4. 2018).

státech Evropské unie, protože její členové už pochopili, že protiruské sankce jsou pro ně nevýhodné³¹¹.

³¹¹ The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2016). Comment by the Information and Press Department on the Cypriot Parliament's vote on a resolution against anti-Russian EU sanctions (http://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2348965 24. 4. 2018).

Závěr

Práce je intrinsitní případovou studií. Zabývala se tedy zvláštním případem Kyperské republiky v Evropské unii. První výzkumnou otázkou této práce bylo: *“Jak se kyperské členství promítá do vztahů Evropské unie, Turecka a Kypru”*? Přičemž první hypotéza k této výzkumné otázce zněla: *“Úspěšné vyřešení kyperské otázky je důležitým předpokladem pro vstup Turecka do Evropské unie”*. Je zřejmé, že pokud bude chtít Turecko vstoupit do Unie, bude muset normalizovat své vztahy s Kyprem. To by znamenalo uznat Kyperskou republiku jako jediného legitimního reprezentanta ostrova a stáhnout svou vojenskou divizi ze severního Kypru. Turecko ale uznává a chrání zájmy Severokyperské turecké republiky. Při posledním kole jednání o kyperské otázce v Ženevě v roce 2017 Turecko navíc odmítlo stáhnout svou divizi, což je označováno za hlavní důvod ztroskotání těchto jednání. Turecko se tak nechce vzdát svého vlivu na Kypru, který má pro něj strategický význam, a to nejen díky své výhodné geografické poloze a turecko-kyperské menšině, ale i proto, že se obává přílišného vlivu Řeků ve své blízkosti.

Je nepravděpodobné, že by se Turecko v budoucnosti distancovalo od Severokyperské turecké republiky, stáhlo svou vojenskou divizi a uznalo Kyperskou republiku jako jediného legitimního reprezentanta ostrova. Navíc, jak tvrdí kyperští Řekové, v souvislosti se zhoršením situace lidských práv v Turecku došlo ke zhoršení také v severním Kypru. Kyperští Řekové tvrdí, že v poslední době se mimo jiné zintenzivnil příliv kolonistů z Anatólie, aby tak docházelo ke stále většímu poturečťování oblasti a dochází také k systematickému posilování islámu. Dokud nebude kyperská otázka vzhledem ke kyperskému členství v Unii, uspokojivě vyřešena, bude představovat jednu z překážek tureckého vstupu do EU.

S tím souvisí i druhá hypotéza k této výzkumné otázce: *“Kyperská republika členstvím v EU získala určitou ochranu před mocenskými zájmy Turecka”*. Ani po vstupu Kyperské republiky do Unie s ní Turecko nenormalizovalo své vztahy, což způsobilo odezvu jak Kyperské republiky, tak Evropské unie. Kyperská republika může jednostranně blokovat projednávání přístupových kapitol, což také dělá. Evropská unie navíc zmrazila čtvrtinu přístupových kapitol. Díky svému členství v Unii tak získala Kyperská republika „páku“ k ochraně svých zájmů a svého teritoria, kdy území Kypru se stalo teritoriem EU. Turecké uznání Kyperské republiky a stažení tureckých vojáků z jejího území je tak přímo

spojeno s pokrokem v přístupovém jednání a jakoukoliv možností budoucího vstupu této země do Unie.

Druhá výzkumná otázka zněla: „*Jak se členství v EU promítá do řešení kyperské otázky a jaké povinnosti faktické rozdělení ostrova Evropské unii přineslo?*“. Hypotézou k této otázce bylo: „*Členství Kypru v Evropské unii přispívá v řešení kyperské otázky*“. Pravdou je, že členstvím Kypru v Evropské unii se situace ještě více zkomplikovala. Původně se však předpokládalo, že vstup Kyperské republiky do Unie bude katalyzátorem řešení kyperské otázky. Jak již bylo v práci zmíněno, samotná Unie opakuje toto tvrzení v mnoha svých dokumentech. Předpokládalo se totiž, že kyperští Turci i Turecko nebudou chtít zůstat mimo Unii, a proto budou podporovat řešení kyperského problému. Právě Evropská unie však sehrála negativní roli, protože nepodmínila vstup Kypru do Unie sjednocením ostrova a způsobila tak odmítnutí Annanova plánu kyperskými Řeky.

Členství Kypru v Evropské unii dalo kyperským Řekům dojem, že jako její součást mají lepší vyjednávací pozici než kyperští Turci a zároveň nepřinutilo Turecko stáhnout z ostrova svou vojenskou divizi. V řešení kyperského problému tak po vstupu Kypru do EU nedošlo k žádnému výraznému posunu. Naopak Unii přineslo kyperské členství povinnosti, které vůči žádnému jinému členskému státu nemá. Snaží se nejenom podporovat bilaterální rozhovory, ale také zmírnit izolaci kyperských Turků poskytováním pomoci a realizací „Green Line Regulation“.

Třetí výzkumnou otázkou bylo: „*Má charakter kyperské ekonomiky, a především pak jeho dobré vztahy s Ruskem nějaký vliv na vztahy Evropské unie, Kypru a Ruska?*“. Hypotéza k této otázce zněla: „*Členstvím Kypru v Evropské unii se výrazně neproměnily vztahy Ruska a Kypru ani Ruska a Evropské unie, dobré vztahy Kypru s Ruskem mají spíše negativní vliv na jeho vztah s Evropskou unií*“. Je zřejmé, že Kyperská republika a Rusko mají velmi dobré vztahy, které existovaly dávno před vstupem Kypru do Evropské unie. Vztahy těchto dvou zemí a Unie byly v práci zobrazeny na dvou příkladech a sice na kyperské krizi a zavedení protiruských sankcí. V případě kyperské krize byla Unie ochotná poskytnout Kypru pomoc pouze za předpokladu, že budou zdaněny vklady v kyperských bankách, a to kvůli tomu, že nechtěla zachraňovat peníze ruských oligarchů. Přítomnost ruských peněz v kyperských bankách tak byla v tomto případě pro Kyperskou republiku ve vztahu k Unii nevýhodou. Dobré vztahy mezi Ruskem a Kyperskou republikou ale přetrvaly.

Když členské státy Evropské unie uvalily na Rusko sankce, byl mezi nimi i Kypr, takže postoj Unie zůstal jednotný. Na druhou stranu Kyperská republika se kvůli protiruským sankcím obává o své dobré vztahy s touto zemí. Postoj Kypru k protiruským sankcím a jeho vztah k Rusku byl vyjádřen rezolucí kyperského parlamentu i vyjádřením prezidenta Anastasiadise. Rezoluce kyperského parlamentu je ovšem nezávazná, takže pouze vyjadřuje kyperský postoj. Kyperská republika tak na jednu stranu sdílí společnou politiku s EU a přistoupila k protiruským sankcím. Na druhou stranu se snaží udržet si svůj dobrý vztah s Ruskem a tím možná i trochu zastupovat jeho zájmy v Unii. Pokud bychom vycházeli z těchto dvou příkladů, mohli bychom říci, že členstvím Kypru v Evropské unii se skutečně výrazně neproměnily vztahy Ruska a Kypru ani Ruska a Evropské unie a dobré vztahy Kypru s Ruskem mají spíše negativní vliv na jeho vztah s Evropskou unií.

Summary

The aim of this diploma thesis was to characterize the most important specifics of the Cyprus' membership in the European union and to describe the influence of these specifics on the relationship of Cyprus and EU or the relationship of Cyprus or EU to other states. The most important specifics are related to the so called „cyprus problem“ because the island has been divided into Greek and Turkish part since 1964. The whole island is represented by the Greek Cypriots only and *acquis communautaire* is exercised only the Greek part.

The relationship of the European union and Turkey is influenced by the relationship of the Republic of Cyprus and Turkey. Turkey has been occupying the northern part of the island since 1974. Because Turkey admitted to apply the Protocol of the Ankara Agreement to Cyprus, the European union „froze“ 8 chapters of the accession talks and the Republic of Cyprus unilaterally blocks other 6 chapters. It is obvious that if Turkey wants to enter the EU it will have to normalise its relationship with the Republic of Cyprus.

The membership of the Republic of Cyprus in the EU failed to be the catalyst of the solving of the „cyprus problem“. Since 1999 the Cyprus was guaranteed it can enter the EU divided. This caused the Greek Cypriot refusal of the Annan plan. Because in 2004 the island entered the EU divided there are some obligations that the EU have not to any other member state. It should promote the bi-communal dialogue, provide the aid programme for Turkish Cypriots (who proclaimed the Turkish Republic of Northern Cyprus in 1983) and also provide the implementation of the „Green Line Regulation“.

The Republic of Cyprus has very good relations with Russia. There are many Russians living on the island, especially in Limassol. Many Russian tourists visit Cyprus every year. There is also a lot of Russian money in Cyprus' banks which was a problem during the Cypriot bank crisis. The Republic of Cyprus asked the EU for financial help. The EU did not want to save money of Russian oligarchs so it conditioned the financial help by taxation of deposits.

In the case of anti-Russia sanctions the Republic of Cyprus joined to the countries which imposed sanctions on Russia. On the other hand the Cypriot parliament issued a resolution in which it criticized the sanctions. The Cypriot president Nikos Anastasiadis criticized the sanctions too. It is because the Republic of Cyprus is worried about its good relations with Russia.

Seznam literatury

Primární zdroje

Constitutionnet.org. *Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus* (<http://www.constitutionnet.org/vl/item/constitution-turkish-republic-northern-cyprus> 3. 4. 2018).

Constitutionnet.org. *Constitution of the Turkish Republic of Northern Cyprus* (<http://www.constitutionnet.org/sites/default/files/Cyprus%20-%20North%20Constitution.pdf> 3. 4. 2018).

Council of the European Union (2001). *Council decision of 8 March 2001 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2001.pdf 19. 3. 2018).

Council of the European Union (2003). *Council decision of 19 May 2003 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2003.pdf 19. 3. 2018)

Council of European union (2004). *Council conclusions: Minister meeting on Cyprus – 26 April 2004* (<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/council-conclusions-26042004.pdf> 1. 4. 2018).

Council of the European Union (2005). *Enlargement: Accession negotiations with Turkey: General EU Position* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/NegotiatingFrameowrk/Negotiating_Frameowrk_Full.pdf 5. 3.2018).

Council of the European Union (2005). *Declaration by the European Community and its Member States* (europa.eu/rapid/press-release_PRES-05-243_en.pdf 10. 5. 2018).

Council of the European union (2006). *Council Decision of 23 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with Turkey* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2006.pdf 31. 3. 2018).

Council of the European union (2008). *Council Decision of 18 February 2008 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey and repealing Decision 2006/35/EC* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Apd/Turkey_APD_2008.pdf 31. 3. 2018).

Cyprus Profile (2017). *Full Suite of Services* (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/international-financial-services> 15. 4. 2018).

Cyprus Profile (2017). *Managing the Worlds Fleet* (<http://www.cyprusprofile.com/en/sectors/maritime-and-shipping> 16. 4. 2018).

Cyprus-Russian Business Association (2016). *Memorandum* (<http://www.cyprus-russian.org.cy/memorandum> 5. 3. 2018).

Consulate of the Republic of Cyprus in Krasnodar (2018). *Relations with Russia* (http://www.mfa.gov.cy/mfa/consulate/Consulate_Krasnodar.nsf/krasnodar_consulate23_en/krasnodar_consulate23_en?OpenDocument 18. 4. 2018).

Cyprus Shipping Chamber (2016). *Cyprus: A Leading Maritime Center* (<http://csc-cy.org/cyprus-a-leading-maritime-center> 16. 4. 2018).

Embassy of the Russian Federation in the Republic of Cyprus (2018). *Relations between Russia and Cyprus* (https://cyprus.mid.ru//web/cyprus_en/relations-between-cyprus-and-russia 19. 4. 2018).

European Commission (1993). *The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership* (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

European Commission (1997): *Agenda 2000* (<http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2008/10/eu13.pdf> 18. 3. 2018).

European Commission (1998). *Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession* (http://aei.pitt.edu/44550/1/cyprus_1998.pdf 19. 3. 2018).

European Commission (1998). *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_1998.pdf 19. 3. 2018).

European Commission (1999). *Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession* (http://www2.parliament.cy/parliamentgr/101/commission_1999report.pdf 19. 3. 2018).

European Commission (1999). *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_1999.pdf 19. 3. 2018).

European Commission (2002). *Regular report from the Commission on Cyprus' progress towards accession* (http://aei.pitt.edu/44554/1/cyprus_2002.pdf 21. 3. 2018).

European Commission (2003). *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2003.pdf 21. 3. 2018).

European Commission (2004). *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*: (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2004.pdf 21. 3. 2018).

European Commission (2005): *Press Release Database: Frequently asked questions about the accession negotiations and Turkey-EU relations* (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-05-227_en.htm 21. 3. 2018)

European Commission (2006). *Annual Report on the implementation of Council Regulation (EC) 866/2004 of 29 April 2004 and the situation resulting from its application* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0551&from=EN> 7. 4. 2018).

European Commission (2006). *Turkey 2006 Progress Report* (https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/Turkey_Progress_Report_2006.pdf)

European Commission (2006). *Press Releases Database: Commission presents its recommendation on the continuation of Turkey's accession negotiations* (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-06-1652_en.htm?locale=en 24. 3. 2018).

European Commission (2012). *Turkey Progress Report* (https://www.ab.gov.tr/files/tr_rapport_2012_en.pdf)

European Council (1997). *Luxembourg European council 12 and 13 December 1997: Presidency Conclusions* (http://www.europarl.europa.eu/summits/lux1_en.htm 18. 3. 2018).

European Commission (2018). *Representation in Cyprus: Turkish Cypriot Community* (https://ec.europa.eu/cyprus/node/58_en 5. 4. 2018).

European Commission (2018). *Press Releases Database: Press Release Details* (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-90-42_en.htm 17. 3. 2018).

European Commission (2018). *Monitoring the Green Line Regulation* (https://ec.europa.eu/info/mission-statement-structural-reform-support-service/monitoring-green-line-regulation_en 7. 4. 2018).

European Commission (2016). *European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations: TAIEX* (<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/taieX> 11. 4. 2018).

European Commission (1993). *The challenge of enlargement: Commission opinion on the application by the Republic of Cyprus for membership* (http://aei.pitt.edu/43453/1/BULLSUPP_5.93.pdf 18. 3. 2018).

European Commission (2006). *Annual Report on the implementation of Council Regulation (EC) 866/2004 of 29 April 2004 and the situation resulting from its application* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0551&from=EN> 7. 4. 2018).

European Council (1994). *Madrid European council 15 and 16 December 1995: Presidency Conclusions* (http://www.europarl.europa.eu/summits/mad1_en.htm#enlarge 18. 3. 2018).

European Council (1999). *Helsinki European council 10 and 11 December 1999: Presidency Conclusions* (http://www.europarl.europa.eu/summits/hell1_en.htm 18. 3. 2018).

European Parliament (2000). *Briefing No 1: Cyprus and the Enlargement of the European Union* (http://www.europarl.europa.eu/enlargement/briefings/1a3_en.htm 18. 3. 2018).

Evropská komise (2005). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0320&from=en> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2006). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0551&from=EN> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2007). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0553&from=en> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2008): *Druhá výroční zpráva za rok 2007 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0551&from=en> 9. 4. 2018).

Evropská komise (2008). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0529&from=en> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2009). *Třetí výroční zpráva za rok 2008 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0286&from=en> 9. 4. 2018).

Evropská komise (2010). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0499&from=en> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2011). *Pátá výroční zpráva za rok 2010 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0283&from=en>).

Evropská komise (2012). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývající z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0251&from=en> 7. 4. 2018).

Evropská komise (2013). *Sedmá výroční zpráva za rok 2012 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0332&from=en> 9. 4. 2018).

Evropská komise (2014). *Osmá výroční zpráva za rok 2013 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0282&from=en>).

Evropská komise (2015). *Devátá výroční zpráva za rok 2014 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0208&from=en> 9. 4. 2018).

Evropská Komise (2016). *Desátá výroční zpráva za rok 2015 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0495&from=EN> 9.4.2018).

Evropská komise (2017). *Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0371&from=EN> 7. 4. 2018).

Evropský parlament (2005). *Usnesení Evropského parlamentu o zahájení jednání o přistoupení s Tureckem* (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0350+0+DOC+XML+V0//CS> 23. 3. 2018).

Evropská unie (2004). *Protokol č. 10: O Kypru* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12003T/PRO/10> 21. 3. 2018).

Kremlin.ru (2013). *Law on ratifying protocol on restructuring Cyprus loan* (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/47802> 20. 4. 2018).

Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2014). *Closed Ports and Airports* (http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2016.nsf/mfa13_en/mfa13_en?OpenDocument 3. 4. 2018).

Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). *Aspects of Cyprus: Economy: Basic Economic Characteristics* (<http://www.aspectsofcyprus.com/basic-economic-characteristics> 14. 4. 2018).

Ministry of Foreign Affairs of Cyprus (2018). *Aspects of Cyprus: Economy: Investment: Cyprus: International Business Centre* (<http://www.aspectsofcyprus.com/cyprus-international-business-centre> 14. 4. 2018).

Presidency of the Republic of Cyprus (2018): *Constitution* ([http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/\\$file/CY_Constitution.pdf?openelement](http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/$file/CY_Constitution.pdf?openelement) 7. 3. 2018).

Presidency of TRNC (2017). *Documents: Cyprus Problem (1960-1963)* (<https://www.kktcb.org/en/documents-reports/cyprus-problem/1960-1963> 5. 3. 2018).

Press and Information Office (2017). *MFA press release on Turkey's policy for the integration of the Turkish Cypriot community* ([http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/\\$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf](http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio2013.nsf/E007006C2848FC49C22581B1003DCA43/$file/FactSheet_Political_2017_11.pdf) 4. 4. 2018).

Press and Information Office (2018). *Aspects of Cyprus: Cyprus in the World: EU Member State: Landmark Dates* (<http://www.aspectsofcyprus.com/landmark-dates> 17. 3. 2018).

Press and Information Office (2018). *Aspects of Cyprus: Historical Brief* (<http://www.aspectsofcyprus.com/historical-brief> 5. 3. 2018).

Press and Information Office (2018). *Aspects of Cyprus: Population* (<http://www.aspectsofcyprus.com/population> 5. 3. 2018).

Rada EU (2004). *Nářízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení* (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0866-20150831&from=EN> 7. 4. 2018).

Rada EU (2004). *Nářízení Rady (ES) č. 866/2004, ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení corrigendum* ([http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0866R\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0866R(01)&from=EN) 7. 4. 2018).

Republic of Turkey: *Ministry for EU Affairs (2017). History of Turkey-EU Relations* (https://www.ab.gov.tr/brief-history_111_en.html 19. 3. 2018).

State Planning Organization (2016). *Economic and Social Indicators 2016* (<http://www.devplan.org/Ecosos/BOOK/SEG-2016.pdf>).

TASS (2016). *Foreign Ministry praises Cyprus resolution against anti-Russian sanctions* (<http://tass.com/politics/887010> 24. 4. 2018).

TASS (2016). *Russia is against external pressure in Cyprus settlement – Lavrov* (<http://tass.com/politics/901126> 24. 4. 2018).

The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2016). *Comment by the Information and Press Department on the Cypriot Parliament's vote on a resolution against anti-Russian EU sanctions* (http://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2348965 24. 4. 2018).

United Nations (1975): *Resolution adopted and decisions taken by Security Council in 1975: Resolution 367* (http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/367 8. 3. 2018).

Knihy

Bell-Fialkoff, Andrew (2003): *Etnické čistky* (Praha: Práh).

Cabada, Ladislav (2007). Politické systémy Kypru, In: *Commonwealth: Politické systémy* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s. r. o.) 103–122.

Cihelková, Eva (2003). *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie* (C. H. Beck: Praha).

Coppieters, B., Emerson, M., Huysseune M., Kovziridze, T., Noutcheva, G., Tocci, N., Vahi, M. (2004). *Europeanization and Conflict Resolution: Case Studies from European Periphery* (Academia Press: Gent).

European Union (2012). *Closer to the European Union: EU Assistance to the Turkish Cypriot Community* (Luxembourg: Publication Office of the European Union).

Hradečný, Pavel (2000). *Turci a Řekové: nepřátelé nebo spojenci?* (Praha: Lidové noviny).

Nugent, Neill (2003). *Cyprus and the European Union: The Significance of Being Small, Centre for Small State Studies*: University of Iceland.

Press and Information Office (2001). *About Cyprus* (Lefkosia, Cyprus).

Šlachta, Mojmir (2007). *Ohniska napětí ve světě* (Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o.) 63–70.

Odborné časopisy

Fisher, Ronald J. (2001). Cyprus: The Failure of Mediation and the Escalation of an Identity-Based Conflict to an Adversarial Impasse, *Journal of Peace Research* 38 (3) 307-326.

Hokovský, Radko (2016). Tureckou maturitou bude Kypr, *Asociace pro mezinárodní otázky* (<http://www.amo.cz/tureckou-maturitou-bude-kypr> 23.3. 2018).

Iordanidou, Sofia, Athanassios, Samaras (2014). Financial Crisis in the Cyprus republic, *Javnost – the Public* Vol. 21 (4): 63–76

İşeri, Emre (2004). A Comparative Assessment of the United Nations and European Union s Roles in the Resolution of Cyprus the Conflict Turkish, *Review of Balkan Studies* 2004 (9) (http://www.academia.edu/457959/The_UN_and_the_EU_on_the_Cyprus_Conflict_Resolution on 8. 3. 2018).

Katsourides, Yiannos (2013). The Comeback of the Right in Crisis-ridden Cyprus: The 2013 Presidential Elections. *South European Society and Politics* 19 (1) 51–70.

Muftuler-Bac, Meltem, Guney, Aylin (2005). The European Union and the Cyprus Problem 1961-2003, *Middle East Studies* 41 (2).

Ozdeser, Huseyin, Ozyigit, Ahmet (2007). Foreign Trade and Economic Growth in Northern Cyprus: A Time Series Anlysis. *International Research Journal of Finance and Economics* (10) 88-96

Sert, Deniz, S. (2010). Cyprus: Peace, Return and Property. *Journal of Refugee Studies* 23 (2) (238-256).

Sertoglu, K., & Ozturk, I. (2003). Application of Cyprus to the European Union and the Cyprus Problem. *Emerging Markets Finance & Trade*, 39(6), 54-70.

Suvarierol, Semin (2010) The Cyprus Obstacle on Turkey's Road to Membership in the European Union, *Turkish Studies*, 4:1, 55-78 (http://www.seminsuvarierol.com/wp-content/uploads/2013/07/suvarierol_03_cyprus.pdf 21.3.2018)

Štěpánek, Petr (2012). Severní Kypr: zpátky na start?, *Mezinárodní politika* (4) 24-27 (<http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start> 6. 3. 2018).

Zonova, Tatiana (2015). Mediterranean trend in the Russia's foreign policy, *Rivista di Studi Politici Internazionali, Nuova Serie* vol. 82 (4): 525

Další zdroje

Basturk, Melike (2013): *The Issue of Cyprus in the EU Accession of Turkey*, Claremont-UC Undergraduate Research Conference on the European Union (<http://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1050&context=urceu> 15. 3. 2018).

BBC News (2013). *Russian money in Cyprus: Why is there so much?* (<http://www.bbc.com/news/business-21831943> 18. 4. 2018).

Independent. co. uk (2006). *EU freezes talks on Turkey membership*, (<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/eu-freezes-talks-on-turkey-membership-428085.html> 24. 3. 2018).

CIA World Factbook (2018): *Greece: Government* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gr.html> 16. 3. 2018).

Crisis Group (2010). *Cyprus Bridging the Property Divide* (http://www.observatori.org/paises/pais_69/documentos/210%20Cyprus%20-%20Bridging%20the%20Property%20Divide.pdf 4. 4. 2018).

Cyprus Mail (2013). *Russia agrees to restructure €2.5bln loan to Cyprus*

(<http://cyprus-mail.com/2013/08/30/final-decision-reached-on-restructuring-of-russian-loan/> 19. 4. 2018).

Cyprus Mail (2017). *Agreement signed with 'extremely important partner' Russia* (<http://cyprus-mail.com/2017/10/03/agreement-signed-extremely-important-partner-russia> 5. 3. 2018).

Cyprus Mail (2017). *While Russians elsewhere in the EU are flooding home, in Cyprus they are staying put* (<http://cyprus-mail.com/2017/03/19/russians-elsewhere-eu-flooding-home-cyprus-staying-put> 18. 4. 2018).

Cyprus Profile (2016). *Financial Services* (<http://www.cyprusprofile.com/en/doing-business/funding> 15. 4. 2018).

Cypriot Puzzle (2015). *The Annan Plan* (<http://www.thecypriotpuzzle.org/annan-plan> 1. 4. 2018).

CzechTrade (2018). *BusinessInfo.cz: Kypr: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-18532.html> 14. 4. 2018).

CzechTrade (2018). *BusinessInfo.cz: Kypr: zahraniční obchod a investice* (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kypr-zahranicni-obchod-a-investice-18533.html> 14. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Kypr jako „daňový ráj“ opět na vzestupu* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1078488-kypr-jako-danovy-raj-opet-na-vzestupu> 14. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Eurozóna pomůže Kypru* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060325> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Kypr - až o 80 % zdaní vklady u banky Laiki* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058360327> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Krize na Kypru* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060329> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Kyperská krize* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060328> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Kyperský parlament bude jednat o zdanění vkladů* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058060318> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Kypr - parlament jedná o zdanění bankovních vkladů* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058300319> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Studio ČT 24: Kypr: záchranný plán schválen* (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/213411058310325> 21. 4. 2018).

Česká televize (2013). *Rusko vyšlo Kypru vstříc. Prodlouží splatnost úvěru* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1100412-rusko-vyslo-kypru-vstric-prodlouzi-splatnost-uveru> 19. 4. 2018).

Česká televize (2014). *Události: Pondělí 17. března 2014: Sankce proti ruským a ukrajinským představitelům* (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100317> 24. 4. 2018).

Česká televize (2014). *Události: Úterý 29. července 2014: Evropská unie zpřísňuje sankce vůči Rusku* (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100729> 24. 4. 2018).

Česká televize (2016). *Evropa se dohodla s Tureckem: Od neděle začne vracet uprchlíky* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1728391-evropa-se-dohodla-s-tureckem-od-nedele-zacne-vracet-uprchliky> 25. 3. 2018).

Česká televize (2017). *EU prodloužila protiruské sankce vůči vybraným lidem a firmám. Platit budou minimálně do září* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2056510-eu-prodlouzila-protiruske-sankce-vuci-vybranim-lidem-a-firmam-platit-budou-minimalne-do> 24. 4. 2018).

Česká televize (2017). *Lídrů států Evropské unie chtějí snížit finanční podporu Turecka* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2279008-lidri-statu-eu-chteji-snizit-financni-podporu-turecka-komise-najde-zpusoby> 23. 3. 2018).

Dailymail.co.uk. (2015). *Putin's Cyprus deal gives Russia a foothold in the EU: British MPs blast island's decision to let Moscow's navy use its ports* (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2971278/Putin-s-Cyprus-deal-gives-Russia-foothold-EU-British-MPs-blast-island-s-decision-let-Moscow-s-navy-use-ports.html> 20. 4. 2018).

Defend Democracy Press (2016). *Cyprus rebels against anti-Russian sanctions* (<http://www.defenddemocracy.press/cyprus-rebels-anti-russian-sanctions> 24. 4. 2018).

DW.com (2015). *Russia and Cyprus sign military deal for Mediterranean ports* (<http://www.dw.com/en/russia-and-cyprus-sign-military-deal-for-mediterranean-ports/a-18282114> 20. 4. 2018).

E15.cz (2011). *U Kypru jsou velké zásoby zemního plynu, těžbu může ohrozit Turecko* (<http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/u-kypru-jsou-velke-zasoby-zemniho-plynu-tezbu-muze-ohrozit-turecko-729563?tryMobileVersion=> 16. 4. 2018).

Embargoed. Org. *Life under Embargoes* (<https://www.embargoed.org/learn-more> 3. 4. 2018).

EU Infopoint (2018). *Aid Programme For Turkish Cypriot Community: EU Aid Programme* (<http://www.abbilgi.eu/en/eu-aid-programmes.html> 9. 4. 2018).

EU Infopoint (2018). *Aid Programme For Turkish Cypriot Community: Project* (<http://www.abbilgi.eu/en/project.html> 10. 4. 2018).

EurActiv. cz (2009). *Kypr dále blokuje turecká přístupová jednání s EU* (<http://euractiv.cz/clanky/budoucnost-eu/kypr-dale-blokuje-turecka-pristupova-jednani-seu-006306> 25. 3. 2018).

EurActiv. cz (2017). *Vztahy EU a Turecka*. (<http://euractiv.cz/factsheet/rozsireni-eu/vztahy-eu-a-turecka-000141> 23. 3. 2018).

European Values (2018). *Cyprus* (<http://www.europeanvalues.net/cyprus> 18. 4. 2018).

Eurozprávy.cz (2016). *Migrační dohoda dostává trhliny. Kypr odmítl nové přístupové rozhovory Turecka s EU* (<http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/147981-migracni-dohoda-dostava-trhliny-kypr-odmitl-nove-pristupove-rozhovory-turecka-s-eu/> 25. 3. 2018).

Evropské hodnoty (2016). *Migration Policy Watch: Je potřeba zaměřit se na nové migrační trasy* (<http://www.evropskehodnoty.cz/migration-policy-watch-2> 25. 3. 2018).

Freedom House (2016). *Northern Cyprus* (<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/northern-cyprus> 3. 4. 2018).

Global Security. Org (2018): *Turkey's Invasion of Greek Cyprus* (<https://www.globalsecurity.org/military/world/war/cyprus2.htm> 16. 3. 2018).

Haldivor Finance Limited (2017). *Cyprus – Russia Relations: Advancing the Strategic Partnership* (<https://www.haldivor.com/news-and-publications/37-cyprus-russia-relations-advancing-the-strategic-partnership> 18. 4. 2018).

iDnes.cz (2018). *Erdogan pohrozil Řekům, aby se nepokoušeli těžit plyn u pobřeží Kypru* (https://zpravy.idnes.cz/turecko-kypr-tezba-zemni-plyn-dku-zahranicni.aspx?c=A180214_150533_zahranicni_kha 16. 4. 2018).

iRozhlas.cz (2017). *Rozhovory o sjednocení Kypru skončily krachem. Turecko odmítlo z ostrova stáhnout vojáky* (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rozhovory-o-sjednoceni-kypru-skoncily-krachem-turecko-odmitlo-z-ostrova-stahnout_1707070721_pj 16. 4. 2018).

Kyris, George (2013). *Europeanisation and Conflict Resolution: The Case of Cyprus* (Institut Barcelona) (https://www.ibei.org/europeanisation-and-conflict-resolution-the-case-of-cyprus_20622.pdf 2. 4. 2018).

Kyris, George (2014). *Europeanisation and Internalised Conflicts: The Case of Cyprus* (Hellenic Observatory) (<http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/research/hellenicObservatory/CMS%20pdf/Publications/GreeSE/GreeSE-No84.pdf> 2. 4. 2018).

Lidovky.cz (2016). *Dohoda schválena. Nelegální migranti budou vraceni z Řecka do Turecka* (https://www.lidovky.cz/lidri-evropy-schvalili-dohodu-s-tureckem-budou-vracet-vsechny-migranty-z-reckych-ostrovu-gwq-/zpravy-svet.aspx?c=A160318_111042_ln_zahranici_mct 25. 3. 2018).

Migdalovitz, Carol (2007). *CRS Report for Congress: Cyprus: Status of U.N. Negotiations and Related Issues* (Congressional Research Service) (<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33497.pdf> 1. 4. 2018)

Mladá fronta:Euro.cz (2017). *Kde vyperou Rusové i sami sebe. Na Kypru dostanou po půl roce občanství* (<https://www.euro.cz/byznys/kde-vyperou-rusove-i-sami-sebe-na-kypru-dostanou-po-pul-roce-obcanstvi-1347264> 19. 4. 2018).

North Cyprus Online.com (2018). *North Cyprus Public Holidays* (<http://www.northcyprusonline.com/North-Cyprus-Online-General-Information-public-holidays.php> 3. 4. 2018).

Parlamentní institut (2012). *Vztah Kyperské republiky a Turecka* (www.psp.cz/doc/00/13/13/00131397.pdf).

Parties and Elections (2018). *Northern Cyprus* (<http://www.parties-and-elections.eu/ncyprus.html> 3. 4. 2018).

Republic of Cyprus (2014). *Information for Passengers and Public* (<http://www.mof.gov.cy/mof/customs/customs.nsf/All/05AEEF243C9BFC8BC22572BF002D0A28> 7. 4. 2018)

Reuters (2013). *Cyprus' savers bear brunt of unprecedented bailout* (<https://www.reuters.com/article/us-eurozone-cyprus/cyprus-savers-bear-brunt-of-unprecedented-bailout-idUSBRE92E02220130316> 21. 4. 2018).

Sputnik (2016). *Cyprus Resolution Against Anti Russia Sanctions to Add to EU-Moscow Ties* (<https://sputniknews.com/politics/201607081042667863-sanctions-resolution-relations> 24. 4. 2018)

The Guardian (2013). *Cyprus bailout deal with EU closes bank and seizes large deposits* (<https://www.theguardian.com/world/2013/mar/25/cyprus-bailout-deal-eu-closes-bank> 21. 4. 2018).

Cyprus Mail (2016). *The Peace Plans: 2004 Annan Plan* (<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan> 1. 4. 2018).

Týden.cz (2017). *Ruští oligarchové si na Kypru kupují evropské občanství* (https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/rusti-oligarchove-si-na-kypru-kupuji-evropske-obcanstvi_446903.html 19. 4. 2018).

Týden.cz (2018). *Ankaře se nelíbí těžba zemního plynu u pobřeží Kypru* (https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asi-a-oceanie/ankare-se-nelibi-tezba-zemniho-plynu-u-pobrezi-kypru_467334.html 16. 4. 2018).

UNFICYP (2018). *UNFICYP Mandate* (<https://unficyp.unmissions.org/unficyp-mandate> 7. 3. 2018).

United Nations (2008). *Cyprus: UN-backed missing persons group launches website in Greek, Turkish* (<https://news.un.org/en/story/2008/05/259932-cyprus-un-backed-missing-persons-group-launches-website-greek-turkish> 3. 4. 2018).

World Elections (2013). *North Cyprus (TRNC)* (<https://welections.wordpress.com/category/cyprus/trnc-north-cyprus> 3. 4. 2018).

Teze Diplomové práce

Kypr je specifickým státem EU. Největší specifika kyperského členství v Unii souvisí s tzv. kyperskou otázkou. V souvislosti s tímto problémem je možné zkoumat mnoho zajímavých fenoménů. Specifikům kyperského členství v EU jako takovým zatím nebyla věnována velká pozornost, přestože mají svůj význam a představují zajímavé téma. Cílem práce je charakterizovat nejdůležitější specifika členství Kyperské republiky v Evropské unii, jejich příčiny a jejich vliv na vztah Evropské unie k tomuto členskému státu nebo na vztah Evropské unie či Kypru k jiným státům v mezinárodním systému.

Metodologicky se jedná o instrinstitní případovou studii. Práce je rozdělena na několik částí a v každé z nich je řešena jedna výzkumná otázka, jež se týká právě jednoho z nejdůležitějších specifík členství Kyperské republiky v Evropské unii.

První výzkumnou otázkou tedy je: *„Jak se kyperské členství promítá do vztahů Evropské unie, Turecka a Kypru“?*

K této otázce náleží dvě hypotézy: *„Úspěšné vyřešení kyperské otázky je důležitým předpokladem pro vstup Turecka do Evropské unie“* a *„Kyperská republika členstvím v EU získala určitou ochranu před mocenskými zájmy Turecka“*.

Druhou výzkumnou otázkou je: *„Jak se členství v EU promítá do řešení kyperské otázky a jaké povinnosti faktické rozdělení ostrova Evropské unii přineslo“?*

Hypotézou k této otázce je: *„Členství Kypru v Evropské unii přispívá v řešení kyperské otázky“*

Třetí výzkumnou otázkou je: *„Má charakter kyperské ekonomiky a především pak jeho dobré vztahy s Ruskem nějaký vliv na vztahy Evropské unie, Kypru a Ruska“?*

Hypotézou k této otázce je: *„Členstvím Kypru v Evropské unii se výrazně neproměnily vztahy Ruska a Kypru ani Ruska a Evropské unie, dobré vztahy Kypru s Ruskem mají spíše negativní vliv na jeho vztah s Evropskou unií“*.